

VITRALII

LUMINI ȘI UMBRE

Publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în
Retragere din Serviciul Român de Informații

DIRECTOR: Col. (r) Filip Teodorescu

Contact:

București, str. Toamnei nr. 37, sector 2

Tel.: (0040)-21-2119957

acmrr.bucuresti@acmrr-sri.ro

www.acmrr-sri.ro

©ACMRR-SRI

București 2016

ISSN 2067-2896

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE”

Consultanți științifici

Acad. Dinu C. Giurescu

Prof. univ. dr. Ioan Scurtu

Prof. univ. dr. Mihail M. Andreescu

Prof. univ. dr. Gelu Neamțu

Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu

Conf. univ. dr. Aurel V. David

Colegiul de redacție

Redactor șef: Paul Carpen

Secretar de redacție: Gl. bg. (r) Maria Ilie

Membri:

- Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu
- Col. (r) Mihai Constantinescu
- Col. (r) Hagop Hairabetian
- Gl. mr.(r) Marin Ioniță
- Gl. bg. (r) Nechifor Ignat
- Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu
- Col. (r) Gheorghe Trifu

Responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv autorilor acestora. Opiniile și punctele de vedere exprimate de autori în cuprinsul revistei pot să nu corespundă integral cu cele ale ACMRR-SRI. Reproducerea sub orice formă a conținutului acestei publicații este permisă cu menționarea sursei și a autorului. Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

C U P R I N S

Serviciul Român de Informații la aniversare

- Mesaj de suflet 5
- SRI la 26 de ani: câteva repere ale evoluției sale instituționale 7
Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu
- SRI – trecut, prezent și viitor 13
Dr. Mircea Frențiu, șeful Secției Chirurgie, Spitalul orășenesc Blaj

Unirea tuturor românilor – un vis de veacuri

- Patrie și patriotism – abordare sociologică 19
Col. (r) dr. Aurel V. David
- Lungul drum spre unirea românilor într-un singur stat 27
Prof. univ. dr. Mihail M. Andreescu
- Planuri și scenarii actuale vizând dezmembrarea României 37
Col. (r) dr. Aurel V. David
- Avram Iancu, omorât a treia oară, la Sibiu 45
Conf. univ. dr. Mihai Racovițan
Societatea cultural-patriotică „Avram Iancu”, Sibiu
- Istoria îi scrie nemurirea 49
Gheorghe Trifu

Martie 1990 – cauze și consecințe

- Târgu Mureș - Martie 1990: Preliminarii 50
Zeno Millea
- O etapă în războaiele politice și de imagine duse împotriva României: Târgu Mureș, martie 1990 62
Dorin Suciu
- Combaterea acțiunilor revizionist-separatiste, misiune legală și patriotică a serviciilor noastre secrete 73
Gl. mr. (r) Victor Negulescu
- O noapte furtunoasă și nu numai... 77
Marian Teodorescu

Memorie profesională

- Analiza și sinteza informațiilor la nivelul Direcției de Contraspionaj, 1960-1990 83
Col. (r) Ion Șovu

- Opoziția oamenilor de cultură față de regimul Ceaușescu 89
4. Opoziția în celelalte țări comuniste din Europa de Est: URSS, Polonia
Gl.bg. (r) Vasile Mălureanu
- Cum „am compromis Ministerul” 101
Col. (r) Valeriu Dogaru
- O legendă informativă 103
Col. (r) Grigore Niță
- Acțiunea „Suveica” 105
Gl. bg. (r) Vasile Coifescu

Atitudini

- Duplicitarul 109
Paul Carpen
- În somnul rațiunii se nasc monștrii nefericirilor noastre 112
Lt. Col. (r) Ion Șandru
- O părere... 116
Col. (r) Dumitru Zanfir
- O vorbă proastă, prea des repetată: „Românii au trădat ușor...” Oare? 118
Ion Coja
- „Vitrallii – Lumini și umbre”: o revistă pentru istorie 129
Dr. Ion Albu, Focșani

În sprijinul culturii de securitate

- Manipularea 132
Gl. bg. (r) Ion Stoica
- Colțul mizantropului: Care-i treaba cu Statul Islamic 137
Col. (r) Hagop Hairabetian
- Note de lectură 145
 - Volumul „România între revoluție și lovitură de stat” – o excelentă analiză a manipulării maselor în decembrie 1989 (Paul Carpen)
 - Vasile Mălureanu: „Apărarea ordinii Constituționale – perspectiva unui ofițer de informații” (Maria Ilie)

- Pagini literare** 151
 - Paul Carpen, Emil Dreptate, Nicolae Ardeleanu, Constantin Matei, Gheorghe Presnescu

Din activitatea ACMRR-SRI 155

- **Prezenți în viața și cultura cetății** 157
- **Noi apariții editoriale** 157

UN MESAJ DE SUFLET

Instituțiile, ca și oamenii, trecând prin vreme, ajung la momente de bilanț. Aniversarea nu este doar un moment de sărbătoare, ci și unul de reflecție, de evaluare și proiecție.

Edificarea unei instituții este un proces dificil, realizabil cu mari eforturi intelectuale, umane, materiale pe durata mai multor ani, decenii și chiar secole.

Este și cazul serviciilor de informații din România.

Embrionii serviciului de informații în arealul românesc sunt plasați de istorie în etapa formării entităților statale feudale. În sensul propriu-zis, de structuri statale cu atribuții de protejare a intereselor naționale, serviciile de informații românești au urmat la scurt timp Unirii Principatelor, dezvoltările ulterioare fiind asociate consolidării statului modern România.

În tot acest interval, serviciile de informații românești cu vocație națională sau departamentală au purtat diverse denumiri, dar au avut un numitor comun – patriotismul și, subsecvent, servirea intereselor naționale.

Serviciul Român de Informații, de la a cărui constituire se împlinesc 26 de ani, este purtătorul tradițiilor și experienței acumulate în toți acești – nu puțini – ani.

Deloc întâmplător, motto-ul aflat pe sigla

S.R.I. este „*Patria a priori*”.

Performanțele operaționale ale Serviciului Român de Informații sunt astăzi recunoscute, atât în plan intern, cât și în spațiul euro-atlantic. An de an, de la apariția sa, „*Vitralii – Lumini și umbre*” a prezentat – inclusiv în acest număr al revistei – dezvoltările structurale, organizatorice, procesele de transformare instituțională, de profesionalizare a personalului, de deschidere spre societate în general și spre mediile academice în particular, cu un accent aparte pe relația stat-cetățean. Parteneriatul stat-cetățean, asumat de către SRI ca obiectiv în „*Viziunea strategică pentru perioada 2015 – 2019*”, proces bazat

pe încrederea reciprocă, va fi, cu siguranță, de natură să consolideze climatul intern de securitate!

Toate aceste evoluții au fost posibile prin eforturile – depuse în condiții nu întotdeauna favorabile – prin devotamentul, inteligența, perseverența și tenacitatea cu care au acționat oamenii ce compun acest Serviciu.

Este – în egală măsură – meritul conducerilor succesive ale Serviciului care au păstrat instituția în afara jocurilor politice, dar și al fiecărui lucrător care și-a asumat sistemul de valori legale, etice și morale ale Serviciului.

Mulți dintre noi, cei aflați în rezervă, am trăit efectiv unele etape ale acestor transformări și am contribuit la elaborarea și implementarea lor.

Cu încrederea fermă că Serviciul Român de Informații va continua să performeze, veteranii Serviciului vă adresează Dumneavoastră, cadrelor active de comandă și execuție, felicitări și mulțumiri pentru reușite și succes în nobila misiune ce vă revine – protejarea și promovarea intereselor României!

La mulți ani, SRI!

**Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în
Retragere din Serviciul Român de Informații**

SRI LA 26 DE ANI *CÂTEVA REPERE ALE EVOLUȚIEI SALE INSTITUȚIONALE*

În urmă cu 26 de ani, la data de 26 martie 1990, prin Decretul nr.181 al Consiliului Provizoriu de Uniune Națională, se înființează Serviciul Român de Informații „*organ central al administrației de stat, având ca scop obținerea de date și informații referitoare la activitatea serviciilor de spionaj, a organizațiilor extremist-teroriste, îndreptate împotriva României, a elementelor cu intenții de a organiza și desfășura acțiuni de diversiune și atentat, de subminare a economiei naționale, de destabilizare a ordinii de drept*”.

Atunci când comparăm misiunea de bază a Serviciului Român de Informații la acel moment (1990) cu cea de astăzi (2016), avem o imagine întregită cu privire la procesele complexe de transformare instituțională pe care acesta le-a parcurs, pentru a putea să facă față riscurilor și amenințărilor ce caracterizează actualul mediu de securitate națională și internațională.

Încă de la înființare, **era limpede că Serviciul Român de Informații trebuia să înceapă imediat și să parcurgă cu consecvență un lung și dificil drum al schimbărilor și reformelor instituționale** pentru a putea să-și îndeplinească misiunile în noul context intern, regional și mondial.

România se afla în etapa de început a tranziției spre o societate democratică, ceea ce presupunea, în primul rând, înființarea și funcționarea unor noi instituții fundamentale ale statului de drept.

În plan extern, regimurile totalitare din țările Europei Centrale și de Est, inclusiv cele vecine României, s-au prăbușit, mai multe republici sovietice socialiste din componența URSS și-au declarat independența de stat, arhitectura de securitate europeană a suferit transformări profunde și, ca urmare, registrul amenințărilor la adresa stabilității în regiune s-a diversificat. Astfel, mișcările naționaliste, etnice, religioase și secesioniste din mai multe state din regiune s-au radicalizat, amenințările specifice sau asociate terorismului s-au intensificat, iar tabloul riscurilor de securitate s-a îmbogățit cu amenințările ce țin de proliferarea armelor de distrugere în masă, crima organizată transfrontalieră, migrația ilegală, traficul de armament și muniție, traficul de droguri.

Primul obiectiv care trebuia realizat, încă de la începutul activității sale, era cel legat de asigurarea cadrului legislativ necesar racordării instrumentelor, tehnicilor și procedurilor de culegere, verificare, analiză și valorificare a informațiilor la cerințele unei societăți democratice în care drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor sunt apărute ca valori supreme ale statului de drept.

Pentru acest motiv, dar și pentru a face față noilor riscuri la adresa securității naționale generate de evoluția rapidă și de cele mai multe ori imprevizibilă a mediului intern și internațional de securitate, Serviciul Român de Informații a fost nevoit să-și stabilească și să aplice schimbări profunde la intervale relativ scurte de timp.

Anterior propunerii/adoptării oricărei hotărâri/decizii care a vizat transformarea de substanță a Serviciului Român de Informații într-o anumită etapă a evoluției sale instituționale, în scopul eliminării potențialelor eșecuri, s-au efectuat analize și evaluări profunde care au vizat, de regulă, cel puțin șase domenii principale de activitate, astfel:

- misiunea/viziunea/strategia (competențele date prin lege/stabilirea cu cât mai multă claritate ce va trebui să facă într-un orizont de timp estimat/obiectivele strategice subsumate intereselor majore și de securitate națională, direcțiile de acțiune și mijloacele disponibile pentru atingerea acestora);

- organizarea și structura (alegerea modelelor organizatorice, structurale și funcționale care optimizează atingerea obiectivelor strategice);

- modul de lucru și conducerea operațiunilor (managementul operațional, metodele, tehnicile și procedurile de lucru);

- resursa umană (selecția, recrutarea, pregătirea, cariera personalului);

- administrarea resurselor (dimensionarea și managementul tuturor resurselor - umane și materiale – necesare atingerii obiectivelor strategice);

- comunicarea cu partenerii/beneficiarii și autoritățile mandatate (comunicarea privește partenerii interni și externi; organizații ale societății civile; mediul universitar și academic; promovarea culturii instituționale și de securitate națională/modul de asigurare a fluxului informațional necesar informării factorilor de decizie prevăzuți de lege/modul de comunicare cu autoritățile care asigură organizarea, coordonarea, supravegherea și controlul activității).

În cele ce urmează ne propunem să facem **o scurtă retrospectivă selectivă a celor mai importante momente care au marcat semnificativ evoluția Serviciului Român de Informații spre o instituție esențială a statului în domeniul asigurării securității naționale a României.**

1. Prima transformare majoră a Serviciului Român de Informații are loc imediat după adoptarea cadrului legislativ referitor la asigurarea siguranței naționale – Legea nr.51/1990 privind siguranța națională a României și Legea nr.14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații – respectiv la începutul anului 1993, când s-a finalizat elaborarea primului Regulament de funcționare a Serviciului Român de Informații, aprobat, potrivit legii, de Consiliul Suprem de Apărare a Țării.

În baza acestuia, toate domeniile de activitate ale SRI, menționate mai sus, au fost supuse unor schimbări de fond care au vizat conectarea la realitățile mediului de securitate, existent și previzibil, precum și încadrarea acțiunilor specifice în limitele stricte ale legii.

Acesta a fost momentul în care Serviciul Român de Informații și-a putut asuma direcțiile de acțiune, și-a conceptualizat toate componentele activității de informații, și-a elaborat setul de reglementări interne cu privire la procedurile și tehnicile de lucru, a adaptat organizarea și structura la cerințele de cunoaștere, prevenire și contracarare a amenințărilor, a regândit politica de selecție, recrutare și pregătire a personalului și și-a fundamentat elementele concepției de relaționare externă cu serviciile de informații străine.

La scurt timp, Parlamentul României adoptă Hotărârea nr. 30/1993 prin care a fost înființată, potrivit legii, Comisia Comună Permanentă a Camerei Deputaților și Senatului pentru exercitarea controlului asupra activității Serviciului Român de Informații. Aceasta a apărut într-un moment extrem de important pentru creșterea credibilității S.R.I. în societatea românească, dar și pentru adăugarea unui plus de legitimitate în mentalul personalului, în sensul că toate acțiunile sale sunt verificate și acceptate, sub raportul încadrării în limitele legale, de către organul reprezentativ suprem al poporului român.

2. La începutul anilor 2000, în contextul globalizării tot mai accentuate a activităților economice, comerciale, financiare și tehnologice și mai ales informaționale, al globalizării, în egală măsură, a unor amenințări la securitatea națională și internațională – terorism, crimă organizată

transfrontalieră, proliferare NBC, migrație ilegală, agresiuni la adresa mediului, atacuri asupra infrastructurilor informatice, agresiuni informaționale la adresa statelor – **în Serviciul Român de Informații a apărut nevoia efectuării de analize și evaluări asupra modului în care instituția era pregătită să răspundă la asemenea provocări.**

Pe de altă parte, realizarea obiectivelor strategice ale României de aderare la NATO și UE reclama o contribuție majoră a SRI alături de celelalte instituții ale sistemului securității naționale.

În același timp, **la sfârșitul anului 1999, CSAT a prezentat în Parlament Strategia de Securitate Națională a României, care a și fost adoptată, devenind instrumentul de fundamentare și orientare a acțiunilor, din întreg sistemul securității naționale**, desfășurate în scopul protejării și afirmării intereselor fundamentale ale României.

Desigur, sarcini importante din acest document reveneau SRI, ceea ce presupunea evaluări ale capacității sale operaționale pentru a stabili dacă le putea îndeplini în organizarea și funcționarea existentă.

Rezultatul evaluărilor efectuate din perspectiva considerentelor arătate mai sus s-a concretizat în elementele de fundamentare a orientărilor activității SRI pe termen scurt și mediu. Documentul rezultat, într-o formulă sintetizată, a fost făcut public în scopul receptării reacțiilor din partea principalelor autorități și instituții ale statului, precum și a unor operatori media.

În paralel s-a demarat procesul de adaptare a tuturor domeniilor de activitate la cerințele elementelor de fundamentare a strategiei pe termen scurt și mediu la finalul căruia **s-a elaborat un nou Regulament de funcționare a SRI, care a fost aprobat de CSAT în luna noiembrie a anului 2001.**

Regulamentul cuprinde dispozițiile necesare consolidării structural-organizatorice a SRI, îmbunătățirii managementului activității de informații, regândirii politicii de resurse umane, diversificării legăturilor cu societatea civilă și creării cadrului normativ al activității prin care să se realizeze securitatea informațională a cetățenilor, a societății și a instituțiilor statului.

Au fost operate modificări de substanță în ceea ce privește managementul integrat al resurselor informaționale, disponibile sau create de Serviciu, pentru cunoașterea anticipată a amenințărilor, dimensionarea

principalelor structuri operaționale, de planificare și analiză a informațiilor și gruparea lor în blocuri funcționale determinate de competențele atribuite și de logica fluxurilor informaționale interne, interoperativitatea operațiunilor de informații cu cele ale serviciilor din spațiul euro-atlantic, profesionalizarea și specializarea ofițerilor operativi de informații și a analiștilor de informații.

Merită evidențiat și faptul că pentru prima oară în organizarea Serviciului **a fost înființată o structură care să asigure comunicarea cu entitățile societății civile și promovarea culturii de securitate națională**. De asemenea, a fost elaborată și pusă în aplicare Strategia de pregătire și instruire a personalului, iar Academia Națională de Informații a organizat, în anul 2002, prima serie a cursanților actualului Colegiu Național de Informații.

3. Cea mai profundă și cuprinzătoare transformare conceptuală și structural-organizatorică a SRI a avut loc imediat după ce a fost elaborată „Viziunea strategică 2007-2010”, care a fost aprobată de CSAT, în iunie 2007.

Obiectivul central al documentului l-a reprezentat adaptarea SRI la dinamica, extrem de complicată, a mediului de securitate, ceea ce necesita transformarea și flexibilizarea structurilor și a procedurilor de lucru, astfel încât să se permită anticiparea, analizarea și înțelegerea provocărilor și a oportunităților strategice de securitate națională, caracteristici esențiale ale unui serviciu de informații modern.

Pe de altă parte, aderarea României la UE la 1 ianuarie 2007 și statutul de membru NATO, deja obținut din anul 2004, presupuneau asumarea obiectivelor strategice de securitate ale celor două organizații și, pe cale de consecință, integrarea activității SRI în sistemul aliat de prevenire și gestionare a riscurilor și amenințărilor comune.

Procesul de modernizare fundamentat pe „Viziunea strategică 2007 – 2010” s-a încheiat odată cu aprobarea de către CSAT, în luna martie 2008, a Regulamentului de funcționare a SRI.

Deși, până la începutul anului 2009, așa cum se cunoaște, SRI finalizase în cea mai mare parte măsurile necesare atingerii obiectivelor stabilite anterior, la orizontul anilor 2010 s-au intensificat riscurile ce țin de societatea informațională, respectiv apariția și manifestarea unor amenințări ale spațiului cibernetic.

Era evident că, pentru o instituție care își proiectează viitorul cu responsabilitatea cerută de atingerea unui înalt nivel de profesionalism, sosise momentul lansării unui nou proiect care să-l pregătească pentru a face față provocărilor generate de era informațională. Ca urmare, **se elaborează și se pune în aplicare „Viziunea strategică 2010-2015 – SRI în era informațională”**.

Prin acest document strategic, SRI și-a propus două obiective majore. Pe de o parte să evalueze impactul noilor tehnologii informatice asupra optimizării procedurilor interne de lucru, în sensul consolidării performanței operaționale și analitice ca urmare a utilizării noilor instrumente cibernetice și, pe de altă parte, să-și dezvolte capacitățile operaționale de identificare și gestionare a amenințărilor din spațiul cibernetic național.

Chiar și numai din această scurtă prezentare a evoluției SRI, câteva concluzii se degajă de la sine.

La 26 de ani de la înființarea sa, SRI se prezintă ca o instituție modernă a statului român, esențială pentru apărarea valorilor și promovarea intereselor fundamentale ale României, cu un nivel de credibilitate ridicat în interiorul și în exteriorul țării, apreciată pentru capacitatea de a previziona și evita surprinderile strategice la adresa securității naționale.

Este evident că pentru a ajunge aici a fost nevoie de eforturi susținute, de depășirea unor dificultăți și obstacole majore, de asumarea unor responsabilități crescute și de angajarea de resurse umane și materiale deloc de neglijat.

Avem convingerea că, și în continuare, SRI nu va neglija una dintre misiunile ce țin de esența existenței sale, și anume, aceea de a cerceta permanent orizonturile de securitate națională și de a se pregăti, prin viziune, pentru identificarea riscurilor și stabilirea amenințărilor ce pot apare în viitorul apropiat sau mai îndepărtat.

Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu

SRI – TRECUT, PREZENT ȘI VIITOR

Suntem martorii unei lumi complexe, care parcurge etape contradictorii și în spatele unor declarații belicoase ale marilor puteri se perfecționează la nesfârșit spionajul în numele libertății și progresului, în numele sacru al interesului național. Aceste servicii de spionaj de orice natură s-au materializat din cele mai vechi timpuri și până în zilele noastre sau, cu alte cuvinte, în ciuda „tinereții” de care se bucură noțiunea de spionaj, sustragerea de secrete și informații cu ajutorul spionajului se pierde în negura timpului. Chiar și în Cartea Cărților, în cele mai vechi texte biblice se pomenește de spionaj și spioni. În Vechiul Testament, în Cartea „Numerii” se arată cum Dumnezeu i-a poruncit proroocului Moise: *„trimite oameni care să iscodească Țara Canaanului pentru a vedea ce popor locuiește, tare sau slab, puțin sau mult și cum este țara în care locuiește, mănoasă sau rea, cum este pământul, gras ori slab”*. Iată, deci prima formă de spionaj din lume. În antichitate păcălirea adversarului de oameni ingenioși și profesioniști se poate vedea la Delfi, unde sub masca enigmaticei preotese Pitia se ascundea o spioană în slujba guvernanților de atunci. Vestitul Hanibal, temutul adversar al Romei, a ieșit de multe ori victorios prin trimiterea în tabăra adversă de spioni care culegeau informațiile necesare victoriei. Tot în antichitate, japonezii, cu ajutorul spionilor, au sustras de la chinezi secretul fabricării mătăsii naturale, iar romanii, de la cartaginezi, secretul preparării purpurei.

Ajungând în Evul Mediu, avem și aici procedee de spionaj prin care a fost sustrasă din China tehnica fabricării porțelanului, iar după industrializarea Angliei și Germaniei lupta dintre spioni pentru obținerea unor oțeluri foarte dure necesare pentru fabricarea armelor. Ajungând în epoca modernă, vedem lupta dintre spionii celor două mari puteri: Franța și Germania pentru a vinde tunuri de calitate altor țări și așa aminti anul 1902 când cele două mari firme Krupp și Schneider doresc să vândă tunuri Braziliei, câștigând firma Krupp. În primii ani ai Primului Război Mondial, dirijabilele germane Zeppelin răspândeau groază în trupele aliate, dar nu știa nimeni că tehnica de ghidare a dirijabilelor a fost furată de spionii germani de la un om de știință român, care se numea Dumitru Popescu. Un alt exemplu de spionaj, dar de data aceasta

„haios”, a fost furtul tehnicii de preparare a whisky-ului din Scoția de către studenți japonezi, tineri spioni în slujba Imperiului Soarelui. După doi ani, whisky-ul se prepara în Japonia și era vândut la jumătate de preț. Și așa putea continua cu foarte multe exemple.

Intrând în epoca modernă, care transformă lumea de odinioară în altă lume în care totul se vinde și se cumpără – lucruri, ființe, idei – serviciile secrete de spionaj au luat o dezvoltare foarte mare. Sunt deja celebre CIA pentru americani, KGB și GRU pentru sovietici, STASI pentru fostul RDG apoi FSB și SVR pentru ruși, MOSSAD-ul pentru israelieni. Într-o lume a concurenței și a goanei după profit, corupția prin mijlocirea banilor sau pregătirea de documente cu ajutorul cărora să se poată șantaja devin metode primordiale pentru serviciile secrete. Nu mai este nevoie acum de agenți secreți de tip James Bond sau spioni de genul Mata Hari. Ei rămân doar în filme: în realitate, spionii sunt niște oameni cu o pregătire militară, paramilitară, psihologică și tehnico-științifică remarcabilă, fiind capabili să înfrunte situațiile cele mai periculoase cu sânge rece.

Dar să revenim la țara noastră. În România, societatea se dezintegrează rapid la nivelul valorilor și al stilului de viață, impunându-se o bază de reconstrucție absolut nouă, în care serviciile secrete trebuie să aibă un anumit rol. În pofida discursurilor romantice despre democrație și libertate, libertatea în lume, libertatea în România nu este totală. A vorbi despre libertatea absolută înseamnă a nega orice formă de comunitate sau societate, fie ea socialistă, capitalistă sau mixtă cum este în Hong Kong. Una dintre realitățile lumii contemporane care îl prezintă pe om ca pe o mică rotiță angajată într-o imensă mașinărie numită societate, ne amenință tot mai mult libertatea și ne transformă pe toți în niște birocrați conștienți sau nu de faptul că suntem dependenți de o noțiune importantă a societății actuale care se numește informație. Mass-media – respectiv radio, televiziune, internet, telefonie mobilă – o împrăștie instantaneu și cu o mare putere de convingere. Sunt sute de informații audio, video sau subliminale care pot să fie necodificate, dar majoritatea, cam 80%, sunt codificate de cei ce dețin puterea, puterea de orice natură. Pe măsură ce societatea se dezvoltă și devine mai complexă, procentul de mesaje necodificate scade și crește cel al mesajelor codificate, prelucrate subtil pentru a vă convinge că o faptă este adevărată, că acest lucru este cel mai bun, că acest om politic și nu altul ne reprezintă cel mai bine. Există oameni bine plătiți care prelucrează

orice informație în folosul celor ce îi plătesc. Așa că putem spune cu certitudine că un om este cumpărat, că un politician este cumpărat, că o parte a mass-mediei este cumpărată, că o țară este cumpărată. Din această avalanșă de informații, codificate sau nu, cei care conduc țara trebuie să știe adevărul și numai adevărul. Și aici intervin serviciile secrete. În turbulențele următoarelor decenii, nici o societate nu va putea supraviețui fără ajutorul unor centre specializate în care informația să fie prelucrată pentru interesul național. În România și în lume, în general, cantități uriașe de informații trebuie să fie prelucrate și să circule cu viteză tot mai mare de la serviciile secrete spre structurile oficiale ce conduc statul de drept, chiar dacă ar trebui să le vâre cu de-a sila pe gâtul celor care conduc, care câteodată sunt ori prea proști ori prea corupți pentru a vedea interesul țării și al poporului român. Din păcate, orizontul politic al politicianului român de astăzi nu depășește de obicei alegerile următoare. Rolul serviciilor secrete și în primul rând al SRI este determinant pentru viitorul țării noastre.

Istoria modernă a serviciilor secrete românești are ca punct de pornire anul 1865, când pentru prima dată, după model francez, se înființează o unitate numită Secția II care se ocupa cu analiza informațiilor cu caracter militar. La data de 19 aprilie 1892 se înființează Biroul Siguranței Naționale, o unitate specială în cadrul Ministerului de Interne. În martie 1917, părintele serviciilor civile de informații românești a fost Mihail Moruzov, care a creat pentru prima dată o structură de informații civilă pentru siguranță generală și a convins, la 1 mai 1925, Marele Stat Major să accepte înființarea unui serviciu secret care să lucreze numai cu cetățeni civili pentru culegerea, verificarea și completarea informațiilor care interesează armata. Mihail Moruzov a continuat încercările de a scoate serviciul secret din structura armatei și de a-l plasa sub autoritatea palatului regal, acțiune care este concretizată în anul 1938. Din păcate, schimbările de regim politic au avut urmări tragice pentru șefii serviciilor de informații, Mihail Moruzov și Eugen Cristescu, succesorul său. În următoarea perioadă se evidențiază spionajul politic, militar și economic. Spionajul politic se dezvoltă datorită nevoii de cunoaștere în timp util a hotărârilor importante pe linie de stat ale unei țări și, la nevoie, pentru subminarea ei. Exemplul clasic este cel al președintelui Salvador Allende al Republicii Chile care este înlăturat și apoi omorât de forțele generalului Augusto Pinochet, moartea lui fiind prezentată public drept sinucidere.

Spionajul militar este și el actual și obține date în ceea ce privește unele arme sofisticate sau planuri militare de apărare a unei țări. Spionajul științific, economic, comercial și financiar se practică și astăzi atât la nivelul serviciilor secrete cât și la nivelul marilor companii.

Urmează perioada comunistă a serviciilor secrete: la 30 august 1948, prin decretul nr. 221, s-a înființat Direcția Generală a Securității Poporului care, în 30 martie 1951, devine Direcția Generală a Securității Statului. În perioada aceasta serviciile secrete au înlocuit ofițeri bine calificați cu diletanți având carnet de partid comunist, care au făcut într-adevăr poliție politică. După moartea lui Gheorghiu-Dej și preluarea puterii de către Nicolae Ceaușescu, din personalul Securității au fost îndepărtați mulți ofițeri impuși de administrația de la Moscova. Pe măsură ce trece timpul, mai ales în anii '80, obsesia lui Nicolae Ceaușescu de a plăti datoria externă a României a făcut ca el și soția sa să fie urâți de popor. Nicolae Ceaușescu și soția sa știau foarte bine și în detaliu de suferințele prin care trecea poporul român. Structurile Securității statului au informat permanent conducerea României despre starea de spirit a populației și despre acțiunile „agenturilor” străine. Evenimentul foarte important care a zdruncinat Securitatea românească a fost fuga generalului Ioan Mihai Pacepa care, fiind în RFG, a cerut azil politic în SUA prin intermediul Ambasadei americane din Bonn. Sunt divulgate multe secrete ale Securității statului, inclusiv spioni români care sunt prinși de autoritățile statelor în care erau prezenți. Sigur că Nicolae Ceaușescu l-a condamnat la moarte în contumacie și a oferit un premiu pentru asasinarea lui de către teroristul secolului, „Șacalul”, Carlos Ilici Ramirez. Șacalul nu l-a putut omorî pe Pacepa, dar a produs o explozie la sediul postului „Europa Liberă” din München. Pacepa a scris mai multe cărți, printre care *Orizonturi roșii*, *Moștenirea Kremlinului* și *Cartea neagră a securității*, care au fost difuzate în România și în lume. Se pun două întrebări: cum a fost posibil ca Pacepa să fugă și dacă el a fost o „cârtiță” implantată de CIA sau KGB? Lăsăm istoria să răspundă la aceste întrebări!

SRI a luat ființă la 26 martie 1990, prin Decretul nr. 181, a avut și are un rol important la dezvoltarea României și mai ales la descoperirea noilor amenințări la adresa siguranței naționale a țării noastre.

Serviciul Român de Informații culege, verifică și valorifică informațiile necesare cunoașterii, prevenirii și contracarării acțiunilor care sunt de natură să lezeze siguranța națională a României și desfășoară activități vizând apărarea secretului de stat și prevenirea scurgerilor de informații care nu pot fi făcute

publice din punct de vedere legal. De asemenea, la cererea Consiliului Suprem de Apărare a Țării, serviciul asigură protecția antiteroristă a demnitarilor români și străini, sau a altor persoane, atunci când acestea sunt vizate de amenințări cu acte de terorism și desfășoară activități pentru descoperirea și contracararea acțiunilor de confecționare, deținere sau folosire ilegală de mijloace de interceptare a comunicațiilor.

Serviciul Român de Informații este o instituție fără competențe în desfășurarea activităților de urmărire penală, acesta neavând posibilitatea reținerii sau arestării preventive, unitățile sale nedispunând de spații proprii de arest.

Informațiile din domeniul siguranței naționale pot fi comunicate, potrivit legii nr. 51/1991, următoarelor instituții:

- președintelui României, președintelui Senatului, președintelui Camerei Deputaților și Comisiilor permanente pentru apărare, ordine publică și siguranță națională ale celor două camere ale Parlamentului României;
- primului ministru, miniștrilor și șefilor de departamente din ministere (când informațiile au legătură cu domeniile de activitate pe care aceștia le coordonează);
- prefecților, primarului general al Capitalei, precum și președinților consiliilor județene, respectiv al municipiului București (pentru probleme care sunt de competența acestora);
- organelor de urmărire penală, când informațiile privesc săvârșirea unei infracțiuni.

Ofițerul SRI nu este un James Bond, ci este un om cultivat, cu o facultate sau două, cu multă dăruire și care acționează în interesul țării sale. Această nouă imagine a SRI a fost construită cu mult efort, pas cu pas de foștii directori ai instituției. Provocările de asemenea proporții au cerut atitudini cu totul noi și mult mai raționale față de schimbare. Democratizarea serviciilor secrete a fost și ea un proces destul de lung, care a urmat același drum sinuos ca și democratizarea țării.

În decursul timpului, SRI s-a transformat continuu și a devenit o instituție performantă dar, mai ales, cu un înalt simț patriotic.

Indiferent de anotimpul social pe care-l traversează omenirea, serviciile secrete sunt în dispozitiv. Oamenii nu rămân indiferenți față de „războaiele secrete” și românii trebuie să aibă mare încredere în această instituție care se

numește SRI, chemată să apere interesul național, să apere secretul de stat și economia României, fiind convinși că ofițerii SRI nu au conștiința „scoasă la mezat” și nu au uitat nici o clipă sângele eroilor neamului căzuți pentru libertatea și prosperitatea României.

Dr. Mircea Frențiu, medic primar, șeful
Secției Chirurgie, Spitalul orașenesc Blaj

PATRIE ȘI PATRIOTISM

- *abordare sociologică* -

1. „PATRIA” (TARA) - COMOARA SFÂNTĂ A ROMÂNILOR

În Europa începutului de mileniu III s-a petrecut, cu surle și trâmbițe, un proces etno-politic pervers, generat de forțele așa-numitei „globalizări”: ruperea frontierelor statelor naționale și îmboldirea străinilor din afara Europei de a se așeza în Europa unde vor și când vor (după model american!). Astfel, aproape continuu, valuri de amărâți din răsăritul Europei, apoi din întinderile Asiei și Africii, au migrat și încă mai migrează, din varii motive, spre Occidentul Europei, văzut ca un *Eldorado* și ca spațiu de libertate socială.

Însă visul de a trăi mai bine a început să coboare pe o pantă extrem de abruptă și să producă consecințe grave asupra oamenilor, comunităților, statelor, dar mai ales a națiunilor din arealul european. În acest moment, statele europene, autodeclarate state cu democrații consolidate, dau din colț în colț în încercarea de a repara decizii răuvoitoare sau luate în necunoștință de cauză cu puțin timp înainte.

Aproape toate statele din Europa occidentală sunt confruntate cu problema sutelor de mii de „apatrizi”, cărora sunt obligate să le ofere o protecție similară cu cea a refugiaților. „Apatrizii” nerecunoscuți ca cetățeni ai vreunei țări, nu au acces la drepturi de bază pe care majoritatea oamenilor le consideră garantate. Ei nu pot munci, nu pot beneficia de sistemul de sănătate și nu se pot căsători. Prin Europa occidentală s-a cuibărit deja percepția potrivit căreia cel care n-are documente și o cetățenie este ca și cum n-ar fi existat vreodată în această lume. Aceasta-i una dintre consecințele transformării perverse a Europei din Europa patriilor în Europa euroregiunilor.

*

„**Patria**” (lat. *Pater* = tată) s-a născut odată cu națiunile, dovadă că, în spațiul de etnogeneză a națiunilor, termenul a fost moștenit din limba latină, veche precum pământul Europei. Este arealul geo-fizic moștenit și stăpânit *ab initio* de comunitatea (etno-organizarea) din care s-a dezvoltat națiunea conștientă „de sine”, cu o identitate proprie, ca unitate socială generatoare de cultură și civilizație. Pentru orice om, „patria” este o realitate sfântă, dată de

Pronie, amenajată social de generații în succesiunea lor și apărată, la nevoie, chiar cu prețul vieții. Încă din prima jumătate a secolului al XIX-lea, cărturarul român Dinicu Golescu folosea cuvântul „patrie” numai în legătură cu cel de „neam”, ambele afirmate și întreținute prin muncă. Națiunile se află în legătură organică cu „patria”, din nevoia de întreținere a armoniei sociale.

„Patria” este spațiul geografic gestionat de națiuni în virtutea „dreptului ginților”, pe care comunitatea (etno-organizarea) conștientă de descendența dintr-un strămoș comun (*pater*), reconstituită prin succesiune de generații, îl delimitează mental, îl amenajează social, îl apără împotriva agresiunilor sociale și generează valori sociale prin care conservă „conștiința de sine” a națiunilor. „Patria” este spațiul geo-fizic și spațiul libertății sociale în care oamenii, ca „ființe sociale”, lasă „urmele” activităților sociale, care se păstrează în memoria colectivă și se integrează organic în istoria civilizației universale.

„Patria” reprezintă mediul social care conservă moștenirea genetică și istorică alcătuită din modele de gândire, simțire și acțiune socială. Aceasta conservă etno-spiritualitatea, cu valorile, credințele, simbolurile, normele, obiceiurile, organizațiile, instituțiile și cultura, prin care națiunile întrețin civilizația, ca „stare socială” a omenirii. Națiunile își afirmă dreptul la existență în cadrul „patriei” numai prin muncă, activitatea socială generatoare de valori sociale.

„Patria” conservă „credința națiunii” și „spațiul sacral” prin locurile privilegiate, locurile sfinte și „semnele” spațiului care conservă, mențin și afirmă, din „nevoia de divinitate”, raporturile spirituale (simbolice) cu divinitatea – instanța spiritualizată supremă de apel în fața agresiunilor sociale. Prin aceste procese sociale, „patria” imortalizează timpul sacru al fiecărei națiuni, exprimat în ritualurile și sărbătorile prin care oamenii își regenerează „spiritul”, își modelează „conștiința de sine” și își conservă identitatea.

„Patria” conservă *etnosul* – cu caracteristicile lui psihice și culturale. Ea delimitează spațial „poporul” (ca semn al suveranității), oferă cadrul și mediul favorabil mobilității sociale și asigură transmiterea în timp a tradițiilor, credințelor și obiceiurilor culturale și perpetuarea simbolurilor naționale.

„Patria” definește cel mai înalt grad de integrare socială, întrucât numai în momentul în care oamenii se integrează conștient în organizații cu funcții explicite (productive, gestionare și integratoare), ei constituie o națiune. În cadrul „patriei” sunt asigurate resursele și simbolurile necesare menținerii organicității națiunilor.

„Patria” semnifică, în același timp, o conexiune de simboluri sociale conservate și afirmate prin limba națională (limba maternă), cel mai complex proces cognitiv al spiritualității oamenilor, ca „ființă socială”. Limba este expresia capacității oamenilor de a comunica cu semenii, iar fondul ei de cuvinte se încheagă organic în interiorul „patriei”, reprezentând condiția fundamentală pentru socializarea oamenilor și organizațiilor. Ea are rol decisiv în exprimarea comportamentului specific al unui „popor”, prin care națiunea își exprimă capacitatea de acțiune socială, precum și în exprimarea modului de viață a unei națiuni, ca organizare socială. Limba națională contribuie la exprimarea tezaurului de valori prin care națiunile se mențin și se afirmă ca „stare de civilizație”.

*

Pentru românul nativ, „Patria” înseamnă „țara” (lat. *terra*) – pământul generator de resurse necesare ființării națiunilor, care-i asigură individualitatea în procesualitatea socială și statornicia în timp. Prin raportarea la „țară” (patrie), afirmă istoricul G.D. Iscru, „națiunea a devenit sursa primară și fundamentală a energiilor vitale și salvatoare. Istoria le-a contopit destinele. Și numai astfel, unite, după legile firii, ele se regăsesc în destinele oamenilor locului”.

Astfel, „Țara Rumânească” începe cu locul natal, vatra maternă și străbună, deci cu pământul statornic în destinul „nativului” care se revendică de la ele, le prețuiește și le iubește, le înnobilează și le apără. Continuă cu imaginea pe care „nativul” și-o creează despre zestrea geo-fizică a „patriei”, cu formele sale de relief, cu munții, dealurile, câmpiile și apele, care-l obligă permanent să se întoarcă spre geneză, prin părinți, bunici, străbunici, stră-străbunici etc.

„Țara” devine întinderea de pământ măsurată cu privirea și cu mintea „nativului”, ca ființă socială, unde își clădește propriul destin pe tot parcursul vieții, pe fundamentul necesităților sociale. Ea primește semnificația de permanență numai dacă oamenii sunt capabili să o înfrumusețeze, să o transforme în „mediu social construit”, să o apere împotriva construcțiilor politice mecanice – imperiile și feudele – și dacă au ajuns la conștiința că ei sunt „ai țării” și țara este „a lor”. Această conștiință generatoare de destin este organic legată de așezarea geografică a națiunii române, de condițiile climaterice și posibilitățile ei economice, de producere, repartiție și schimb a resurselor informaționale, energetice și umane necesare ființării și afirmării.

„Țara” generează instinctul de conservare a națiunii române în fața presiunilor și năvălirilor unor populații străine de „neam”, în căutarea de resurse („pământ și apă” - cum spunea poetul Mihai Eminescu) și arealul unde națiunea

„simte” și afirmă datoria imperioasă de a-și apăra ființa împotriva presiunilor distructive ale construcțiilor politice mecanice.

„Țara”, în sine, înseamnă „libertatea neamului”. Astfel, pământul pe care viețuiește națiunea română este considerat, generic, „pământul patriei”. La vremea sa, „cărvunarul” moldovean Ioniță Tăutul afirma că „pământul este patria”. El făcea distincție clară între „nație” și indivizii care trăiau în „patrie”, dar care nu constituiau parte a „nației”. „Nația” era identificată „*cu toți acei care au un interes pentru patrie*”. În memoria socială a națiunii române, au rămas profetice cuvintele lui Tudor Vladimirescu, care afirma că „*patria se cheamă norodul, iar nu tagma jefuitorilor*”.

Alături de „patria pământească”, la care au râvnit mereu imperiile, națiunea română își construiește „patria sufletească” – o „patrie” a spiritului și a culturii, pe care au încercat să o distrugă ideologiile antinaționale. Prin acestea, „patria” devine mărturia istorică a asumării de către oameni a propriului destin, întrucât îi ajută să se adapteze la mediul geo-fizic, să gândească și să acționeze pe bază de rațiune și asigură legăturile organice dintre oameni, necesare construirii ordinii sociale. Pentru națiunea română este vitală capacitatea de a conserva și apăra identitatea „patriei”, adică de a-și conserva teritoriul de viațuire și afirmare, indispensabil reproducerii oamenilor și organizațiilor cu funcții explicite, de a-și apăra „patria” și de a folosi liber pământul moștenit prin succesiune de generații.

*

În mentalul românilor nativi, „patria” – un cuvânt semnificând mediul lor existențial – există, nealterat, din vremuri străvechi. De regulă, istoricii îl utilizează pentru a încadra în spațiu fapte demne de luat în seamă, care au marcat destinul neamului românesc la trecerea acestuia prin furcile caudine ale timpului.

„Patria” a fost moștenită de la înaintași, apărută și păstrată cu mari sacrificii de contemporani și transmisă la urmași întreagă sau ciopârțită de feude sau imperii.

2. PATRIOTISMUL SAU IUBIREA DE PATRIE

Experiența amară dobândită în lupta cu construcțiile politice mecanice (feude și imperii) a determinat adesea națiunile europene supuse și dominate să apeleze la „rasă” pentru a-și afirma „specificul național”, ca rezultat al „pecetei” istoriei și culturii și nu ca „fond biologic”. Unii ideologi au preluat în

forme violente „fondul biologic”, pe suportul căruia au argumentat, în mod fals, că toate grupurile umane emergente din alt „etnic fondator” imigrate în spațiul național constituie elemente de disoluțiune, sunt „antinaționale” și au declanșat acțiuni politice destinate așa-numitei „purificări etnice”. Reprimarea acestora în anumite conjuncturi socio-politice a slăbit capacitatea de reproducere a națiunilor și a dus la confruntări sângeroase între state. Însă, aceste suferințe create națiunilor de către forțe antinaționale – transnaționale sau supranaționale – n-au slăbit sentimentul de iubire de patrie (țară), ci l-au întărit.

*

„Patriotismul” sau „iubirea de patrie” exprimă capacitatea de satisfacere a nevoii de sociabilitate a oamenilor, programați genetic pentru a fi toleranți cu semenii de același sânge („selecția de rudenie”). Acesta definește „starea de spirit” care întreține veșnica legătură a oamenilor, ca „ființe sociale” cu „patria” (țara) în care trăiesc, unde realizează, după cum se exprima istoricul român A.D. Xenopol, „producții materiale și spirituale”, și pe care o amenajează ca „spațiu social”.

„Patriotismul” este rezultatul capacității oamenilor de a întreține conexiunile organice dintre procesele de socializare generate de grupul socio-uman nuclear – familia – precum și de către organizațiile cu finalități integratoare, în primul rând, școala și biserica națională și expresia manifestării libertății sociale. Între națiune și libertate există o legătură organică. *„Iubind libertatea, – spunea la vremea sa C. A. Rosetti – am înțeles că numai prin ea se poate dezvolta, întări și prospera o națiune. Iubind libertatea, a trebuit să iubesc omenirea și, iubind omenirea, este natural să-mi iubesc familia, să iubesc națiunea”.*

„Patriotismul” nu poate fi clădit pe suport ideologic, ci pe „spiritul” națiunilor. La timpul său, Mihai Eminescu era convins că *„naționalitatea trebuie simțită cu inima și nu vorbită numai cu gura. Ceea ce se simte și respectă adânc, se pronunță arareori. Hebreii cei vechi n-aveau voie să pronunțe numele Dumnezeuului lor! Iubesc poporul românesc fără a iubi pe semidoctii și superficialitățile sale”.* El afirma că *„Nu-i nevoie de manifestații de uliță și nici de fraze”,* întrucât *„nația trebuie iubită așa cum e, cum ne-a lăsat-o Dumnezeu”.*

„Patriotismul” nu dezvoltă tendințe expansioniste și nici atitudini de izolare a națiunilor, așa cum cred ideologii unei anumite formule socio-politice a construcției identității europene. Unii politicieni consideră tratatul de la

Maastricht ca vizând o „uniune de state-bunker”, creată pentru a distruge naționalitățile și popoarele care construiesc spațiul european sau un „super-stat centralizat”, unde politica va fi decisă de către o birocrație nealeasă sau auto-impusă, deci nereprezentând „puterea poporului” (democrația). Adepții „super-statului” european se arată mirați de faptul că începutul procesului de „unificare europeană” a deschis cutia Pandorei pentru „naționalisme”. Acestea apără „patria” de tendințele globalizante ale ideologiilor antinaționale care astăzi stigmatizează și fragilizează statul național, numit de ideologi „stat-națiune” și considerat osatura „societății politice” actuale.

„Patriotismul” exprimă capacitatea de satisfacere a nevoii de identitate și de suveranitate asupra spațiului de viață, deci nu poate fi asimilat cu așa-numitul „naționalism excesiv”, emanat de mințile ideologilor pentru a domina și anexa teritoriul națiunilor considerate „slabe” sau „incapabile” să se integreze în „noua ordine europeană” ori pentru a le fărâmița. În condițiile presiunilor fără precedent și a agresiunilor la adresa națiunilor și a statelor naționale, create pentru a apăra națiunile împotriva imperiilor, „patriotismul” poate fi penetrat de unele ideologii auto-proclamate „pro-naționale”, generând un fals naționalism. Sub stindardul acestuia, mișcările socio-politice vizând declarativ refacerea „patriei originare”, generează situații conflictuale cu consecințe distructive în plan integrator.

„Patriotismul” este asimilat astăzi de unii ideologi cu așa-numitul „naționalism excesiv” și interpretat ca „atitudine anti-europeană”. El nu generează reacții ostile față de ideea „Europei unite”, cu condiția recunoașterii de către arhitecții ei, a identității națiunilor. Astfel trebuie interpretate acțiunile socio-politice vizând rezolvarea problemei bascilor, corsicanilor, irlandezilor, italienilor, românilor. În unele state europene s-au constituit partide și mișcări naționale care militează pentru o Europă Unită „a patriilor federate”, deci pentru o formulă socio-politică „non-hegemonică”, însă care îi stigmatizează pe „eurocrați” întrucât văd în ei pe reprezentanții „oligarhiei internaționale cosmopolite”.

„Patriotismul” nu generează concurență pentru hegemonia statelor naționale și pentru accentuarea divergențelor între națiunile situate în același spațiu de civilizație, ci procese sociale care susțin rolul culturii și educației, al specificului național și al spiritului națiunilor organice în „reformarea” Europei și reconstruirea acesteia pe baze sociale. Pentru românii nativi, conștienți de propriul destin, Europa unită, ca „patrie comună”, este o „Europă

juridică și procedurală”, care facilitează emergența organizațiilor și instituțiilor gestionare pe suportul „dreptului ginților”, care exprimă identitatea națiunilor, precum și dreptul acestora la existență, informare (cunoaștere) și protecție.

*

„Patriotismul” este veritabilul adversar al „comunitarismului” – traducerea franceză a „comunalismului” (după modelul „Comunei din Paris”) – folosit mai ales în vocabularul socio-politic anglo-saxon. Termenul „comunalism” este aplicabil grupurilor cultural-politice numite de ideologi „grupuri multiculturale” care nu reprezintă entități semnificative în statul național unitar român. De aceea, așa-numiții „europeiști” le folosesc pentru construcția mecanică a Europei, mizând pe faptul că integrarea lor în statele naționale este relativă, iar pe de altă parte, grupurile respective nu pot evolua spre o formă de „naționalism etnic” și nu sunt capabile să formuleze revendicări de independență.

„Comunalismul” impus în orice formă este atașat unei ideologii vecină cu „anarhia”, deci este o construcție socio-politică cu pretenții de modernitate, aflată în raporturi de subordonare față de tendințele de reformare sau de transformare a statului național unitar român pe baze pur ideologice. Este paradoxal că, în timp ce „comunaliștii” agresează conștient fundamentele organice ale națiunii, în primul rând religia, ei fac apel la națiunea română pentru a-și legitima aspirațiile la independență, cu toate că acuză națiunea română de incapacitatea de a ființa decât în „context individualist”.

Adepții comunitarismului europenist susțin că la români „patriotismul” este expresia exacerbarii „specificului național”, adică a trăsăturilor de caracter sau profilului psihologic al națiunii române, individualizate prin limbaj, artă, mituri și obiceiuri. Într-adevăr, specificul național constituie un complex de determinante etno-spirituale, o sinteză a calității culturii și o expresie a patrimoniului cultural, prin care se menține capacitatea națiunii române de a se raporta la „etnicul fondator” prin succesiune de generații.

Ideologii confundă adesea „specificul național românesc” – premisa și consecința patriotismului românesc – cu așa-numitul „principiu național” care generează „doctrina” pe baza căreia statul național unitar român se manifestă în practica vieții socio-politice. Aceștia nu țin seama că numai națiunea română este unitatea socială „care își ajunge sieși”, fiind capabilă să-și creeze o lume

proprie de valori, să-și stabilească un scop în sine și să-și afle mijloacele de îndeplinire, adică forța de organizare și propășire în propria sa alcătuire.

„Specificul național” ca suport al „patriotismului” este identificat cu „firea neamului românesc”, fiind, într-adevăr, generatorul virtuților care mențin filonul matricilor etno-spirituale ancestrale pe care nicio forță mecanică – de tipul feodelor sau imperiilor – nu le poate distruge. Prin specificul său, națiunea română participă la toate experiențele culturale și de civilizație ale omenirii, aducând în aceste experiențe așa-numitul „coeficient etnic”.

„Specificul național” este consecința capacității de afirmare a zestrei genetice proprii națiunii române, constituind generatorul și consecința „patriotismului”. Acesta nu e un „dat” care „se capătă cu vremea” sau un „dar” al ideologiilor sau construcțiilor politice mecanice, nu se împrumută și nici „nu se pierde cu vremea”.

„Specificul național” se regăsește mai cu seamă în caracterul etno-cultural al națiunii române, fiind identificabil în limbă, în drept, în morală, în literatură, în tradiții și în artele frumoase. Însă nu toate ramurile culturii naționale poartă semnele patriotismului și specificului național. Istoria scrisă a românilor demonstrează că națiunea română nu și-a pierdut „specificul” nici chiar în condițiile în care a fost agresată și supusă prin violență timp îndelungat sau dominată de politicianism, păături superpuse și demagogie.

*

De-a lungul mileniilor, de câte ori s-a născut o nouă națiune, undeva prin apropiere s-au ivit semnele construirii, de către forțe neclar definite, a unui imperiu care a râvnit la resursele existențiale ale acesteia. Construirea patriei și amenajarea socială a spațiului existențial al acesteia au presupus și impus eforturi care au depășit închipuirile omenești, iar uneori au necesitat mari sacrificii.

De aceea, oamenii conștienți de rostul patriei au muncit necontenit și au luptat cu forțele răului pentru protejarea și apărarea ei, animați de dragostea de patrie. În ochii semenilor, aceștia au devenit patrioți apoi, după trecerea în neființă, simboluri și repere de patriotism.

Col. (r) dr. Aurel V. David

LUNGUL DRUM SPRE UNIREA ROMÂNILOR ÎNTR-UN SINGUR STAT

În urmă cu o mie de ani, când a început procesul formării statelor românești – proces încheiat la mijlocul secolului al XIV-lea – românii, la fel ca și alte popoare europene, nu au avut un singur stat al lor, ci mai multe care, printr-un firesc proces de evoluție, trebuiau să se unească într-o singură țară, o țară a tuturor românilor. Acest proces a fost extrem de îndelungat, în el implicându-se și state vecine sau mai îndepărtate, evident, din motive diverse – în principal politico-militare, sau economice ascunse sub mască religioasă.

Rând pe rând, Transilvania, Țara Românească și Moldova, dar și Ungaria, Polonia, Austria, Rusia ori Franța au încercat unirea românilor într-un stat al lor. Astfel, – pentru a exemplifica pe scurt –, pe la 1400 Mircea cel Bătrân, domnul Țării Românești, stăpânea mai multe domenii în Transilvania, între care și cetatea Bologa de lângă Cluj-Napoca. Documentele sunt neclare, dar oricum a fost vorba de o extindere a proprietății cetății în defavoarea unui nobil maghiar local, care s-a plâns regelui – pe atunci Sigismund de Luxemburg (care va ajunge și împărat al Imperiului Romano-German). Acesta a cerut voievodului Transilvaniei să soluționeze cauza, dar în așa fel încât „*să nu-l supere pe domnul Mircea*”, căruia îi va acorda un privilegiu legat de românii din Transilvania: acela de a-și păstra credința lor ortodoxă și de a folosi limba română, chiar și în cauze juridice. Pe de altă parte, același domn Mircea va stabili hotarul dintre Țara Românească și Moldova pe Siret și la Dunăre, favorizându-l astfel pe ginerele său, Alexandru cel Bun, domnul Moldovei, știut fiind că până atunci, dar și după aceea, Țara Românească stăpânea sudul Basarabiei (Republica Moldova de astăzi) până la gurile Nistrului și Marea Neagră, la Cetatea Albă (Maurocastro a genovezilor). Până la aceste reglementări, hotarul nordic al Țării Românești se întindea la nord-est până la Troțuș, coborând apoi pe Siret către Dunăre și Mare. Așadar, se poate afirma că la 1400 Mircea cel Bătrân era *de facto* **domnul tuturor românilor**. Puțin mai înainte de urcarea pe tron a lui Alexandru cel Bun, Mircea cel Bătrân – într-un tratat încheiat cu Polonia – a inclus și Moldova pe care o controla politic, fapt ce întărește afirmația noastră anterioară.

Mai târziu, din cu totul alte motive, voievodul moldovean Ștefan cel Mare – cu toate că fusese vasalul regelui Ungariei și apoi ajunsese vasalul

regelui Poloniei –, și-a impus autoritatea asupra unei părți însemnate a Transilvaniei și Maramureșului. El stăpânea în Transilvania cetățile Ciceu și Cetatea de Baltă, iar Maramureșul era sub controlul său, dovada fiind construirea mănăstirii din Perii Maramureșului. Din această poziție a încercat de mai multe ori să controleze politic Țara Românească, intervenind în schimbarea domnilor de aici cu unii fideli politicii sale, care nu a fost – nici neapărat și nici permanent – antiotomană, așa după cum s-a afirmat deseori.

Un alt voievod moldovean – Petru Rareș – a mers chiar mai departe, controlând în prima domnie aproape întreaga Transilvanie și stabilind legături politico-militare strânse cu Țara Românească, manifestându-se ca un adevărat domn al tuturor românilor, așa cum făcuse mai demult Mircea cel Bătrân.

A venit apoi rândul Transilvaniei – ajunsă între timp principat vasal Porții – de a-și manifesta intenția creării unui „*Regat al Daciei*”, un termen specific Renașterii, când apare și se manifestă ideea națională în diverse state europene. Principii Transilvaniei, recunoscuți de principii munteni și moldoveni drept „*crai*”, adică regi, au căutat prin diverse forme de alianțe includerea principatelor românești într-un stat unitar sub conducerea lor. Această politică va cunoaște o nouă etapă în perioada 1593 – 1601, când pe tronul Țării Românești ajunsese Mihai Viteazul. Este acum momentul în care nu doar principii Transilvaniei, dar și Austria și Polonia își manifestă dorințele unirii românilor, evident sub conducerea lor. Mai mult chiar, creștinii ortodocși din Balcani – grecii, bulgarii și sârbii – urmăreau și ei ca prin domnii români, în special cei ai Țării Românești, să se ajungă la crearea unui stat ortodox la nord și sud de Dunăre, cuprinzând în primul rând cele trei state românești, suficient de puternic încât să-i alunge pe turci din Europa și să restabilească vechiul Imperiu Bizantin cu capitala la Constantinopol, desigur sub conducerea unor împărați greci, așa cum fusese Imperiul Bizantin până la 1453.

Aceste planuri ajunseseră la apogeul lor tocmai în momentul urcării pe tron a lui Mihai Viteazul. Acesta a oscilat mai întâi între catolici (Austria și Polonia), apoi în favoarea ortodocșilor balcanici, dar atunci când a văzut că nici unii, nici alții nu doreau să se implice decisiv, ci doar să profite de eforturile românilor a hotărât să pună în aplicare un plan propriu, numit și „*Planul dacic*”, care însemna unirea celor trei state românești sub conducerea sa, fapt petrecut după cum se cunoaște în perioada mai-iunie 1600. A fost pentru prima oară când statele românești s-au aflat sub o conducere unică, ele formând o singură entitate politică.

De sfârșitul tragic al lui Mihai nu au fost străini austriecii, dar și alți factori care nu doreau crearea unui stat românesc puternic în Carpați și la Dunăre, care ar fi oprit atât expansiunea otomană în Europa, cât și expansiunea lor spre sud-estul Europei. De aceea, soluția aleasă a constat în asasinarea lui Mihai Viteazul. După moartea acestuia, „*Planul dacic*” a fost reluat sub diverse forme de către Polonia, Austria, Rusia, dar mai ales de către principii Transilvaniei din prima jumătate a secolului al XVII-lea – i-am numit aici pe Gheorghe I și al II-lea Rákóczy (1618-1660) – care au reușit să-i influențeze și să-i controleze politic pe Matei Basarab și Vasile Lupu.

Evenimentele ulterioare au dus la eșuarea acestor planuri politice de unire a românilor, cauzele fiind diverse, cel mai adesea neînțelegerile dintre cele trei puteri creștine vecine românilor – Austria, Polonia și Rusia – care doreau fiecare unirea românilor în folosul propriu spre nemulțumirea celorlalte. În acest context extrem de complex, când Imperiul Otoman deși în ascensiune dădea semne de slăbiciune, s-a afirmat iarăși un domn român – l-am numit pe Constantin Brâncoveanu –, ultimul principe care a încercat unirea tuturor românilor într-un singur stat, la sfârșitul Evului Mediu și începutul epocii moderne, fără a ține cont de interesele străine ori folosindu-se tocmai de ele, situație care i-a adus caracterizări contradictorii chiar din partea unor istorici români, nu doar străini, aceștia văzând în el fie un trădător, evident al intereselor străine ale Porții, Rusiei sau Austriei, fie ultimul domn patriot care a urmărit binele tuturor românilor. În opinia noastră credem că acțiunile sale au vizat mai întâi apărarea intereselor „naționale” românești, ceea ce a determinat fluctuațiile politicii sale externe, politică abil dusă cu sprijinul unchilor săi – Mihai și Constantin Cantacuzino –, dar care i-a atras și mazilirea și moartea de martir al lumii creștine ortodoxe. Politica lui Constantin Brâncoveanu a nemulțumit profund Austria și Rusia, dar și alte puteri europene care încep să se intereseze tot mai mult de situația principatelor române, mai ales după pacea de la Karlowitz (Karolvăț) din 1699, care a consfințit începutul decăderii Imperiului Otoman și a deschis discuțiile și planurile diplomatico-militare și teritoriale privind împărțirea Imperiului Otoman, proiecte politico-diplomatice reunite în ceea ce s-a numit „*Chestiunea Orientală*”.

La nici 20 de ani după Karlowitz, prin Pacea de la Passarowitz la care au participat Franța, Anglia, Olanda și Prusia, diplomația franceză a început să nutrească tot mai mult un plan propriu de creare a unui stat balcanic francfon, care să oprească expansiunea ruso-austriacă în Balcani și la Gurile Dunării și să apere interesele franceze în regiune, mai ales la Constantinopol și în Orientul

Apropiat. De acum înainte, diplomații francezi la Poartă vor trimite rapoarte și proiecte politice tot mai explicite privind crearea unui stat francofon la Dunăre și în Balcani, stat format din români, bulgari și sârbi.

Austria (până la 1806 s-a numit Imperiul Romano-German; acesta va sfârși oficial abia în 1866, după victoria Prusiei asupra Austriei la Sadova) nu putea accepta un plan care i-ar fi pus în pericol propriile interese politico-teritoriale, așa încât aproape întreg secolul al XVIII-lea s-a străduit să ocupe principatele românești dunărene – Țara Românească și Moldova –, dar și în Balcani – Serbia și Bulgaria. Exceptând Transilvania, pe care o controla din 1689, Austria va reuși să ia în stăpânire Oltenia pentru 20 de ani (1718 – 1739), Serbia (pentru aceeași perioadă), Slovenia și Croația. Prin Tratatul de la Belgrad (1739) va retroceda Oltenia și Serbia, dar nu va renunța la proiectele sale, menținându-și stăpânirea asupra Banatului, iar din 1775 înglobând partea de nord-vest a Moldovei până la Neamț, cunoscută ulterior sub numele de **Bucovina**. Teritoriile românești și slave ortodoxe ocupate de Austria între 1686-1775 au fost organizate ca un teritoriu aparte în cadrul Imperiului Austriac, evitându-se ca la conducerea acestor regiuni să fie români sau slavi, dacă ele erau în imediata vecinătate a slavilor sau a românilor și căutându-se modificarea structurii demografice în favoarea Austriei.

În paralel, Rusia face de asemenea eforturi – de la începutul secolului al XVIII-lea până la independența României (1877) – pentru crearea unui „*Regat al Daciei*” condus de către un principe rus și care să înglobeze principatele române extracarpătice: Țara Românească și Moldova. **(Facem aici precizarea că folosirea termenului de Valahia și valahi nu înseamnă altceva decât termenul slavo-grecesc pentru Țara Românească și români, termen preluat din cu totul alte motive de către diplomațiile apusene și folosit aproape frecvent după 1989 chiar de către unii istorici și politicieni români. Atragem atenția că utilizarea lui fără rost și fără a cunoaște istoria are, pentru unele state, inclusiv vecine, scopul de a induce ideea că românii au venit din Balcani și, ca atare, vlahii sau valahii nu ar avea drepturi la nord de Dunăre și mai ales în Transilvania).** Planul rusesc era pe punctul de a reuși în perioada 1787-1792 și numai moartea prematură și intempestivă a prințului Potemkin a împiedicat realizarea lui. Pe de altă parte, Rusia era interesată și de soarta slavilor balcanici și a grecilor, motiv pentru care ea se va autoproclama „*protectoarea creștinilor din Balcani și apărătoarea Ortodoxiei în Imperiul Otoman*”, cu consecințe politice resimțite și astăzi. Nici în timpul lui Napoleon Bonaparte, Rusia nu a renunțat la planurile sale, iar în timpul războiului ruso-

turc din 1806-1812, aflarea conținutului scrisorilor lui Napoleon I către Poartă – de a nu încheia pace cu Rusia, el pregătindu-se de invazia Rusiei – a dus la încheierea Păcii de la București (1812), pace prin care Rusia nu va ocupa decât Basarabia (teritoriul moldovean dintre Prut și Nistru), deși ceruse inițial ocuparea ambelor principate românești.

Un alt război ruso-turc, încheiat cu înfrângerea Porții și independența Greciei, a dus la ocuparea și administrarea Principatelor Române ale Țării Românești și Moldovei de către Rusia (1828-1834), perioadă în care s-au adoptat o serie de reforme moderne în Principate, menite să-i apropie pe români de Rusia și să ușureze procesul, fie de încorporare a acestora de către Rusia, fie de creare a unui stat românesc aliat perpetuu al Rusiei. Ocupația rusească a Principatelor și alcătuirea Regulamentelor Organice – primele constituții ale celor două Principate, în care se prevedea expres posibilitatea unirii acestora într-un viitor neprecizat – a sporit temerile Franței cu privire la Principatele Dunărene și proiectele ei de creare a statului francofon. Diplomații francezi la Poartă vin cu un proiect concret, pe la 1837-1838, prin care propun crearea unui stat numit *Principatele Danubiene* alcătuit din Moldova, Țara Românească, Serbia și Bulgaria. Acesta urma să oprească expansiunea Rusiei și Austriei către Constantinopol și să apere interesele Franței în regiune.

În tot acest timp, românii înșiși s-au arătat preocupați de soarta lor dar, ca și străinii menționați, ei nu s-au putut înțelege asupra drumului de urmat în vederea realizării Unirii. Deși aproape 100 de ani – vorbim de epoca „**fanariotă**” – ei se învățaseră cu ideea unirii, în practică – la fel ca și astăzi – interesele de moment primeau asupra interesului „**național**”, fiecare grupare a elitelor românești din epocă având o altă viziune. Acum se conturează câteva direcții politice ale românilor: francmasonii sau „**junimiștii**” apropiați Franței și care doreau un stat francofon; „**conservatorii rusofili**” care vedeau unirea românilor cu ajutorul Rusiei; „**conservatorii turcofili**” care vedeau o posibilă unire din voința și mila sultanului; „**bonjuriștii europeni**” care doreau și ei unirea cu ajutorul altor state: Prusia, Anglia sau Austria. Dintre aceste curente politice românești, două au fost mai importante, fără a le neglija însă și pe celelalte: francmasonii și rusofili.

Profitând de „**greșeala**” politică a Rusiei, din 1812, de a ocupa Basarabia, francmasonii români francofoni au reușit inducerea în rândul populației a sentimentului antirusesc, care se manifestă la fel de puternic și astăzi. Pavel Kiseleff – ultimul guvernator al Principatelor Române – a adoptat măsuri de modernizare, înființând serviciul sanitar public, serviciul de carantină

etc., spitale, școli și organizând armata (primele regimente ale armatei române moderne au fost înființate acum și nu pe timpul lui Cuza, cum eronat se afirmă de către necunoscători sau de cei interesați în ascunderea adevărului istoric). Cu toate acestea, „*bonjuriștii*” deveniți ulterior „*pașoptiști*” (adică participanți la Revoluția de la 1848 în Principate) au reușit să inducă în mase ideea că Rusia este „*cauza tuturor relelor românilor*”, prin urmare faptele și vorbele ei nu trebuiau crezute sau acceptate nici sub beneficiul îndoielii, autorii lor fiind nesinceri. În susținerea afirmațiilor lor, masonii români aduceau o serie de argumente plauzibile, folosind din plin greșelile politico-diplomatice și militare ale Rusiei (o Rusie la conducerea căreia se aflau pe atunci numeroși europeni între care se aflau și masonii). Așadar, cum punctul de vedere al masonilor români a avut câștig de cauză, unirea românilor urma să se facă numai și numai cu sprijinul Franței și cu „bunăvoința Porții”, la care s-ar fi adăugat o neutralitate binevoitoare din partea Angliei și a Prusiei, așa încât opozițiile Rusiei și Austriei nu ar mai fi contat. Cu toate acestea, Rusia nu a renunțat la planurile sale cu privire la Principate și poziția ei față de acestea în timpul și după Revoluția de la 1848, ceea ce nu a făcut decât să sporească sentimentele antirusești, nu atât ale populației umile cât mai ales ale elitei francofone și „*occidentalizate*”, controlată în totalitate de masoni.

Datorită atitudinii diferite a Porții față de Rusia și Franța – Rusia era inamica Porții, în vreme ce Franța era aliata acesteia – domnii „reglamentari” (numiți așa pentru că fuseseră numiți în baza Regulamentelor organice) au oscilat între Franța și Rusia, opinia publică oscilând și ea între cele două puteri. De aici o serie de dispute nu doar politice sau de salon, ci chiar stradale și suficient de sonore încât să țină trează atenția Europei asupra Principatelor Române. Modelul nu era nou: el fusese utilizat cu succes în privința independenței Greciei, mulți romantici occidentali luptând pentru independența acesteia. În cazul românilor nu s-a ajuns atât de departe, simpatia Europei fiind doar declarativă, datorită opoziției Austriei și a nepăsării Prusiei ori a jocului diplomatic subtil și alambicat al Angliei, care era adepta politicii de echilibru în Orientul Europei; ea nu dorea nici o Rusie puternică, dar nici o Austrie și cu atât mai mult o Franță care să-i pericliteze interesele în regiune; voia doar o Turcie suficient de puternică sau de slabă încât să nu se poată opune decisiv Angliei și Franței, dar să poată rezista presiunilor Rusiei și Austriei. În acest context și cu asemenea ideologii s-a desfășurat „lupta” pentru unirea Țării Românești cu Moldova după Revoluția de la 1848.

Un prilej favorabil românilor și în special masonilor unioniști l-a reprezentat Războiul Crimeii (1854-1856), urmat de o nouă ocupație rusă și austriacă în Principate (1855-1858). Înfrângerea Rusiei, chiar dacă nu decisivă, a dus la Conferința de Pace de la Paris (1856-1858), în cadrul căreia a fost luată în discuție și soarta principatelor dunărene, la propunerea Franței care nu renunța la proiectul său privind crearea statului francofon la Gurile Dunării (nu doar a Țării Românești și Moldovei, așa cum s-a consemnat eronat și interesat în unele istoriografii, inclusiv în cea română, ci și a Serbiei și Bulgariei). În acest context se va produce și retrocedarea de către Rusia a județelor din sudul Basarabiei (Cahul, Bolgrad și Ismail) către Moldova. Din 1856, românii au avut la Paris un aliat neașteptat – pe contele Pavel Kiseleff, ambasadorul Rusiei în Franța, nimeni altul decât administratorul Principatelor Române în perioada 1829-1834, acesta susținând decisiv unirea românilor, chiar în pofida foștilor adepți ai proiectului dunărean: contele Alexandr Walewski și Napoleon al III-lea.

În cadrul discuțiilor de pace s-a hotărât punerea Principatelor Române sub garanția colectivă a Marilor Puteri Europene, la cererea masonilor români, scoțându-le astfel de sub „*protecția*” Rusiei. Mai mult, s-a hotărât consultarea românilor cu privire la viitorul lor prin intermediul Adunărilor Naționale Extraordinare (Divanurile Ad-hoc). Alese în 1857 și cu un mandat limitat, cele două instituții trebuiau să se pronunțe cu privire la Unire, dar Franța și Anglia nu renunțaseră la ideea statului dunărean cunoscut sub numele de „*Principautés Danubiennes*” care, așa cum am mai arătat trebuia să cuprindă nu doar Țara Românească și Moldova, ci și Serbia și Bulgaria. Ideea *Principatelor Danubiene* nu era însă pe placul majorității Marilor Puteri, cu excepția Franței și a Sardiniei (viitorul regat al Italiei, care urmărea propria unificare), Anglia rămânând în expectativă, ca și Prusia, în vreme ce Rusia, Austria și Turcia se opuneau vehement proiectului francez. De aici s-a ajuns la ideea că Divanurile Ad-hoc vor fi doar consultative, urmând ca o conferință a Marilor Puteri să hotărască viitorul acestora. Așa s-a și întâmplat la 1858 când, în ce privește Principatele Române, s-a hotărât o semiunire a acestora, Franța susținând Unirea doar în contextul deja menționat. Trebuiau aleși doi domni, două adunări legiuitoare și numai o Comisie Centrală la Focșani care să verifice legalitatea actelor și să vegheze la unificarea legislației și a instituțiilor.

Cum Europa era divizată și nehotărâtă – pare să fie la fel și astăzi în privința marilor probleme cu care se confruntă – rămânea ca românii înșiși să-și hotărască soarta punând Marile Puteri în fața „*faptului împlinit*”. În 1858 s-a trecut la alegerea Corpurilor electivă în cele două Principate. În Moldova câștig

de cauză au avut unioniștii care au obținut majoritatea mandatelor puse în joc (câte 64 pentru fiecare principat), dar în Țara Românească au câștigat conservatorii, așa încât situația era destul de complexă. Mai mult chiar, în Moldova candidații la tron erau numeroși, ei provenind din familii domnitoare, chiar dacă erau masoni și francofoni. În ajunul votului, unioniștii au avut o adunare secretă în care s-a hotărât ca toți candidații să renunțe în favoarea unuia singur; s-a hotărât să rămână în cursă cel care ar fi avut în realitate cele mai puține șanse de a fi ales: Alexandru Ioan Cuza, pe atunci *Hatmanul oștirii*, adică șeful suprem al armatei moldovene. În urma acestei înțelegeri, la 5/17 ianuarie 1859 a fost ales domn al Moldovei candidatul unionist Alexandru Ioan Cuza. După alegere, delegația moldoveană a plecat cu rezultatul votului la Poartă pentru a fi validată și ratificată alegerea. În drum s-a oprit la București, unde a ajuns pe 17/29 ianuarie. Aici s-a hotărât ca ea să aștepte rezultatul votului din Țara Românească, urmând ca ambele delegații să plece împreună la Constantinopol.

Și în Țara Românească, unde dominau conservatorii, existau mai mulți candidați la domnie, însă niciunul nu avea asigurată majoritatea voturilor. Cu o zi înainte de alegeri, partizanii Unirii au cerut o ședință secretă în cadrul căreia s-a cerut ca toți candidații munteni să renunțe în favoarea lui Alexandru Ioan Cuza, alesul Moldovei. Deși conservatorii erau majoritari, datorită presiunii populației adunate pe Dealul Mitropoliei – unde își avea sediul Adunarea Electivă – au hotărât să accepte propunerea unioniștilor și la 24 ianuarie/5 februarie 1859 Alexandru Ioan Cuza a fost ales în unanimitate domn al Țării Românești, realizându-se astfel Unirea peste capul și voința Marilor Puteri ale Europei, fapt care a nemulțumit profund Franța.

Rezultatele votului au fost făcute cunoscute Comisiei Europene, la Constantinopol, dubla alegere fiind acceptată imediat de către Rusia (se spera ca Alexandru Ioan Cuza să se apropie astfel de Rusia). Austria, deși inițial s-a pronunțat împotriva, a acceptat alegerea lui Cuza, dar cu unele rezerve; la fel au procedat Prusia și Anglia, Sardinia având și ea rezerve și ținând cont de părerile Franței. Franța și Turcia s-au declarat inițial împotriva Unirii, fiecare din cu totul alte motive. În final, după lungi discuții și după ce au fost amenințate Principatele Române cu o intervenție militară otomană oprită ulterior, s-a ajuns la o soluție de compromis: recunoașterea Unirii Principatelor Române doar pe timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, urmând ca după aceea Convenția Europeană să hotărască soarta Principatelor. Pavel Kiseleff a fost unul dintre susținătorii înfocați ai Unirii necondiționate, dar a trebuit să cedeze în cele din urmă, Rusia mulțumindu-se cu rezultatele obținute.

Franța, prin Alexandr Walewski și Napoleon al III-lea, nu și-a ascuns profunda nemulțumire cu privire la gestul românilor și numai aducerea principelui străin a dus la modificarea treptată a poziției Franței și ulterior a Angliei, dar reticențele Marilor Puteri au rămas față de Principatele Române, ele manifestându-se cu prisosință cu prilejul Congresului de Pace de la Berlin (1877-1878) în cadrul căruia s-a hotărât recunoașterea condiționată a independenței de stat a României, dar acest aspect constituie deja o altă problemă.

Cert este că după mai multe secole de luptă și în pofida opoziției statelor europene interesate în regiune, românii au găsit resursele necesare pentru a-și hotărî singuri soarta, pronunțându-se pentru unirea într-un singur stat, chiar dacă acesta nu era pe deplin unitar, multe teritorii românești – aproape jumătate din aria locuită de români – rămânând în afara granițelor noului stat apărut în 1859 pe harta Europei. A trebuit să treacă decenii de lupte politico-diplomatice și militare, de frământări și clarificări interne pentru ca statul român național și unitar, așa cum îl doriseră Mircea cel Bătrân și Mihai Viteazul să se realizeze prin jertfe de sânge și tot în pofida unora dintre Marile Puteri ale vremii.

Acum, la 157 de ani de la „*Mica Unire*” – cum a rămas cunoscută în istorie – românii se află iarăși la o răscruce de drumuri: au de ales între a rămâne un popor și o națiune ori a dispărea în ceea ce se dorește a fi o Europă Unită (Statele Unite ale Europei), aceasta dacă nu se vor disipa în masa islamică tot mai numeroasă care tinde să invadeze și să transforme Europa într-un „*Califat*” cu alte norme și alte valori de civilizație. Din aceste opțiuni trebuie să alegem fără întârziere una, generația tânără fiind aceea care va face această alegere, care nu îi privește pe cei vârstnici, ci mai ales generațiile viitoare, dacă acestea vor mai exista sub denumirea de **Români** într-un stat numit **România**.

Legat de Unirea de la 1859, trebuie să mai semnalăm și un alt aspect interesant, din 1862, când capitala noului stat s-a stabilit la București: moldovenii au acceptat acest lucru doar cu condiția ca Mitropolitul țării, ulterior Mitropolitul Primat iar mai târziu Patriarhul, să fie un ierarh moldovean. De atunci și până astăzi, cu unele excepții către sfârșitul secolului al XIX-lea și după Marea Unire când a fost ales patriarh Miron Cristea, toți viitorii mitropoliți primați și patriarhii României au fost mai întâi mitropoliți în Moldova, ajungând după aceea la București. Recentele tulburări din sânul Bisericii Ortodoxe Române prilejuite de moartea patriarhului Teoctist și alegerea patriarhului Daniel Ciobotea (arhiepiscopul Clujului a dorit și el să fie ales patriarh) demonstrează pe de o parte necunoașterea sau încercarea de

eludare și modificare a acestei înțelegeri iar pe de altă parte trăinicia ei, înțelegerea stând la temelia Unirii înseși.

În ce privește aniversarea zilei Unirii Principatelor – stabilită, după cum se cunoaște, la 24 ianuarie – aproape în fiecare an a fost sărbătorită cu mare fast la Iași și București, dar și la Focșani unde fusese sediul Comisiei Centrale. Alături de ziua regalității (aceeași cu ziua Independenței României), ziua Unirii a devenit sărbătoare națională, alcătuindu-se programe cultural-politice și istorice precum și alte manifestări. După 1989, sărbătoarea Micii Uniri a trecut în planul al doilea, ziua de 24 ianuarie nemaifiind proclamată sărbătoare oficială nelucrătoare, cedând locul zilei de 1 decembrie, data Marii Uniri. În ultimii ani s-a trecut la revigorarea acestei sărbători, iar din 2015 ziua de 24 ianuarie a devenit oficial sărbătoare națională nelucrătoare. Este de semnalat aici un aspect, și anume că în perioada 1945 – 1958, când trupele sovietice s-au aflat în România, ziua de 24 ianuarie a continuat să fie sărbătorită cu destul fast, probabil ca o prelungire a menținerii proiectelor rusești cu privire la români și la Balcani. În schimb ziua de 1 decembrie a trecut pe planul al doilea, ea devenind importantă din 1955 și mai ales după 1962, când România s-a distanțat de Uniunea Sovietică, manifestând o oarecare independență față de aceasta.

La fel ca și astăzi, și în trecut ziua de 24 ianuarie a oferit politicianilor prilejul de a-și face cunoscute ideile, programele politice și „meritele” în ce privește Unirea și propășirea românilor și a statului român în general. În fine, nu putem încheia fără a preciza că din dorința de a rupe cu vechile proiecte ale Franței privind Principatele Danubiene, din 1862 noul stat creat va purta numele de **România**, *Principatele Unite ale Țării Românești și Moldovei* încetând să mai existe ca titulatură oficială.

Prof. univ. dr. Mihail M. Andreescu

PLANURI ȘI SCENARII ACTUALE VIZÂND DEZMEMBRAREA ROMÂNIEI

Urmare din nr. 25/2015

I. PREGĂTIREA ROMÂNIEI PENTRU IMPLOZIA GEOPOLITICĂ

Pentru destrămarea României ca stat național, unitar, independent și indivizibil, forțe interesate din interior și exterior încearcă să se folosească de cele două modalități de organizare a statelor europene adesea evocate în noul context geopolitic, respectiv *regionalizarea* și *federalizarea*.

a) Regionalizarea României

Regionalizarea ar trebui să asigure sprijinirea eforturilor pe care România trebuie să le facă pentru depășirea decalajului pe care îl are față de Europa, aducând serviciile publice și deciziile mai aproape de cetățeni (conform principiului european al subsidiarității) și folosind mai eficient resursele existente: resurse locale, fonduri guvernamentale și programe europene.

Pericolul subminării caracterului de „stat național, unitar, independent și indivizibil” devine evident dacă regionalizarea României, stabilită prin acordurile cu Uniunea Europeană, se realizează fără o atentă analiză a condițiilor istorice, economice, sociale și politice de evoluție a societății românești.

Tema regionalizării a fost lansată de președintele României în anul 2011, odată cu ideea votului prin corespondență și cea a comasării alegerilor. Presa, societatea civilă și opoziția au protestat, pentru că aceste schimbări ofereau avantaje electorale puterii politice. În ședința Camerei Deputaților din 15 iunie 2011, Mihăiță Calimente a făcut o declarație politică având ca titlu „*Dezmembrarea României*”, în care a arătat că trecerea de la 41 de județe la opt, propusă de președintele României, deși părea o idee reformistă, nu este în realitate nimic altceva decât divizarea României, primul pas care încurajează tendințele secesioniste ale unora. Proiectul a fost contestat vehement de către academicianul Dinu C. Giurescu, care a afirmat că Uniunea Europeană vrea să destrame România printr-o politică de euro-regionalizare¹.

Între „partidele românești”, dornice să tragă spuza pe turta lor, și „partidele etnice maghiare”, care nu vor să accepte modificări care să spargă așa-numitul „Ținut secuiesc”, a continuat o adevărată bătălie politică pe această

¹ A se vedea în acest sens și articolul acad. Dinu C. Giurescu intitulat *Despre coincidențe – regiunile de dezvoltare sau de destrămare*, Vitralii – Lumini și umbre, nr. 4/septembrie 2010, pag. 69-76

temă.² Ca punct de plecare în trasarea hotarelor regiunilor a fost creionată o hartă-premisă, în care regiunile au fost numite după punctele cardinale, urmând ca prin negocieri între partide, ele să fie denumite în funcție de capacitatea liderilor de a-și impune interesul și voința.

Însă, partidele politice aflate la putere și cele din opoziție s-au contrazis zgomotos, îndeosebi în privința modalităților de punere în aplicare a regionalizării, precum și a aspectelor referitoare la șefii regiunilor, la desființarea de comune sau la concentrarea instituțiilor regionale într-un singur județ sau în mai multe județe.

b) Federalizarea României

În jurul instituțiilor comunitare de la Bruxelles roiesc așa-zișii „federalizatori ai Europei” care încearcă să-i convingă pe diriguitorii Europei comunitare că unele state naționale trebuie mai întâi federalizate. Aceștia aleg statele naționale cu probleme interne, precum și regiunile cele mai vulnerabile și mai problematice, gen Catalonia, Scoția, Țara Bascilor, „Secuimea”, pentru a crea precedente care apoi să fie ușor de transformat din excepții în reguli.

Prevalându-se de aceste proiecte, unii lideri maghiari susțin autonomia așa-zisului „Ținut Secuiesc” și desprinderea Ardealului de România.³ Extremiștii unguri, în frunte cu Laszlo Tókes au pus, subtil, „federalizarea României” pe agenda de lucru a Partidului Popular European din Parlamentul European.

Între „caii troieni” care doresc federalizarea României se află și Partidul Popular Maghiar din Transilvania (PPMT). În martie 2013, acesta a lansat un proiect în care propune crearea a trei macroregiuni (regiunile istorice): Țara Românească (Muntenia), Transilvania și Moldova, cu 15 regiuni în interiorul acestora, ca motoare de dezvoltare economică. În cadrul celor trei macroregiuni urmează să fie unele mai mici, respectiv șase în Transilvania, cinci în Moldova și patru în Muntenia.⁴ În privința Transilvaniei, aceștia aduc următoarele argumente:

- în Transilvania, regionalismul este cel mai pronunțat;
- sentimentul identitar este cel mai puternic în „Ținutul Secuiesc”, unde majoritatea populației susține în mod dovedit crearea regiunii respective în granițele istorice ale acesteia;
- zona în cauză se caracterizează printr-o conștiință identitară, tradiții și voință comune care primează față de legăturile spațio-structurale.

Înainte de 1989, față de propaganda agresivă a cercurilor extremiste maghiare, autoritățile politico-statale românești cu competențe în domeniul propagandei au ezitat, din motive impuse de regimul politic, să ia poziție fermă,

² <http://www.ziarulevenimentul.ro/stiri/moldova/regionalizare--s701.html>

³ <http://www.ziarulevenimentul.ro/stiri/moldova/cum-vad-maghiarii-reorganizarea-tarii--90100.html>

⁴ <http://www.neppart.eu/proiect-de-regionalizare-a-romaniei.html>

ofensivă. Singura acțiune notabilă vizând apărarea Transilvaniei în fața acțiunilor iredentiste ungare a fost operațiunea „*Fortuna*”, organizată și desfășurată cu mare precauție de către Securitatea română. În cadrul acesteia, profesori universitari de renume și ziariști de prestigiu au făcut cunoscut curcurilor academice și românilor din străinătate adevărul istoric privind Transilvania și au reiterat apartenența acesteia la statul național unitar român.

II. PLANURI ȘI SCENARII DE ESENȚĂ RUȘO - UCRAINEANĂ

Actualele planuri și scenarii vizând dezmembrarea României relevă o continuitate a comunității de interese sovieto- respectiv rușo-maghiare, care poate fi urmărită încă din 1940, când din trupul României au fost smulse prin înșelăciune și amenințare cu forța Basarabia, Bucovina, Ținutul Herței și Ardealul de Nord, de către Uniunea Sovietică, respectiv Ungaria horthystă.

În **Rusia**, anumite cercuri cu nostalgii imperiale doresc dezmembrarea României, întrucât aceasta reprezintă, în opinia lor, o piedică în recuperarea integrală a teritoriilor pierdute prin dezmembrarea U.R.S.S. România dorește reunificarea teritorială, prin alăturarea Moldovei de peste Prut și are aliați puternici (U.E. și N.A.T.O.), cu care Rusia nu dorește o confruntare politico-militară directă. Pentru cercurile respective, România este un cap de pod la dispoziția S.U.A., fapt care deranjează profund Kremlinul, iar în Republica Moldova unionismul românesc împiedică integrarea acesteia în Uniunea Vamală propusă de Kremlin. De aceea, sub umbrela Kremlinului sunt și astăzi încurajate tacit pretențiile teritoriale ale Ungariei vizavi de România. Prin încurajarea grupărilor extremiste din Ungaria pe teme naționaliste, Rusia lovește, în fapt, în interesele S.U.A. și distrage atenția României de la unirea cu Republica Moldova.

În **Ucraina**, forțe naționalist-extremiste, antiromânești, se tem de pretențiile legitime ale statului român asupra nordului Bucovinei, Ținutului Herța, nordului și sudului Basarabiei, precum și Insulei Șerpilor. Pentru acestea, dispariția României ar elimina o amenințare la adresa Ucrainei – un stat cu frontiere artificiale, trasate în era sovietică. Românii din Ucraina nu se bucură de drepturile pe care le are minoritatea ucraineană din România. În prezent, natura relațiilor româno-ucrainene este fidel exprimată de problema canalului Bâstroe, precum și de procesul privind delimitarea platformei continentale.

a) Proiectul „Moldova Mare”

„Moldova Mare” este un proiect sovietic scos de la naftalină în contextul protestelor de la Pungești în legătură cu exploatarea gazelor de șist. Acesta este susținut de „*Patrioții Moldovei*” (scris în chirilice), care vor ca Moldova să fie întreagă, adică Republica Moldova să se unească cu Moldova

românească, până la Carpați.⁵ Unii basarabeni, „apărători ai credinței”, „tradiției” etc., au format împreună cu Partidul Comuniștilor o alianță care se opune unirii cu România și promovează interesele Rusiei în Republica Moldova și în România.

Provocarea de la Pungești a fost o acțiune menită să creeze o nemulțumire locală, să o amplifice până la paroxism, iar pe baza acestei „*lupte de eliberare împotriva opresorilor*” să se creeze în România o identitate separatistă pentru moldoveni, dacă una cu pretenții „etnice” nu este posibilă.

Separatiștii cred că proiectul este „ fezabil”, chiar dacă scopul final nu este atins și nu se reușește crearea unei entități regionale sau dezmembrarea României. Aceștia găsesc adepți și printre „moldovenii” trăitori în România, care au încercat să înființeze „*Comunitatea Moldovenilor din România*” și să recreeze un „popor moldovenesc” diferit de poporul român, care vorbește „limba moldovenească”. Scopul acestei acțiuni diversioniste este consolidarea așa-zisei identități „moldovenești” în Republica Moldova, precum și emiterea de pretenții teritoriale față de România.⁶ În ascuns, „comunitatea” respectivă urmărește anexarea, cu sprijinul Rusiei, a teritoriilor românești la Republica Moldova. De altfel, fostul președinte, Vladimir Voronin, comunist, a declarat că „*în România există 10 milioane de moldoveni discriminați*”.

În concepția autorilor proiectului, acest lucru va fi prevenit „*dacă României i se ia jumătatea de Moldovă și se alipește celei de peste Prut, pentru a forma Republica Federală Moldova*”, cu 10,5 milioane de locuitori, cu capitala la Chișinău. Aceasta urmează să fie compusă din 5 republici (Republica Moldova de Est, Republica Moldova de Vest, Republica Moldovenească Nistreană, Republica Găgăuzia, Republica Bucovina), precum și o regiune autonomă (Regiunea autonomă Basarabia). Limbile oficiale urmează să fie moldovenească și rusă.

b) Scenariu privind dezmembrarea României lansat din Transnistria

Un plan pentru dezmembrarea României urzește și mișcarea pro-imperială *Edinstvo* (cunoscută sub numele *Interfront*), care s-a opus de la început proclamării independenței Republicii Moldova. Recent, un asemenea plan a fost reactivat de un anume Andrei Safonov, membru al acestei mișcări, fost deputat în Parlamentul Republicii Moldova între anii 1990-1994, în prezent președintele

⁵ <http://inliniedreapta.net/implicarea-rusiei-in-protestele-de-la-pungesti-2-proiectul-moldova-mare/>

⁶ <https://cersipamantromanesc.wordpress.com/2014/07/04/un-proiect-statal-diversionist-care-include-teritorii-din-estul-romaniei-republica-federala-moldova/>

Asociației analiștilor politici independenți din Transnistria.⁷ Potrivit gândirii sale, România trebuie să dispară, pentru că este o amenințare permanentă la adresa securității regionale.⁸ Principala vină a României este, potrivit gândirii acestuia, faptul că acordă o atenție deosebită românilor din fostele regiuni sovietice: Republica Moldova, Basarabia de sud, Bucovina de nord. El acuză România că are un plan secret conform căruia neagă oficial orice fel de intenții de acaparare de teritorii, însă promovează identitatea românească în aceste regiuni, pentru ca la momentul potrivit să le anexeze. Din cauza României, afirmă acesta, suferă Rusia, Ucraina, Serbia, Ungaria, Bulgaria și Republica Moldova. De aceea, singura metodă de a scăpa de „pericolul românesc” este, după mintea lui, *„încetarea existenței statului român și dispariția sa de pe harta politică a lumii”*.

Planul dezmembrării României, publicat de portalul rus *Novîi Reghion* (preluat pe scurt de ziarul *Adevărul*) este simplu: refacerea Moldovei medievale (Moldova să se unească cu Republica Moldova), Transilvania să treacă la Ungaria (Ungaria preia „pământurile istorice”, respectiv Transilvania), Dobrogea să treacă la Bulgaria, Ucraina să-și extindă teritoriile unde locuiesc ucrainenii, Rusia să preia zonele în care locuiesc minorități ruse; Valahia (Țara Românească) ar putea deveni monarhie, cu promisiunea să nu încerce să refacă România. Deci, este o reluare a unei strategii vechi de aproape 100 de ani, de pe vremea lui Lenin și Troțki, când România fusese definită drept „ultimul imperiu din Europa” care trebuia dezmembrat.

După părerea lui Andrei Safonov, pentru destrămarea României este nevoie de coordonarea eforturilor de luptă *„contra expansionismului românesc”*, *„contra urmașilor lui Ion Antonescu”*, având în vedere că România are *„o diplomatie foarte profesionistă și aliați puternici în persoana UE, SUA și NATO”*. Conform gândirii sale, dezmembrarea României ar fi un fel de lovitură preventivă, *„ca și cum ai ucide un hoț care încearcă să te jefuiască”*, concluzionând că România trebuie să dispară pentru că este *„puiul urât al tratatului de la Paris din 1947”*.

c) O prezicere-scenariu privind dezmembrarea României

Expertul rus Igor Șişkin, director adjunct al Institutului țărilor CSI, a făcut o analiză a *„aspectelor istorice care țin de cnezatul moldovenesc”*, constituirea statului român, relațiile actuale dintre Republica Moldova și

⁷ <http://www.george-damian.ro/plan-pentru-dezmembrarea-romaniei-4150.html>

⁸ <http://www.ziare.com/europa/moldova/fost-deputat-moldovean-romania-trebuie-dezmembrata-pentru-a-restabili-linistea-in-regiune-1212089>

România etc.⁹ Acesta nu exclude o eventuală dezmembrare a României ca urmare a unor acțiuni pe care le-ar întreprinde Republica Moldova. După cum relatează „Tribuna”, expertul aduce dovezi în sprijinul opiniei potrivit căreia România, precum și unele forțe din Republica Moldova, nu au dreptul să invoce argumente istorice în favoarea faptului că actualul stat Republica Moldova este teritoriu românesc care trebuie alipit la România. Potrivit spuselor sale, *„trimiterile la istorie pot avea efectul bumerangului pentru România”* și ca exemplu invocă o inițiativă mai veche a Partidului „Patrioții Moldovei”, care a propus *„denunțarea tuturor semnăturilor depuse de conducătorii Moldovei în timpul creării statului cu denumirea România”*.

Acesta crede că după ce va fi inițiat procesul de denunțare a acordurilor, *„poporul moldovenesc va începe procesul de dezmembrare a statului cu denumirea România”* pe motiv că a încălcat înțelegerile consfințite prin acord și nu a îndreptățit speranțele și așteptările poporului Moldovei Mari, iar ca urmare vor fi cerute înapoi toate teritoriile istorice ale statului moldovenesc, care se află acum în componența României. Totodată, el afirmă că, *„dacă și Rusia va trece din apărare în ofensivă și va începe să promoveze o politică istorică, apărându-și interesele și interesul poporului prieten moldovenesc, România va trebui să-și amintească de calitățile bumerangului”*.

d) Amenințarea României cu distrugerea

Dinspre răsărit sunt lansate cu obstinație și perseverență tezele unei doctrine a „românismului agresiv”, care trebuie distrus. Iată câteva exemple:¹⁰

- Precum se cunoaște, România se pronunță împotriva reglementării conflictului moldo-transnistrean prin formarea unei federații sau confederații. Astfel, lasă Republica Moldovenească Nistreană fără bază juridică pentru a se opune unei noi încercări de refacere a României Mari în granițele din 1941-1944. Comentând acest aspect, la 7 octombrie 2010, Agenția de știri „Regnum” (Rusia) a transmis: *„Dacă nu vom opri expansionismul românesc pe Prut, pe Nistru va fi deja prea târziu să o mai facem... Dușmanul trebuie bătut pe teritoriul lui. Iar România, la nivelul politicii ei de stat, este un dușman neîndoielnic pentru Republica Moldova și Republica Moldovenească Nistreană. De aceea, este necesar un bloc antiromânesc, a cărui politică să aibă ca obiectiv final distrugerea statului român și încetarea existenței sale în granițele*

⁹ <http://tribuna.md/2012/06/28/un-expert-rus-prezice-dezmembrarea-romaniei/>

¹⁰ <http://www.certitudinea.ro/articole/europa-nostra/view/mizele-secrete-ale-regionalizarii-romaniei-dizlocarea-transilvaniei-doctrina-romanismului-agresiv-promovat-de-politica-ruso-maghiara>

actuale... Bucureștiul nu ar trebui să arunce cu pietre în vecini, având propria casă de sticlă fragilă”.

- În anul 2011, UDMR, incitat de Laszlo Tókes, a încercat să deschidă la Parlamentul European o reprezentanță a „Ținutului Secuiesc”, fapt contestat vehement de România. Acțiunea a fost astfel comentată pentru Agenția „Regnum” (Rusia), în 31 mai 2011, de către politologul și istoricul transnistrean Nikolai Babilungă: „...*Mi se pare că acest fapt demonstrează, încă o dată, cât de slabă și cât de instabilă este unitatea internă din unele state precum România. Clasa politică din această țară nu ar trebui să se mai gândească, înainte de toate, la extinderea teritoriului spre est, pe baza Republicii Moldova, și cu atât mai mult a autoproclamatei republici transnistrene și Ucrainei. Ar trebui să se ocupe, cu adevărat, de consolidarea stabilității în propria țară, poate chiar prin intermediul federalizării și extinderii drepturilor și împuternicirilor acelor teritorii, pe care România le-a invadat la începutul secolului XX...*”.

- Atacuri vehemente la adresa României au fost lansate de forțele antiromânești și antiunioniste din Republica Moldova. De pildă, în 11 septembrie 2012, vicepreședintele Partidului „Patrioții Moldovei”, Alexandr Dobrea, a declarat (în publicația „YAM.MD”): „*Partidul 'Patrioții Moldovei' a elaborat un plan de contracarare a acțiunilor unioniștilor care pledează pentru lichidarea suveranității Republicii Moldova. Astfel, vor fi create echipe de voluntari pentru apărarea patrimoniului istoric al Republicii Moldova, va fi organizat un congres internațional istoric și un congres național al forțelor promoldovenești. De asemenea, Partidul 'Patrioții Moldovei' intenționează să inițieze un proces, la un tribunal internațional, de condamnare a României pentru distrugerea statalității moldovenești și genocid împotriva poporului Republicii Moldova*”.

e) Enclava separatistă „Republica Populară a Basarabiei”

Experți internaționali au atras atenția asupra intențiilor Kremlinului de a crea o nouă regiune de instabilitate în sudul regiunii Odesa și al Republicii Moldova, cu denumirea de „Republica Populară Basarabia”, ori „Republica Bugeac”. Aceasta va destabiliza Ucraina și Republica Moldova și va amenința România, întrucât vizează gurile Dunării.¹¹ Proiectul ar urma să fie realizat cu sprijinul unor politicieni de la Chișinău.

Cu ceva timp în urmă, la Odesa a avut loc congresul de constituire a așa-zisei „Rade Populare a Basarabiei”. Printre invitați au fost prezenți fostul deputat

¹¹ <https://us-mg5.mail.yahoo.com/neo/launch?.rand=4i6thqouebjqu#3623371011>

comunist Grigori Petrenko, liderul mișcării „Patrioții Moldovei”, Mihail Garbuz, precum și șeful organizației de tineret a partidului ultra-naționalist bulgar „Ataka”. Un mesaj de salut a fost adresat organizatorilor și de Mihail Formuzal, fost *başkan* al regiunii autonome găgăuze din sudul Republicii Moldova.

Potrivit inițiatorilor, „Rada” a fost înființată ca organ reprezentativ, cu scopul apărării intereselor comunităților etnice din Basarabia. Este vorba, în speță, de cele nouă raioane – Arciz, Bolgrad, Cetatea Albă, Chilia, Ismail, Reni, Sărata, Tarutin și Tatarbunar – din sudul Basarabiei, care se află astăzi în componența Ucrainei.

În calitate de delegați, la congres au fost reprezentate cele mai importante comunități etnice din regiune: bulgară, găgăuză, rusă, ucraineană, romă, moldovenească și poloneză. Participanții au susținut că urmăresc crearea unei entități cu statut special în sudul Ucrainei. Deputații așa-zisei „Rade Populare a Basarabiei” își mai rezervă „dreptul la autodeterminare” în cazul aderării Ucrainei la NATO.

În cazul realizării acestui scenariu, se presupune destabilizarea situației în Găgăuzia, în raioanele Taraclia și Basarabeasca din Republica Moldova, precum și în Transnistria, care ar opri parcursul european al Republicii Moldova. De asemenea, se presupune că Ucraina va fi lipsită de porturile Dunării, iar în regiune se vor stabili baze militare ruse pentru a deschide ulterior un al doilea front împotriva Ucrainei.

*

Apreciez că în momentul de față sunt imperativ necesare acțiuni ofensive privind apărarea României, aflată sub presiunea concertată, dezorganizantă și distructivă a *cailor troieni* din interior, a unor grupări politico-statale extremist-iredentiste din exterior, precum și a așa-numitei *globalizări*, într-o Europă comunitară aflată în mare dificultate.

În calitate de cetățean român și membru al societății civile, consider că se impune, cu prioritate, documentarea fără cusur a acțiunilor antinaționale, prezentarea acestora opiniei publice românești din țară și din diaspora, precum și reluarea, cu mult curaj, patriotism și spirit de răspundere, a ofensivei informaționale a autorităților competente ale statului român.

NOTĂ: Incidentul cu caracter terorist, petrecut în așa-zisa „*Secuime*” la 1 Decembrie 2015 a primit, în mod deloc surprinzător, susținere propagandistică din partea unor grupări extremist-iredentiste maghiare din România, dar și din partea unor europarlamentari maghiari.

Col. (r) dr. Aurel V. David

AVRAM IANCU OMORÂT A TREIA OARĂ, LA SIBIU

La moartea Eroului, în septembrie 1872, poetul Ion Gorun (pseudonim literar, un ilustru intelectual din familia Hodoș din Apuseni), scria că Avram Iancu a murit de două ori: prima dată l-a ucis falsitatea și perfidia aliatului Habsburg și abia mai târziu, după două decenii, l-a secerat și coasa vremii.

Dar iată că Avram Iancu, marele sfânt național al românilor din Transilvania, este ucis pentru a treia oară. Din noiembrie 2013, el zace mort, acoperit cu un lînțoliu alb, în holul Bibliotecii Astra din Sibiu. Este adevărat, e bustul lui, turnat în bronz (înălțime 1,40 m), bust pe care noi, membrii Societății cultural-patriotice „Avram Iancu”, filiala Sibiu, am vrut să-l instalăm pe Aleea Personalităților din Parcul Astra, spre a le reaminti sibienilor de cei care au avut o contribuție inegalabilă în mișcarea națională a românilor ardeleni pentru libertate și unire.

Hotărârea am luat-o în 3 martie 2011, cu premoniție parcă, întrucât nici două săptămâni mai târziu noi, românii, vedeam oripilați la TV cum un sinistru șovin secu, Csibi Barna, măcinat de ură, spânzura în centrul municipiului Miercurea-Ciuc efigia lui Avram Iancu și încerca să dea o lecție de „istorie” referitoare la oribilul său gest. Din păcate, nu pot să nu fac o paralelă între gestul acestui șovin fanatic și „producția” unui român vândut, culmea, cadru didactic la Facultatea de Istorie a Universității din București, Marius Diaconescu, care în revista „Historia” a „oracolului din Găgești”, Ion Cristoiu, numărul 113/2011, deschidea „dosarul” făcut lui Avram Iancu în acel număr cu un articol, având titlul stupefiant *Avram Iancu și (contra)revoluția românească din Transilvania în 1848-1849*. Blasfemia este cuprinsă în titlu. Autorul afirmă că și românii au ucis, au dat foc, au violat, de parcă ei ar fi invadat Ungaria pentru a o anexa Transilvaniei și nu invers, iar prefectul general Avram Iancu este văzut ca o personalitate contradictorie, pe care până acum nu am cunoscut-o decât printr-o imagine încremenită în clișee și din articole propagandistice de gazetă, precum și că acest fiu de iobag ar fi fost moderat în privința libertății țărănimii române ardeleni. Eu unul, pe acest autor l-aș fi dat afară din învățământ.

Nu există o localitate în cuprinsul rotundului pământ românesc care să fi jucat rosturi atât de însemnate în istoria devenirii noastre naționale, până la 1918, ca Sibiul și oamenii săi. În Panteonul din Parcul Astra sunt busturile unor

mari creatori de istorie națională, de la George Barițiu și Andrei Șaguna, până la Gheorghe Lazăr și Octavian Goga. Sunt sibieni sau personalități legate prin activitatea lor de Sibiu. Toți ar fi fost însă mai mici fără Avram Iancu, fără fapta și sacrificiul lui. În Cluj-Napoca, unde Iancu a urmat cursul superior de drept și nu se prevedea cine va deveni, tronează statuia Eroului, iar în Târgu Mureș, unde-și făcea practica de cancelist (avocat), la Tabla regească și unde l-a prins începutul Revoluției, fără să fi devenit încă marele tribun, străjuiește pe Aleea Trandafirilor excepționala sa statuie ecvestră (profanată de maghiari în timpul masacrelor din 1990).

Avram Iancu a fost însă mult mai legat de Sibiu. Sibiul îi datorează mult. La Sibiu venea în 1848-1849 în plină revoluție, ca membru al Comitetului Permanent Român de 25 (guvernul revoluționar românesc). Faima sa de garant al națiunii aflată în plină afirmare a fost pecetluită de prestația lui excepțională la Adunarea Națională din luna mai de la Blaj, unde tânărul tribun conducea deja vreo 10.000 de moți organizați și disciplinați militărește și unde s-a arătat neînduplecat în pretinderea drepturilor naționale și sociale ale națiunii române. În toamna târzie a anului 1848, după ce armata profesionistă ungară a năvălit în Transilvania dinspre vest, iar secuii năvăleau în Câmpia Transilvaniei nimicind tot ce era românesc în calea lor, Avram Iancu a devenit prefectul general, conducătorul rezistenței armate a românilor și venea în această calitate la Sibiu pentru a da informații Comitetului despre mersul luptelor din Munții Apuseni. După arestarea în târg la Hălmagiu au urmat umilințele îndurate în cetatea de la Alba Iulia unde, fiind din nou arestat, un obscur funcționar austriac, Hoehn pe nume, l-a legat de scaun, l-a palmuit și l-a scuipat. I s-a înscenat și un proces la Sibiu, dar a fost rapid achitat pentru a nu irita poporul. Aceste umilințe, dar mai ales nerecunoștința aliatului Habsburg, împăratul Franz Iosif I, căruia Avram Iancu cu lăncierii lui și ai prefecților săi i-au salvat stăpânirea în provinciile răsăritene ale imperiului, l-au descumpănit. În Sibiu, în 1852, în casa prietenului său Ilie Măcelariu (care va deveni primul președinte al Partidului Național Român din Transilvania), a dat primele semne că sufletul său, larg cât toate încăperile cerului, s-a frânt. De atunci și până în 1872, o umbră îndurerată va rătăci pe cărările Munților Apuseni, fără a-și putea găsi alinare. Apropos, casa lui Ilie Măcelariu din Sibiu, care ar fi trebuit să fie monument istoric, a fost demolată, pe locul ei fiind un fel de centru comercial.

Dar să revin la odiseea prin care trece de aproape cinci ani bustul lui Avram Iancu. În 2011 am lansat concursul și apelul pentru realizarea bustului.

Concursul a fost câștigat de renumitul sculptor Radu Aftenie, care din 1995 este cetățean de onoare al municipiului Cluj-Napoca pentru statuile realizate în acel oraș, după cum are piese inclusiv în colecția marelui poet chilian, Pablo Neruda, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură. Am urmat procedura necesară pentru a obține din partea Primăriei municipiului Sibiu Certificatul de urbanism și acceptul amplasării bustului în Parcul Astra. Primăria și Consiliul municipal nici nu ne-au ajutat, nici nu ne-au încurcat prea mult. În orice caz, a trebuit să depunem o grămadă de acte, mergând pentru fiecare în parte din nou la primărie fiindcă mai trebuia câte un act, ceea ce desigur a durat mult. Am depus un aviz dat de Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național, un altul de Serviciul Patrimoniu al Primăriei Sibiu, altul dat de Direcția Tehnică a Primăriei, un studiu geotehnic, un aviz al Agenției pentru Protecția Mediului, unul de Oficiul de Cadastru Sibiu, aprobări ale E-ON Gaz, SC Apă Canal SA., Electrica SA, RCS-RDS. Cred că dacă ceream aprobarea pentru construirea unui mall, aprobarea dura mult mai puțin, în cazul acela învârtindu-se bani grei. Consider că primăria trebuia să se implice direct, fiind vorba de instalarea bustului lui Avram Iancu la Sibiu. Este adevărat că, în final, ne-a dat acceptul de amplasare și, la propunerea noastră, va lua în custodie permanentă bustul pentru protecție. Menționez că în aceeași vreme sau ceva mai de timpuriu, când făceam alergături pentru întocmirea dosarului, Consiliul local dădea numele de Sandor Petöfi unui parc din oraș, ceea ce, cred eu, se petrece într-o ședință de o durată oarecare, dar să dai numele de Petöfi unui parc din Sibiu mi se pare o impietate. Petöfi a fost prezent în Sibiu la sfârșitul lui martie, începutul lui aprilie 1849, ca adjunct sau aghiotant al generalului Bem, conducătorul armatei ungare, cel care a cucerit Sibiu, a distrus, a ars, a omorât, membrii Comitetului Permanent (Șaguna, Barițiu ș.a.) trebuind să fugă spre a nu fi uciși. Arhiva Comitetului a fost ridicată și distrusă sau dusă la Budapesta, astfel încât Revoluția Română din Transilvania de la 1848-1849 nu va putea fi reconstituită în toate dimensiunile și importanța ei. Petöfi a fost la Sibiu ca terorist și criminal, nu ca mare poet național maghiar.

Am obținut și avizul nevolnicului director al Direcției de Patrimoniu, un oarecare Răzvan Pop, care, din păcate, a urmat Facultatea de Istorie și căruia i-am fost profesor. Acesta nu numai că nu s-a implicat în sprijinirea proiectului nostru, ci l-a tergiversat, având un comportament arogant și față de președintele filialei Societății Avram Iancu, profesor univ. Pamfil Matei, fostul său decan din studenție. În fine, dosarul complet a ajuns la Ministerul Culturii din

România. Doamna secretar de stat și apoi ministru al Culturii și viceprim-ministru, Hegedus Csilla, ni l-a respins de două ori în cursul anului 2014, pe motiv că „nu are expresie artistică”. Dosarul fiind la minister, la 16.02. 2015 ne-am adresat și fostului ministru al Culturii, Ioan Vulpescu. Nu am primit nici un răspuns până acum. Doamna Hegedus nu a răspuns nici solicitării de sprijin a președintelui Consiliului Județean Sibiu, domnul Ioan Cindrea, singurul care ne-a ajutat, inclusiv material. Ca atare, nu avem avizul final al Ministerului Culturii și nu putem instala bustul.

Anexez fotografia bustului¹ și pot afirma că este unul dintre cele mai bine realizate artistic. Cine nu crede să vină să vadă.

Avem mai puțin de trei ani până la aniversarea centenarului Marii Uniri. Sibiul, datorită rolului său inegalabil în procesul emancipării noastre naționale de până la 1918, a fost ales drept sediu al Consiliului Dirigent al Transilvaniei. Cum ne pregătim noi, sibienii, să întâmpinăm acest eveniment epocal? Bustul marelui precursor al Unirii, Avram Iancu, zace într-un colț de peste doi ani de zile. Din zona Sibiului sunt Ioan Inocențiu Micu Clain, prefața istoriei moderne a românilor, nepotul său, ilustrul savant al Școlii Ardelene Samuil Micu, unul dintre autorii marelui memoriu politic *Supplex Libellus Valachorum* din 1791, călăuză a mișcării naționale românești vreme de un secol; în Sibiu a locuit dr. Ioan Rațiu, președinte al Partidului Național Român și conducătorul Mișcării Memorandiste, din 1892-1894, puntea de legătură dintre Revoluția de la 1848 și Unirea din 1918. Sibiul a fost și sediul Partidului Național Român. Oare acești corifei ai națiunii române nu ar trebui să fie imortalizați în Parcul Astra, Sibiul devenind astfel cel mai important Panteon al românilor din Transilvania?

Conf. univ. dr. Mihai Racovițan

Societatea cultural-patriotică „Avram Iancu”, Sibiu

Nota redacției: Dl. conf. univ. dr. Mihai Racovițan este și autorul unor basoreliefuri în lemn, reprezentându-i pe unii dintre corifeii care au pregătit și înfăptuit Marea Unire. Ne face plăcere să ilustrăm acest număr al revistei cu lucrările sale de artă.

¹ N.r. Lucrarea este reproducă pe coperta 3 a acestui număr al revistei.

ISTORIA ÎI SCRIE NEMURIREA

la 192 de ani de la nașterea Craiului Munților, Avram Iancu

Cobora Iancu-n Apuseni,
Potecile-s de stele luminate
S-ajungă Craiul la Câmpeni
Unde-l așteptau oștirile-narmate.

Acolo sunt perfecții și tribunii
Strategi în apărare și atac...
Să privească chipul sidefat al lunii
Atât avea dreptul bietul țăran sărac.

Plătea românul și razele de soare
În țara lui era considerat străin.
Resimt și-acum străbunii și îi doare
Viața lor de trudă și de chin.

Visat-a Craiul frăția s-o așeze
Între toți fiii întregului Ardeal
Și doar Dreptatea, ea să guverneze
Pentru toți ea să fie supremul ideal.

Și nația română recunoscută fie,
Egală în toate cele cu cei ce viețuiesc
În Transilvania, pe duruta noastră glie,
Pământ sfințit cu sânge românesc

Sub gerul dorurilor grele
Peste Ardeal și-a coborât privirea,
Pe mormântul lui fulgeră stele
Istoria îi scrie nemurirea.

Gheorghe Trifu

TÂRGU MUREȘ – MARTIE 1990: PRELIMINARII

*România este patria noastră și a tuturor românilor.
E România celor de demult și-a celor de mai apoi
E patria celor dispăruți și a celor ce va să vie.*
Barbu Ștefănescu Delavrancea

Pentru că, în demersul meu de „recapitulare a istoriei”, niște abordări mai recente (cu precădere cele din Istorie adnotată) m-au făcut ținta unor (nu puține) interpelări, mă văd nevoit să procedez la o punere la punct a chestiunii.

Aș putea începe cu articolul din *New York Times* (28 martie 1989) intitulat – sugestiv – „Yalta II”, sau cu volumul „*La cele mai înalte nivele*” de Michael Beschloss și Strobe Talbot (Editura Elit, 1995), dar prefer să mă rezum la cuvintele lui Gorbaciov: „*Felicit conducerea provizorie a României pentru performanța de a fi reușit să preîntâmpine războiul civil și dezmembrarea țării!*” (Dintr-un interviu acordat TVR, în decembrie 1994, consemnat de către Felicia Meleşcanu) și, vorba unui vechi slogan publicitar, să rețin trei cuvinte: conducere, război civil, dezmembrare. Deci, putem deduce că pericolul războiului civil și al dezmembrării țării (precedând viitorul „model iugoslav”!) a planat asupra României pe parcursul întregii perioade cât aceasta a fost guvernată de o conducere provizorie, și nu doar în decembrie '89. Iar dacă punem cap la cap principalele evenimente care au marcat, în acest sens, primele cinci luni ale anului 1990, vom constata că cele de mai sus au o perfectă acoperire istorică: scenariul (război civil + dezmembrare), eșuat inițial, a continuat să opereze dar, firește, folosind alte căi și mijloace, adaptate la noul context, la noile condiții. Astfel, n-a fost lună care să nu fie marcată de o încercare de forță, cu viză destabilizatoare sau chiar susceptibilă de a induce un război civil. Să ne amintim:

- 12 ianuarie, cu acțiunea „moarte pentru moarte”!;
- 28 ianuarie: șefii partidelor istorice (mai puțin Radu Câmpeanu), sub presiunea străzii, somează ultimativ conducerea provizorie să predea puterea;
- 18 februarie: atacarea și devastarea sediului guvernului provizoriu, în cursul unei manifestații stradale a partidelor istorice;
- 19-20 martie: evenimentele de la Târgu Mureș;

- „Piața Universității” – nu atât prin fenomenul în sine, cât prin persistența lui și după alegerile din 20 mai, ceea ce a dus la evacuarea forțată a pieței și, ca un posibil răspuns, la cele petrecute în 13 iunie;

- 13 iunie 1990: atacarea și incendierea unor sedii ale instituțiilor de stat.

Aici se impun niște precizări. De ani de zile se vorbește despre mineriada din 13-15 iunie 1990. Fals: mineriada respectivă a fost în 14-15 iunie. În 13 iunie, când s-au produs atacurile și incendiările amintite, în București nu se afla nici un miner! Și încă ceva: în aceeași zi de 13 iunie 1990 a fost incendiat și sediul Poliției din Miercurea Ciuc, ocazie cu care s-au strigat lozinci antiromânești (ca să mă exprim eufemistic).

- Desigur, contribuția protagoniștilor de mai sus (mai puțin cei din secuime) a fost parazitată de niște forțe profesioniste, coborâte în arenă pe aceeași filieră cu „teroriștii” din Decembrie '89. Cine crede că la ora aceea densitatea „acoperiților”, în toate structurile, partidele, organismele și organele era mai mică decât astăzi este un naiv! Că aceștia puteau să aibă și intermediari, oameni de legătură sau chiar „inițiați”, nu e treaba mea să stabilesc!

Atât despre componenta politică a unui dorit război civil, după ce în decembrie 1989 scenariul *Armată versus Securitate* a eșuat. Ce mai rămânea de încercat? Să ne amintim de „modelul timișorean”, de „momentul Timișoara” (și „problema, măturată sub covor, a ungarilor ardeleni” – apud Tökés László), respectiv „marea ocazie ratată în 1990” – adică modelul „Ardeal versus Vechiul Regat” – revoluția de tip „central-european” (cu viză secesionistă). Care revoluție, înainte de a se fi transformat într-o „revoluție pașnică” și după ce a fost deturnată de către „modelul răsăritean” (bucureștean), a mai cunoscut o exacerbare notabilă, dar, din păcate pentru protagoniștii ei, nu suficient de amplă și de convingătoare pentru a determina scontata și mult râvnită intervenție străină. Să ne reamintim, în acest sens, declarația juristei „austro-ungare” – Eva Maria Bárki – pe care am mai reprodus-o nu o dată și s-o completăm cu un ultim paragraf: „*Dacă după* (deci după! – n.m.) *evenimentele de la Târgu Mureș maghiarii din Ardeal ar fi cerut autonomia, ei ar fi putut-o obține, Europa ar fi obligat România să vină la masa tratativelor, așa cum o face acum cu sârbii, în legătură cu Kosovo*”.

Să trecem peste toate deosebirile, deloc neglijabile, dintre Kosovo și Ardeal, să lăsăm de-o parte și ceea ce a urmat după „masa tratativelor” și să reținem, deocamdată, doar atât: „pogromul antimaghiar” era strict necesar pentru a convinge Europa să intervină în ajutorul „pogromizaților”!

Firește, Europa n-a intervenit și „marea șansă a fost irosită”, pentru că ungurii ardeleni s-au dovedit a nu avea vâna albanezilor și, pe de altă parte, noi, românii, am vădit mai multă circumspecție și înțelepciune decât sârbii, nemaivorbind de toleranță. Ca atare, „pogromul” (vom reveni) s-a dezumflat mult prea devreme, neaducând, în ciuda mediatizării insistente și răstălmăcite, roadele scontate. De altfel, în ultima sa scrisoare (deschisă) către „căzuși”, doamna Bárki precizează: *„Singura deosebire dintre albanezii din Kosovo și ungurii din Ardeal este faptul că aceștia din urmă nu știu să-și ceară drepturile cu arma în mână!”*

Asta este (a fost) situația. Înainte însă de a intra în amănunte va trebui să abordăm preliminarile, va trebui să trecem în revistă tot ceea ce s-a întâmplat în Ardeal, cu precădere în secuime, în intervalul scurs de la revoluția timișoreană și până la declanșarea evenimentelor din martie de la Târgu Mureș. Fără a expune aceste preliminarii nu vom putea judeca obiectiv care a fost reacția românească, atâta cât a fost ea, la o diversiune abjectă, la o provocare menită să permită rejucarea cărții pierdute în decembrie '89, de această dată mergând pe varianta etnică, pe varianta conflictului interetnic major și ireconciliabil, determinat – cum altfel? – de „șovinismul și agresivitatea sălbatică a românilor”.

Cât privește coordonatele tactice, s-a practicat tot o dublă diversiune: conflictul, ca atare, trebuia să pară ca fiind declanșat de către români, iar mediatizarea lui urma să-i prezinte ca victime, indiferent de realitatea din teren, pe minoritarii maghiari. (Vezi, în acest sens, cazul emblematic al lui Mihăilă Cofariu!).

Cum s-a procedat? Pentru a răspunde la această întrebare va trebui să începem nu numai cu preliminarile propriu zise (după cum am mai afirmat-o), ci, într-o anumită măsură, și cu preliminarile preliminarilor.

Să pornim de la „șovinismul și sălbăția” românilor. Am putea invoca întreaga noastră istorie pentru a ilustra falsitatea problemei. Șovinismul nostru, dacă și cât a fost acesta, a fost exclusiv de reacție. Cât privește sălbăția, cei ce ne acuză nu-și văd bârna din propriul ochi. Este suficient să punem în balanță faptele ce au marcat, de pildă, „eliberarea” Ardealului de Nord de către trupele maghiare, în 1940, și eliberarea acestuia de către cele românești, în 1944, pentru a ilustra, cu dovezi cutremurătoare, de partea cui se află, ca dat primar, amintita sălbăție. De altfel, am putea raporta și șovinismul și agresivitatea celor două părți la o situație definitorie, oferită de ipostaza de hibrid, de corcitură, și aici ne-am permite să reproducem declarația cuiva care a beneficiat, și în anii de

ocupație maghiară, de respectiva ipostază: „*N-am fost niciodată scuipat sau bătut de români pentru că mama mea era unguroaică, în schimb am fost scuipat și bătut de către unguri pentru că tatăl meu era român!*” (Națiunea – nr. 38/1991). Oare ce s-ar mai putea adăuga?

Să mergem, totuși, mai departe, pentru că deosebirea dintre agresivitate și sălbăticie nu este doar de nuanță și să ne folosim tot de o mărturie a autorului din care am mai citat: „*Principala amenințare care urma după bine-cunoscutul «büdös oláh» (valah împuștit) era, de regulă, «kiszedem a szemedet!» (îți scot ochii!)*”. Ceea ce, trebuie să recunoaștem, probează o „oareșcare” sălbăticie, mai cu seamă atunci când amenințarea este și pusă în practică. (N-a fost cazul, la relatarea în speță, victima respectivă fiind, la acea vreme, elev de școală primară, la fel ca și agresorii). Așa cum s-a întâmplat, de pildă, în secuime, în primele zile ale revoluției. Ba, am putea chiar spune că revoluția din decembrie '89 a început, pe „pământ secuiesc”, cu scoaterea câtorva perechi de ochi. (Vom reveni)

De unde această afinitate oftalmică, cu viză enucleatorie, la cei ce ne acuză pe noi de sălbăticie și bestialitate? Se pare că fenomenul are rădăcini adânci în istorie, ce se pierd, undeva, în (pre)istoria zonei Ural-Altai. Cert este că pe vremea primului rege catolic al Ungariei (Ștefan I) – sanctificat la scurt timp după moarte – afinitatea cu pricina nu numai că era încă la ordinea zilei și se finaliza în cadru oficial, dar era socotită atât de firească încât nu putea constitui nici măcar o piedică în calea beatificării cuiva. Pentru că iată ce putem citi în prestigiosul lexicon maghiar Révai Nagy Lexikona (vol. X, pag. 676, ediția 1914): „*Ștefan cel Sfânt, murindu-i unicul fiu legitim, urma să-și lase tronul, conform uzanțelor, celei mai apropiate rude pe linie bărbătească – vărul său Vászoly. Dar el l-a preferat și impus pe fiul surorii sale – Orseolo Péter, iar urmașului legitim și susținătorilor acestuia a pus să li se scoată ochii*”. Scurt și cuprinzător! Și perfect edificator!

Firește, nu vrem să acredităm ideea că în o mie de ani nu s-ar fi schimbat nimic, doar atât că, undeva, în codul genetic respectiv, există un fragment de ADN care, în condiții speciale, se reactivează de la o zi la alta. Și exemple ar fi nenumărate în veacul care a încheiat mileniul de curând depășit.

Nu ne-am propus să vorbim, nici măcar în replică, despre subiectul cu pricina, numai că pentru a înțelege preliminariile evenimentelor de la Târgu Mureș (sau chiar unele scene ale acestora) respectivul subiect era de neevitat. Un lucru este sigur: dacă în instrumentarea, dirijarea și explozia acestor evenimente a fost vorba, pe lângă calcul rece și cinic, și de șovinism și

sălbăticie, acestea s-au manifestat de regulă în tabăra maghiară, pe un fond quasi-genetic, [...] în care dacă nu se transmite neapărat boala, se transmite, cu siguranță, predispoziția de a o face.

Cât privește partea română, repetăm, nu poate intra în discuție decât un comportament de reacție și nicidecum unul funciar, intoleranța – de orice natură – și agresivitatea fiind departe de a-i caracteriza, structural, pe români.

De altfel, întreaga desfășurare a evenimentelor, de la Zetea și Dealu și până la căsăpirea lui Cofariu, vine să confirme realitatea celor de mai sus.

*

Desigur, cititorii vor fi așteptând, cu justificat interes, promisiul (și, aparent, îndelung amânatul) „film” al evenimentelor post-decembriste menite a instrumenta „marea șansă” irosită în 1990. Ne cerem scuze, dar fiind vorba de o „peliculă de filmotecă”, simpla ei prezentare, simpla derulare a secvențelor, mai ales la o distanță de peste 26 de ani, nu ni se pare suficientă și nici îndeajuns de concludentă. Cu atât mai mult cu cât, pe de o parte, o serie întreagă de „clișee” s-au fixat deja în mentalul colectiv ca rezultat al unei manipulări abil conduse și, pe de altă parte, multe secvențe, ba chiar însuși temeiul sau finalitatea întregii acțiuni au fost, pe parcurs, reinterpretate, firește, tot distorsionat și tendențios. Drept care, ceea ce s-a spus și s-a scris pe marginea acestor evenimente, de-a lungul anilor, ni se pare, de multe ori, la fel sau chiar mai important decât însăși faptele cu pricina. Ca atare, cu riscul de a ne repeta, vom persevera în a prezenta tot ceea ce considerăm a fi concludent și edificator în (și în legătură cu) respectiva exegeză. Pentru o imagine de ansamblu vom recapitula câteva repere:

- în 1988, politologul Molnár Gusztáv este expulzat din România pentru activitatea sa subversivă din cercul „Limes” (al cărui fondator era), activitate ce pregătea un grup de intelectuali maghiari pentru „sfidările perioadei post-comuniste”!;

- în 16 iunie 1989, la Budapesta, are loc o consfătuire ce vizează viitorul statut al Ardealului, la care partea maghiară este reprezentată de către MDF (*Magyar Demokrata Forum* – viitoarea câștigătoare a alegerilor din 1990), iar cea pretins română (să-i zicem „românofonă”) de către Stelian Bălănescu (din partea Cercului Român din RFG), Mihnea Berindei (vicepreședinte al Ligii pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – LDHR), Ariadna Combes (fiica disidentei Doina Cornea), Mihai Korne (director al revistei Lupta), Ion Vianu (reprezentând LDHR din Elveția), Dinu Zamfirescu (reprezentantul

„Clubului Liberal” de la Paris, condus de Radu Câmpeanu), consfătuire care, prin „Declarația de la Budapesta”, își exprimă acordul asupra faptului că *„Ardealul este o zonă de complementaritate, ceea ce impune autonomizarea acestuia”*. [Textul Declarației a fost transmis, în limba română, de către BBC și Europa Liberă în seara zilei de 16 iunie 1989, iar în 19 iunie a fost publicat în principalele ziare maghiare. De menționat că Molnár Gusztáv este unul dintre semnatarii „Declarației” și, după informațiile pe care le deținem, inițiatorul consfăturii (fapt confirmat, personal, de către acesta, cu ocazia unei dezbateri Molnár, Cistelecan, versus Riza, Millea, ce a avut loc la „Radio România Actualități” în anul 2003.) Cât privește pe semnatarii „românofoni”, cu tot disconfortul trebuie să mai adaug la lista „celor șase” încă câteva nume de „întârziați”: Neagu Djuvara, Paul Goma, Vladimir Tismăneanu, Doru Braia... (au mai fost și alții – dar mi-e rușine mie să-i nominalizez). Într-un singur caz nu pot să tac, pentru că a fost vorba și de un comunicat de presă apărut în niște ziare occidentale și difuzat și către România prin BBC, Europa Liberă și Vocea Americii: „Declarația” a fost dusă (de către Ariadna Combes, Ion Vianu și Dinu Zamfirescu), în 4 iulie '89, la Versoix, unde regele Mihai și-a însușit-o și a semnat-o. Sper, din tot sufletul, că n-a știut ce semnează!];

- același Molnár Gusztáv este autorul „Declarației de la Cluj” (*„Important este că eu sunt inițiatorul și autorul Declarației de la Cluj...” – Romániai Magyar Szó* din 28 iulie 1999), în care, la zece ani de la precedenta, se cere tot autonomia Ardealului;

- la simpozionul timișorean „Anno Mirabilis” – ediția 1999 – același Molnár Gusztáv susține că, în decembrie '89, „modelul timișorean” (central european) a fost deturnat de cel „răsăritean”, motiv pentru care Ardealul își continuă revoluția sub o formă pașnică, pentru a dobândi o „identitate proprie” (RMSz nr. 3285/30 decembrie 1999: *Revoluția pașnică a Banatului și Ardealului*);

- la primul Congres Național al UDMR (iunie 1990), Szöcs Géza (omul numărul doi al partidului, la acea vreme) declara: *„Târgu Mureșul (evenimentele din martie 1990 – n.n.) nu este o înfrângere, ci o victorie, nu este un sfârșit, ci un început”*;

- în 14 octombrie 1990, Sütő András, aflat la Viena, în biserica evanghelică de pe strada Linden, își începe discursul cu cuvintele: *„Mă adresez d-voastră între două pogromuri, pentru că la Târgu Mureș se prefigurează deja*

și cel de al doilea” (Discurs publicat în revista „A hét” – nr. 44/1 noiembrie 1990, sub titlul „A két bálna”);

- același Sütő András, cu patru ani mai târziu (19 martie 1994), declară, la Duna TV, următoarele: *...Puterea provizorie a instrumentat pogromul antimaghiar din 20 martie 1990. După care, făcându-ne răspunzători pe noi de cele întâmplate, a folosit evenimentele tragice de la Târgu Mureș ca pretext pentru înființarea SRI*” (de parcă era nevoie de un pretext pentru așa ceva, de parcă serviciile naționale de informații ar exista doar în țări comuniste sau neocomuniste!);

- Kocsis István, în numărul din iunie 1999 al revistei *Nyugati Magyarág*, afirmă următoarele: *„Psihoza maghiară a Trianonului trebuie înfrântă de noi, maghiarii. O putem înfrânge cu ajutorul Sfintei Coroane. (...) Cei mai buni exponenți ai politicii maghiare de după Trianon au încercat să-și elibereze națiunea de psihoza Trianonului, prin reinstaurarea continuității de drept. (...) Continuitatea de drept, întreruptă în 1944, putea fi restabilită, cu deplin succes, în 1990”;*

- și, în fine, cele două declarații ale Evei Maria Bárki – pe care le-am reprodus deja.

Lăsând faptele la o parte, simpla punere cap la cap a celor citate ne dau cheia întregii desfășurări: „sfidările post-comuniste” se refereau la ocazia de a da o „nouă identitate” Ardealului, profitând de revoluția („central-europeană”) de la Timișoara (în a cărei proclamație inițială figura autonomia regională); „modelul occidental fiind deturnat de către cel „răsăritean”, se trece la varianta etnică, regizându-se un „pogrom antimaghiar” menit a determina o intervenție occidentală de tipul celei aplicate mai târziu în Iugoslavia, cu perspectiva de a trece Ardealul sub protectoratul „Sfintei Coroane” (habsburgice – bănuim); eșuând și această tentativă, se revine la „modelul regional”, la „revoluția pașnică” a Ardealului („șovinismul” și „sălbăciea” românilor fiind înlocuite cu „balcanismul” și „hipercentralismul” Bucureștilor și cu „parazitarea” Ardealului de către Vechiul Regat), „revoluție” menită a recupera, prin realizarea unei majorități regionale transetnice capabile să impună autodeterminarea, „marea șansă” irosită în 1990.

*

Desigur, pe parcursul anilor, modelul regional și cel etnic ba au alternat, ba au coexistat sau chiar s-au intricat, în funcție de conjuncturi și de oportunități. Iată o mostră în acest sens. În dubla calitate de consilier municipal

și, totodată, translator, am participat, într-un oraș din Ungaria cu care eram în relații de „înfrățire”, la sărbătorirea/comemorarea împlinirii unui număr rotund de ani de la declanșarea revoluției maghiare din 1956. Ocazie cu care, beneficiind și de atu-ul calității de tălmaci (ceea ce presupune, firește, și „pagube colaterale” – pentru tabăra opusă, evident), am putut reține niște elemente, de proveniență oficială sau nu, deosebit de interesante și instructive. Normal, acestea erau numeroase și diverse, dar, pentru a rămâne la subiectul în discuție mă voi rezuma doar la „Sfânta Coroană” a d-lui Kocsis și la „modelul regional” al d-lui Molnár.

Cine era invitatul de onoare la respectiva sărbătoare? Nimeni altul, decât Georg von Habsburg, fiul (de bătrânețe) al lui Otto von Habsburg, un tânăr ce nu părea să fi depășit vârsta de 30 de ani. Acest Habsburg György – așa cum figura înscris în programul oficial – era un „*nagykövet*” (ceea ce, tradus *mot-à-mot*, înseamnă mare ambasador) al Ungariei, probabil un ambasador itinerant (ca și Mihai de Hohenzollern în perioada „premadridiană”), sau „*at large*”, în genul lui Adrian Costea, și a fost curtat de către primarul urbei timp de aproape un an pentru a accepta respectiva participare. De altfel, cât de importantă și prețioasă a fost participarea și, mai ales, persoana cu pricina rezultă și din faptul că MTV – postul național maghiar de televiziune – a transmis, în aceeași zi, la jurnalul de seară, pe programul I, un reportaj care surprindea exact alocuțiunea rostită de Georg von Habsburg la inaugurarea monumentului închinat evenimentelor din 1956, dezvelit în urbea respectivă de către augustul personaj. Mai trebuie să precizăm că localitatea cu pricina are vreo 20.000 de locuitori, iar în telejurnalul respectiv s-au transmis, în rest, doar secvențe festive din Budapesta!

De unde această adulație, dacă nu de la speranțele investite în „Sfânta Coroană”, invocată și de către d-l Kocsis? Sau, în replică, de ce vorbește curent Georg von Habsburg limba maghiară?

Vor spune unii că și noi avem monarhiștii noștri sau mă vor trimite la analogia pe care tocmai am făcut-o mai sus. Dar aici este vorba de dinastia Habsburgilor, de „*kaiserlich und königlich*”, de „principiul supranațional”, de umbrela chezarocrăiască și nu de altceva! De altfel, pentru a împrăști orice dubii, mai adaug că la nedumerirea mea mi s-a răspuns că ei, ungurii, îl consideră pe Habsburg György, nici mai mult – nici mai puțin, decât regentul Ungariei!!!

Cât privește regionalismul, m-a frapat insistența cu care, nu în discuțiile oficiale, ci în cele particulare – la un pahar de vorbă, cum ar veni – ni se relatea despre o discriminare, patronată de la Budapesta, care s-ar face între Ungaria de

dincolo de Dunăre (așa numitul „*Dunántul*”) și cea de dincoace, în favoarea celei dintâi. M-a frapat și m-a nedumerit, întrucât cunosc relativ bine Ungaria și în afara faptului că partea apuseană a fost avantajată, încă din anii '80, în ceea ce privește relațiile și tranzacțiile cu Occidentul (din motive pur geografice), n-am observat diferențe notabile și, pe de altă parte, față de în urmă cu cinci ani (când am mai vizitat orașul în discuție), s-au făcut investiții notabile, iar roadele acestora puteau fi remarcate la tot pasul. Neavând altă explicație, trebuie (a trebuit) să presupun, oricât ar părea de neverosimil unora, că revolta respectivilor împotriva Capitalei care redistribuia în mod părtinitor bugetul, favorizând partea de apus (unde e situată și Budapesta) în detrimentul celei de răsărit și pledoaria implicită pentru „devoluție” nu reprezentau altceva decât o acțiune de persuasiune, care să vină în întâmpinarea presupusului nostru regionalism și să ne stimuleze și motiveze în plus în (presupusa) noastră luptă de emancipare de sub tutela-căpușe a Bucureștilor și Vechiului Regat. (Vezi Sabin Gherman: M-am săturat de România!”)

Iarăși, vor spune unii că am manifestări obsesivo-fobice. Doamne, bine-ar fi să fie așa. Bine-ar fi ca amintitul cult pentru numitul György să fie un moft elitist, bine-ar fi ca „transilvanismul” să fie o gogoriță de speriat copiii, bine-ar fi...

Din păcate, lucrurile nu stau așa, iar atunci când scepticii se vor fi lămurit, teamă mi-e că va fi prea târziu.

*

Aminteam mai sus că Revoluția din decembrie '89 a debutat, în secuime, cu câteva intervenții „chirurgicale” cu viză oftalmică, omițând să precizăm că acestea au fost asociate și cu alte manopere „rituale”, cum ar fi, de pildă, diverse „asezonări” ale „trofeelor” cu incluziuni endobucale sau plasate în alte cavități naturale (evidate în prealabil).

Firește, contextul de abordare era cel al sălbăticiei și venea în replică la niște acuze ce ne vizau pe noi, românii. Am dezvoltat, cu acea ocazie, subiectul, pentru a-i dezvălui apartenența reală și rădăcinile istorice. Am vrea să mai adăugăm doar atât că respectiva „afinitate oftalmică” poate fi remarcată, în secuime, chiar și în cimitire (în cele românești, evident). Astfel, în cimitirul din Odorheiu Secuiesc nu există cruce de român care să nu fi fost profanată în acest sens (ne referim, bineînțeles, la monumentele funerare pe care urmașii au avut nefericita inspirație de a immortaliza imaginea decedatului).

A sosit, însă, momentul să plasăm amintita „afinitate”, materializată de această dată în lumea viilor, în cadrul evenimential cu pricina. Cităm din Raportul Comisiei Parlamentului României despre **„Fenomenul Harghita-Covasna”** (Ed. Scripta, București, 1991, capitolul II):

„În zilele Revoluției din decembrie 1989 și după aceea, în județele Harghita și Covasna, cu populație majoritar secuiască și maghiară, au avut loc o serie de evenimente care au generat stări conflictuale, atmosferă de nesiguranță pentru populația românească din această zonă. Trebuie subliniat faptul că în această parte a țării reacția organelor care apărau vechiul sistem politic – Miliția și Securitatea – a fost totalmente pasivă, până la ora actuală nedescoperindu-se nici măcar un caz în care să se folosească armele de foc împotriva populației. (...) De fapt, organele de miliție și securitate au primit ordine clare în sensul de a nu folosi armamentul din dotare împotriva populației. Acesta a fost închis în locuri special amenajate sau predat unităților militare pentru a fi în siguranță”.

Deci, în secuime n-a fost nici urmă de represiune și, de altfel, nici manifestări revoluționare propriu-zise care să o poată motiva. Ca atare, cele întâmplate atunci și acolo (după fuga dictatorului!), chipurile în numele revoluției, nu au nicio justificare obiectivă în contextul dat. Să revenim însă la sursa din care am citat:

„Acțiunile s-au declanșat în urma apelurilor unor persoane neidentificate care, prin stații de amplificare, în centrele urbane au îndemnat populația la săvârșirea unor acte de vandalism. Fără să aibă nicio acoperire revoluționară. De exemplu, în Miercurea Ciuc, la puțin timp după adunarea populației în piață, de la o stație de amplificare s-au făcut apeluri repetate în sensul de a merge în masă la sediul Securității. Ceea ce a urmat, nu a mai avut nicio legătură cu evenimentele revoluționare. În după-amiaza zilei de 23 decembrie au fost distruse 35 de posturi de miliție din raza județului Harghita și 3 în județul Covasna. Participanții la aceste evenimente (...) au devastat tot ce le-a ieșit în cale: stații de radio, televizoare, telefoane, vestimentație, arhive, fișete cu diverse obiecte. În multe cazuri, după aceea, clădirilor li s-a dat foc (...). La Odorhei, Gheorgheni, Miercurea Ciuc, Ciumani, Zetea, Căpâlnița, Secuieni, Brădești etc., urmele acestor acțiuni s-au păstrat luni de zile. În cele două județe, datorită actelor menționate, s-au produs pagube de peste zece milioane de lei, autorii rămânând nepedepsiți. Din păcate, acțiunile devastatoare nu s-au oprit aici, participanții începând să se răfuiască cu

cadrele de miliție și securitate, în marea lor majoritate români. Astfel, în județele Harghita și Covasna au fost omorâte șapte persoane. (...) Crimele au fost comise în mod bestial, fiind însoțite de tot felul de injurii la adresa românilor. Astfel, maiorul Agache Aurel din Târgu Secuiesc a fost linșat efectiv de cei adunați, după aceea cadavrul fiind scuipat și lovit în continuare de cei ce treceau prin zonă, în orbite i s-au pus o monedă și emblema de la caschetă, iar în gură un șobolan. În final, s-a încercat să i se dea foc. (...)

În ziua de 22 decembrie 1989, în comuna Dealu, un grup de indivizi (...) sosiți din orașul Sf. Gheorghe (Sepsiszentgyörgy – n.m.) au atacat postul de miliție, l-au omorât pe plutonierul Cheuchișan Liviu Teofil în mod bestial, încercând să-l jupoaie (...) și să dea foc cadavrului. Această acțiune a avut loc în prezența soției și a celor doi copii. La această acțiune a asistat aproape toată populația din comună, dar nimeni nu a intervenit să-l apere pe cel agresat. (...)

Aceste evenimente nu au nimic comun cu Revoluția din decembrie, constituind fapte penale grave, pedepsite în orice stat de drept.

Iată cum sunt prezentate, în depozițiile din fața Comisiei parlamentare, câteva din aceste asasinatate (...). Doamna Elena Agache, soția maiorului Agache Aurel, este de naționalitate secuiască, deci apartenența etnică nu a putut influența depoziția. Dânsa menționează: «Soțul meu, Agache Aurel, a fost polițist, maior, a fost omorât la Târgu Secuiesc, într-un mod barbar și când spun acest cuvânt, barbar, gândesc că este un cuvânt prea blând, prea frumos pentru niște oameni care nu se pot numi oameni, după ce l-au ucis pe soțul meu, au trecut și la maltratarea corpului său neînsuflit...».

Despre ce s-a întâmplat la Miliția din Tg. Secuiesc, foarte clară este și depoziția maiorului Eremia Gheorghe: «Acolo a început un adevărat măcel și în special contra cadrelor românești, (...) doi subofițeri de naționalitate maghiară, când au ieșit în fața Miliției, au pronunțat cuvintele: - Eu sunt maghiar! (în limba maghiară) și nu au fost bătuți. Însă celelalte cadre au fost bătute în ultimul hal. Treaba a culminat cu omorârea bestială a maiorului Agache Aurel, tatăl a cinci copii. Nu i-au permis familiei timp de două zile ca să fie ridicat corpul de acolo. I-au pus un șobolan în gură, a stat dezbrăcat acolo două zile...».

Despre faptele petrecute în timpul asaltului împotriva Miliției din Odorheiu Secuiesc, se relatează, între altele: «Când a ieșit din sediu colonelul Coman, din mulțime s-a strigat: - Uite-l pe șefu! Și atunci cineva i-a dat în cap cu o rangă de fier (...), i-a spart capul și a căzut jos. În momentul acesta a fost

călcăt în picioare (...)nu cu pumnii au dat, ci cu picioarele (...) au vrut să-l agațe, deci să-l înfigă în gardul spitalului, care era cu țepi, și nu au reușit. Și l-au aruncat în curtea spitalului. (...) Era practic mort. A avut totul rupt în el. La gât era tăiat.

După ce am auzit pe cei care comentau întâmplarea, o femeie i-a tăiat gâtul.» (...)

În afară de aceste cazuri grave, 104 ofițeri și subofițeri de miliție și securitate au fost maltratați suferind traumatisme corporale, comoții cerebrale, fracturi multiple. (...) Din sediile posturilor de miliție distruse au fost sustrate 468 arme și 17.832 cartușe...”.

Iată, așadar, filmul evenimentelor „revoluționare” din secuime, mai precis primele secvențe ale acestuia. Am exagerat oare atunci când am vorbit de sălbăticie? Sau, mai degrabă, ar fi trebuit să vorbim despre bestialitate? Cât privește rostul și finalitatea crimelor abominabile relatate – pentru că, oricât ar părea de monstruos, acestea au existat – înainte de a ne pronunța, să mai reproducem un pasaj din același Raport:

„Peste câteva luni, în iunie 1990, folosindu-se de atmosfera creată în București cu evenimentele din 13 iunie 1990, o mulțime adunată în fața sediului central al Poliției din Miercurea Ciuc va distruge o parte din clădire, atacând-o cu sticle incendiare, pietre, cărbuni, (...)

Cu această ocazie s-au strigat mai multe lozinci, din care enumerăm: «Acum trebuie să luptăm pentru ce ne-am propus», «Iliescu nu uita, Ardealul nu-i țara ta», «Români împușiți, plecați din Miercurea Ciuc», «Afară cu românii de aici», «Să radem această instituție românească de pe fața pământului».

Încep să se limpezească lucrurile? Firește, cei ce nu cunosc îndeajuns problema se vor gândi doar la epurare etnică și enclavizare. Desigur, a existat (și mai există) și acest aspect. Dar acesta este doar planul minimal. Cel maximal prevedea declanșarea „pogromului antimaghiar” (ratat, parțial, în martie la Târgu Mureș), în speță „endemizarea” acestuia (Vezi discursul lui Sütő Andras, ținut „între două pogromuri”).

Zeno Millea

O ETAPĂ ÎN RĂZBOAIELE POLITICE ȘI DE IMAGINE DUSE ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI: TÂRGU-MUREȘ, MARTIE 1990

Dacă informațiile apărute în mass-media electronice ungare sunt corecte, înseamnă că *cercul s-a închis*: prim-ministrul ungar Viktor Orbán a declarat că până în 2018, la sfârșitul mandatului său de președinte al Consiliului de Miniștri, *dorește ca autonomia Transilvaniei să fie un fapt împlinit*. Orbán a mai transmis mesaje formațiilor politice ale maghiarimii din România prin care cere realizarea unui sondaj de opinie riguros în urma căruia să fie desemnate la alegerile locale din iunie 2016 persoanele cele mai bine apreciate. Scopul este ca în localitățile importante, cum ar fi și Târgu-Mureș, posturile de primari să fie câștigate de etnici maghiari.

Ne întoarcem, astfel, cu 25 de ani în urmă, chiar dacă contextul este diferit: România este în NATO și Uniunea Europeană, iar Ungaria, în ciuda aceleiași apartenențe politice și de sistem economic comune, joacă cartea politică a Rusiei.

Să ne reamintim, (pentru că, așa cum s-a mai spus, cine nu-și reamintește istoria riscă să o re trăiască) ce se întâmpla acum un sfert de secol.

Într-o carte de referință - „1989 Dintr-o iarnă în alta... România în resorturile secrete ale istoriei”, ediția a II-a, Ed. Proema, Baia Mare, 2009, pag. 45-49 - Aurel I. Rogojan enumeră 11 note ale Departamentului Securității Statului (DSS) transmise în perioada noiembrie – decembrie 1989 conducerii politice a țării. Am selectat, în ordine cronologică, cinci dintre ele:

MApN - Telegrama 01577 1/09.11.1989 primită de la Atașatura militară de la Budapesta: „Ungaria acționează în scopul destabilizării situației politice interne din România, cu prioritate în Transilvania... Simultan cu provocarea unor demonstrații, (...) Ungaria are intenția să provoace incidente la graniță... care să degenereze într-un conflict militar... Acest scenariu se va realiza cu știrea URSS și cu sprijinul Austriei...”.

DSS nr. 00286/11.11.1989 – „După reuniunea la nivel înalt a NATO, care a avut loc la Bruxelles, Guvernul Olandei are în vedere ca, în relațiile cu România, să promoveze toate formele active de stimulare a propagandei negative și de susținere a acțiunilor protestare. (...)”

DSS nr. 00262/22.11.1989 - Reuniunea de la Paris convocată din inițiativa președintelui Franței, François Mitterrand: „În contextul pozițiilor comune și a acțiunilor concertate ale SUA și URSS, cu privire la România se

preconizează (...) crearea unei tensiuni interne destabilizatoare prin folosirea unei stări de nemulțumire și incitări în mediul minorității maghiare.”

DSS nr. 00288/12.12.1989 - Declarația președintelui Franței la încheierea reuniunii la nivel înalt de la Strasbourg: *„Problema unor provincii... nu trebuie să se omită existența divergențelor între Ungaria și România în chestiunea Transilvaniei... sau problema Basarabiei... Franța și URSS trebuie să-și reia rolul de a asigura echilibrul în Europa...”*.

DSS nr. 0610/12.12.1989 – *„În mediile emigrației maghiare din Occident, dar și în cercurile guvernamentale de la Budapesta se vehiculează ideea reanalizării în forurile internaționale a statutului actual al Transilvaniei, după ce etnicii unguri din România vor acționa pentru autonomie și întemeierea unui nou stat independent, suveran și neutru - Ardealul - sau pentru înglobarea Transilvaniei într-o federație...”*.

Trebuie remarcat că după cel de-al II-lea război mondial și Pacea de la Paris, din 1946, instaurarea guvernului comunist a lui Mátyás Rákosi în Ungaria a pus surdină pentru un deceniu manifestărilor revizioniste. Ele vor re izbucni în cursul revoluției ungare din 1956, care, dincolo de faptul de a fi încercat restaurarea suveranității naționale a Ungariei, sechestrată într-un sistem politic străin și neviabil, a prilejuit și manifestări naționaliste, antisemite și revizioniste cu privire la Transilvania. Fără a mai vorbi de atrocitățile comise de unele elemente de extremă dreaptă care au depășit chiar și granițele exceselor inerente unei revoluții...

Zdrobirea sub tancurile sovietice a revoluției ungare a provocat emigrarea unui mare număr de unguri care s-au adăugat puternicei diaspore din Statele Unite și din țările occidentale, unde au înființat numeroase asociații care, indiferent de scop, își propuneau să desfășoare și activități naționalist-iredentiste. Până în 1989, numărul lor a ajuns la peste 300. Aceste organizații care au încercat și reușit să obțină sprijin pe plan internațional pentru „cauza ungară” – integrarea Transilvaniei în Ungaria prin revizuirea frontierelor sau măcar autonomia Transilvaniei – au fost recunoscute, începând cu 1980, de guvernele de la Budapesta, în condițiile în care „socialismul gulașului” al lui Kádár s-a dovedit falimentar¹.

Activitatea lobby-ul maghiar în SUA; acțiunea liderilor extremismului național maghiar; rolul serviciilor de informații ale Republicii Populare Ungare în strategiile național-iredentiste și revizioniste; crearea Biroului de Presă pentru Transilvania, în fapt o rețea conspirativă care acționa sub pretextul culegerii de informații despre procesul de deznaționalizare a maghiarilor din

¹ Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu, *Vitralii – Lumini și umbre* nr. 25, decembrie 2015, pp. 125-130

România de către regimul Ceașescu; practicarea de către membrii ambasadei ungare de la București și consulatului de la Cluj-Napoca a unor activități de îndrumare a unor activități clandestine ale organizațiilor minorității maghiare din România sunt prezentate și documentate pe larg din surse de primă mână în paginile articolului citat în nota de subsol nr. 1.

Simptomatică în sensul celor expuse mai sus este cea mai amplă manifestație antiromânească desfășurată, la 27 iunie 1988 la Budapesta, cu acordul conducerii ungare de partid și de stat. La ea au fost mobilizați 200.000 de cetățeni unguri care au protestat în Hősök tere - Piața Eroilor -, în imediata apropiere a ambasadei României. Dincolo de protestele la adresa regimului Ceașescu, s-a manifestat pentru independența Transilvaniei, recurgându-se la toată recuzita propagandistică revizionistă. În acest sens, a fost folosită și acțiunea „*Villages roumains*” – Salvați satele românești – având ca pretext inițiativa de sistematizare a satelor preconizată de Ceașescu. La un moment dat, s-a anunțat dramatic că în chiar acele momente, buldozerele au pornit spre comuna Corund (vestită localitate de olari din județul Harghita), prima de pe lista comunelor cu populație majoritar maghiară din Transilvania care va fi dărâmată. Ceea ce era evident o minciună, sistematizarea satelor din România limitându-se exclusiv la câteva din sudul țării².

În organizarea demonstrației de la 27 iunie 1988 a fost implicat și grupul de tineri condus de Viktor Orbán care, ulterior, va forma Partidul Tinerilor Liber Democrați - Fidesz.

Cea mai virulentă acțiune politică a fost însă instrumentarea așa-numitei *Declarații de la Budapesta* cu ocazia organizării reînhumării, la 16 iunie 1989, a lui Imre Nagy și a altor victime ale revoluției ungare din 1956. La manifestările comemorative, au luat parte mai mulți intelectuali unguri și români trăind în diasporă care au formulat un Apel internațional referitor la Transilvania. În acesta se arăta că: „*Transilvania a fost și este un spațiu de complementaritate și trebuie să devină un model de pluralism cultural și religios. (...) Dreptul la o reprezentare politică autonomă și la autonomie culturală a fiecărei națiuni (sic!) trebuie garantat. (...)*” Prin Declarația de la Budapesta, strategia guvernamentală ungară de revendicare a Transilvaniei intra în etapa formulării unor pretenții afișate la nivel internațional, Ungaria

² Semnificativ este faptul că, ulterior, francezii, care au inițiat acțiunea „Salvați satele românești”, au admis că ea a avut aspecte diversionist-manipulatorii. La 15 februarie 1990, prestigiosul *Le Monde* nota fără echivoc: „În ceea ce privește «*Villages roumains*», strigătul de alarmă era exagerat în raport cu realitatea.”

nemaiaivând nici un fel de reținere față de eventuale acuze de amestec în treburile interne ale României³.

La mai puțin de o lună de la semnarea Declarației de la Budapesta, la 8 iulie 1989, a avut loc la București întâlnirea la nivel înalt a statelor membre ale Tratatului de la Varșovia. Cu această ocazie, într-o întrevvedere bilaterală româno-maghiară intermediată de Mihail Gorbaciov, conducerea ungară, reprezentată de Rezső Nyers, Miklos Németh și Gyula Horn, a pretins că Transilvania nu aparține de fapt României și, *expresis verbis*, a amenințat că va internaționaliza problema maghiarilor din România.

În august 1989, agenți ai Departamentului Securității Statului infiltrați în cantonamente din Ungaria, au raportat primele date în legătură cu pregătirea unor formațiuni de gherilă urbană ale căror misiuni erau să acționeze în România. Organizația „România Liberă” și Uniunea Mondială a Românilor Liberi au fost paravanul sub care AVO, serviciul secret ungar, a organizat formațiuni paramilitare pe care le-au instruit pentru „acțiuni viitoare de gherilă urbană în România” într-o fostă cazarmă din Bicske, localitate aflată la 40 km de Budapesta. Instructorii erau îndeosebi maghiari originari din România, dar aceștia acționau doar ca intermediari ai unor servicii speciale⁴.

Toate acestea devin preliminarii la ceea ce urma să se întâmple la Târgu Mureș în martie 1990, dar nu numai aici, ci și la Satu Mare.

Ne amintim – oare cum am putea uita? – ce s-a întâmplat în acel sângeros și nebulos decembrie 1989. Cei mai mulți dintre noi au resimțit data de 22 decembrie ca pe un fel de oră astrală a României. Foarte puțini s-au gândit că ceea ce s-a dovedit apoi a fi „diversiunea teroriștii”, pusă în operă la București, Sibiu, Brașov, Cluj-Napoca, Cugir, Otopeni (inclusiv prin intermediul unor personaje exaltate, gen Teodor Brateș, care se manifestau iresponsabil în studioul 4 al Televiziunii Române Libere) exprima intenția de a instrumenta un conflict armat între trupele MAPN și cele ale Securității. La fel, nu a existat percepția că atrocitățile comise împotriva lucrătorilor din Securitate și Miliție la Odorheiu Secuiesc, Târgu-Secuiesc, Cristuru Secuiesc, Dealu, Zetea și alte peste 50 de localități din județele Harghita și Covasna, *imediat după 22 decembrie*, ar putea declanșa un conflict interetnic. În mod evident, combinarea celor două componente putea amorsa un veritabil război civil...

Rămâne de referință interviul dat Televiziunii Române Libere în primăvara anului 1991 de președintele Mihail Gorbaciov⁵. În primele fraze ale

³ Corvin Lupu, *România 1989 De la revolta populară la lovitura de stat*, Sibiu, Techno Media 2010, p. 38.

⁴ Gheorghe Rațiu, *Raze de lumină pe cărări întunecate*, ed. PACO, București, 1996, pp. 125-127, 142..

⁵ Interviul a fost realizat de Felicia Meleşcanu care, pe baza acestuia, a elaborat documentarul "Sindromul maltez", difuzat de TVR în decembrie 1994.

interviului, Gorbaciov a transmis felicitări poporului român și conducerii sale pentru performanța de a fi evitat două mari pericole, în anii 1989-1990: războiul civil și destrămarea României.

Intenția de a dezmembra România poate fi prezumată și pe fondul înțelegerilor dintre Statelor Unite, U.R.S.S., Germania Federală și Franța din anii 1988-1989 privind schimbarea configurației central și est-europene, prin încălcarea suveranității unor state și chiar divizarea lor⁶, precum și al activității unor servicii de spionaj, inclusiv cele ale Ungariei și Iugoslaviei.

În decembrie 1989, scenariul a eșuat, dar a continuat să opereze folosind alte căi și mijloace: la 12 ianuarie 1990, a avut loc acțiunea „moarte pentru moarte” condusă de Dumitru Mazilu; la 28 ianuarie, liderii partidelor istorice au somat ultimativ puterea provizorie să predea puterea; la 18 februarie, în cursul unei manifestații stradale, a fost atacat și devastat sediul guvernului provizoriu; la 15 martie, cu ocazia sărbătoririi zilei maghiarilor de pretutindeni, mii de persoane de cetățenie ungară trec granița și vin să manifesteze la Satu Mare. Doar prezența de spirit a autorităților și reținerea locuitorilor români ai municipiului au împiedicat ca situația să nu degenereze.

La 19-20 martie, după o lună de tensiuni interetnice, au avut loc evenimentele dramatice de la Târgu-Mureș, soldate cu morți și răniți. Astăzi se conturează tot mai mult faptul că ceea ce s-a întâmplat a avut ca scop reînființarea unei regiuni autonome pe criterii etnice ca prim pas spre autonomizarea Transilvaniei în ideea unei eventuale rupei a ei de România.

Etaplele acestei acțiuni au început cu înființarea partidului etnic UDMR, anunțată la 28 ianuarie 1990, după înscrierea la Tribunalul Cluj Napoca. *Într-o discuție cu scriitorul Hajdu Győző am aflat că ședința de înființarea a UDMR a avut loc la data de 20 decembrie 1989 în casa din București a lui Domokos Géza și că Ion Iliescu știa de acest lucru.*

Tensiunile interetnice din Târgu-Mureș au fost amorțite de acțiunile pseudo disidentului Károly Király⁷. La data de 26 decembrie 1989 elaborează – împreună cu alții – la Târgu-Mureș un document prin care solicită autonomia maghiarilor din Transilvania, drepturi colective etc. La 27 decembrie îi înmânează la București lui Ion Iliescu documentul în limba maghiară, iar

⁶ Ceea ce s-a și întâmplat apoi în cazul Iugoslaviei și Cehoslovaciei.

⁷ Fost între 1968 – 1972 prim-secretar PCR Covasna, membru al CC al PCR și membru supleant al CPEX, Károly Király își pierde funcțiile în urma unui scandal sexual. Marginalizat, este contactat de serviciile ungare care reușesc să îi creeze o aură de oponent al regimului Ceaușescu. În această calitate, Király încearcă să mondializeze problema Transilvaniei. În 1981 adresează un memoriu atât Organizației Națiunilor Unite, cât și Conferinței de Pace și Securitate în Europa de la Paris, în care se cerea înființarea Republicii Socialiste Transilvania în cadrul comunității statelor socialiste!

acesta, care dorea/spera controlul asupra comunității maghiare prin Király, îl numește pe acesta la 9 ianuarie 1990 prim-vicepreședintele al CFSN, **omul numărul doi în puterea provizorie!**

În această calitate, Károly Király desființează CFSN Târgu-Mureș (care era constituit în consens la paritate între români și maghiari) și construiește un nou CFSN format în majoritate de 57% din maghiari. Mulți dintre ei aveau reputație iredentistă sau revizionistă. Împreună cu aceștia, Király va începe o serie de acțiuni, de la înființarea unor sindicate pe criterii etnice, la provocarea crizei separării școlilor, scindarea pe criterii etnice a Universității de Medicină și Farmacie (UMF) și profanarea monumentelor românești, totul culminând cu violentele ciocniri din 20 martie 1990.

Ceea ce trebuie subliniat este că, în mod evident, a existat o pasivitate, ca să nu spunem un dezinteres al autorităților de la București față de ce se întâmpla în Ardeal. Este contextul în care apare o structură de autoapărare a românilor din Transilvania, *Vatra Românească*, în al cărui document de constituire există această frază: „*Constatând dezinteresul și lipsa de atenție pe care Bucureștiul o arată față de... (ș.a.m.d.), am hotărât să ne organizăm*”.⁸

Conjunctura care a dus la incidentele din 19-20 martie poate fi structurată astfel:

1. Ion Iliescu numește alături de el un iredentist la conducerea țării;
2. Acesta rupe punțile de legătură și de înțelegere între români și maghiari în Transilvania; schimbă compoziția organelor de conducere în care românii devin minoritari.
3. Încep acțiuni de destabilizare: criza școlilor, sindicate înființate pe criterii etnice, contestarea directorilor români, profanarea statuilor lui Avram Iancu și Bălcescu (exemplu clar de „*gândire magică primitivă*”), încercarea de scindare a Universității de Medicină și Farmacie. Au loc acțiuni psihologice de intimidare a românilor: marșul cu lumânări de la 10 februarie condus de András Sütö – 100.000 de persoane, 60.000 aduse din Harghita și Covasna, crește afluența de ziariști internaționali din presa audio-vizuală, care vorbesc limba maghiară⁹ etc. Toate presupun un „centru de gândire” profesionist.
4. Puterea de la București se dezinteresează de problematica Ardealului.

⁸ Virgil Măgureanu în dialog cu Alex Mihai Stoenescu: *De la regimul comunist la regimul Iliescu*, ed. Rao, 2008, pp. 166-172

⁹ Foarte interesant, studenții maghiari care făceau grevă pe treptele UMF erau intervievați, fotografiați și filmați de reporteri olandezi care vorbeau ungurește. Azi, explicația e simplă: aceștia erau foarte probabil urmașii revoluționarilor unguri care se refugiaseră în Olanda în 1956; filiera de acțiune era politico-religioasă (calvină), Ungaria fiind singura țară din Europa centrală în care calvinismul, forma radicală a protestantismului, a prins rădăcini semnificative, ca și unitarianismul.

5. Românii care se simt abandonați înființează Vatra Românească ca organizație de autoapărare.

6. Autoritățile locale dezinformează Bucureștiul, maghiarii deliberat, românii din slugărnice.

7. Radicalizarea maghiarilor și în paralel a românilor. Manifestațiile, mitingurile se potențează reciproc după ce criza separării școlilor ajunge la apogeu.

8. Situația se deteriorează pe fondul unei deficiențe informative foarte grave din partea autorităților locale, mergând până la dezinformare. Vezi mai jos cazul gen. (r) Ioan Scriciu.

Nu am structurat și o cronologie a evenimentelor, dar ea poate fi găsită în excelenta carte a lui Ioan Judea, *Tîrgu-Mureș, cumpăna lui martie*, ed. Tipomur, 1991. Un jurnal personal pe acest subiect, *20 martie 1990 - Imagini blânde de la Târgu-Mureș*, este accesibil pe internet la mai multe adrese printre care și <http://roncea.ro/2010/03/20/exclusivitate-roncea-ro-20-martie-1990-jurnalul-unui-martor-ocular-correspondentul-tvr-dorin-suciu-a-filmat-totul/>

Jurnalul nu relatează decât pe scurt câteva întâmplări care, după peste un sfert de veac de la dramaticele evenimente capătă semnificații deosebite.

Cea dintâi este episodul peliculei filmate de mine în 20 martie cuprinzând principalele secvențe ale dramei care se consumase în după-amiaza zilei. După vizionarea la masa de montaj de către Teodor Brateș (cel care a orchestrat în primele zile ale Revoluției din decembrie 1989 diversiunea „teroriștii Securității”) a decis ca reportajul să nu se difuzeze. Filmul există și astăzi, în arhiva Ministerului Apărării Naționale. A ajuns acolo cu prilejul comemorării unui an de la evenimente, după ce a fost difuzat la emisiunea militară a TVR din inițiativa col. Valeriu Pricină. Am constatat cu acea ocazie că din reportaj lipsesc câteva secvențe importante. Una dintre ele este cea în care este rupt cordonul de polițiști care despărțea masivul grup de demonstranți maghiari de grupul mult mai mic de demonstranți români. Operațiunea este executată prin îmbrâncirea violentă a acestora din urmă de un detașament masiv de indivizi solizi, înarmați cu bâte scurte și care nu erau, evident, țărani veniți de pe valea Gurghiului. Rămâne o enigmă cine erau aceștia (personal cred că făceau parte din cei specializați în gherilă urbană în cazarma din Bicske) ca și motivul dispariției acelei secvențe. Pot doar să bănuiesc...

Alt episod este cel petrecut în dimineața zilei de 20 martie în biroul președintelui CPUN Mureș, gen. (r) Ion Scriciu, în prezența lui Augustin Buzura, venit pentru a face un raport despre situația de la Tg. Mureș, Ion Vulcan, corresponsentul județean al Radio România și Simonfi Katalin, colega de la redacția maghiară a TVR. În timp ce discutam despre incidentele din seara

precedentă, în care fusese molestată scriitorul András Sütő, a sunat pe „firul scurt” Ion Iliescu, care s-a arătat foarte îngrijorat și s-a interesat de starea acestuia.

Președintele a întrebat dacă este cazul să vină la Târgu-Mureș. Trebuia să primească o delegație a Societății Timișoara, dar s-a arătat gata să anuleze întâlnirea și să vină pentru a dezamorsa tensiunile. **A fost asigurat de gen. Scrieciu că, deși gravă, situația poate fi ținută sub control.** Ceea ce s-a întâmplat apoi dovedește că istoria este rezultanta greșelilor care puteau fi evitate...

Al treilea episod pe care trebuie să-l detaliez acum este discuția pe care am avut-o cu gl. (r) Scrieciu referitor la faptul că Károly Király, care la sfârșitul lunii februarie plecase la Budapesta pentru a se trata de leucemie, de fapt nu este bolnav, ci agent al serviciilor secrete ungare și că se folosește de un pretext pentru a coordona „direct de la sursă”, prin curieri, manevrarea situației de la Târgu-Mureș. Cum nu a fost dispus să-mi dea amănunte, nu am luat în considerare informația. Relativ recent, am aflat că informația era reală și că îi fusese furnizată de serviciile de informații ale armatei, sursa fiind col. Ioan T., atașatul militar la Budapesta.

Anul trecut, la începutul lunii noiembrie am aflat nu numai că Károly Király, cel bolnav de leucemie, trăiește bine-mersi în țara vecină, ci și că împlinind 85 de ani a fost decorat cu cea mai înaltă distincție de János Ader, președintele Ungariei, pentru merite deosebite... Istoricul american Larry Watts crede că, în paralel, Károly Király a activat și ca agent sovietic¹⁰.

Primul care a atins chestiunea implicării unor servicii de informații străine în declanșarea la Târgu-Mureș a dramei de la 20 martie, în scopul provocării unui conflict interetnic major, chiar al unui război civil, care să pună în discuție pe plan internațional statutul politic și statal al Transilvaniei a fost, în 2006, Virgil Măgureanu, primul șef al Serviciului Român de Informații. De atunci, au apărut informații, analize și cărți ale unor reputați specialiști și istorici¹¹ care sunt de părere că ce s-a întâmplat în 20 martie 1990 la Târgu-

¹⁰ Irina Airinei, „Anamnesis”, ed. MarLink, București 2011, p. 348, interviu cu Larry Watts: „Este plauzibil ca Karoly Kiraly să fi fost agent sovietic. A fost, nu o dată, în URSS. A fost și la studii acolo. Și, mai mult decât atât, când Gorbaciov a venit aici în '87 și Karoly Kiraly era consemnat la domiciliu, Gorbaciov a trimis o mașină de la Ambasada sovietică la Târgu-Mureș, l-a luat la recepția la care a fost și Ceaușescu și, în timpul acestei recepții, a stat de vorbă cu Kiraly vreo zece minute. Și după asta Kiraly a fost dus cu o mașină sovietică din nou la Târgu-Mureș. Nu mai este nici o îndoială, el a fost omul sovieticilor. **Ar fi foarte folositoare o abordare istorică și nu polemică despre ce s-a întâmplat în martie 1990.**”

¹¹ I-aș enumera doar pe câțiva, în ordine cu totul întâmplătoare: Alex Mihai Stoenescu, Gheorghe Rațiu, Filip Teodorescu, Aurel I. Rogoian, Traian Poncea, Radu Portocală, Cristian Troncotă, Vasile Mălureanu, Radu Tinu, Corvin Lupu, Constantin Sava, Mihai Racovițan, Teodor Filip, Zeno Millea și, nu în ultimul rând, Larry Watts.

Mureș, a avut un evident vector antistatal, susținut de profesioniști ai intoxicării, manipulării și diversiunii care au acționat atât din interiorul cât și din afara țării.

Până a ajunge la concluzii sigure, ar fi de cercetat un alt aspect, cel al folosirii „evenimentelor de la Târgu-Mureș” pentru lansarea ideii că acolo a avut loc un pogrom (!) împotriva minorității maghiare. Cele întâmplate atunci, în care vinile românilor și maghiarilor sunt împărțite, au fost copios și fără rușine folosite de către unii pentru a acredita ideea că România este sfâșiata de un conflict interetnic fără leac, că românii sunt niște naționaliști șovini incurabili și că minoritatea maghiară este persecutată mai rău decât pe vremea lui Ceaușescu.

Nu au lipsit nici diversiunile și nici cele mai grosolane manipulări ale opiniei publice internaționale. Astfel, Mihăilă Cofar, victimă a dezlănțuirii instinctelor, a fost prezentat de televiziunea Chanel Four din Marea Britanie drept... student maghiar bătut bestial pentru că solicita înființarea unei universități maghiare! Argumentul era că nefericitul purta un pulover verde! Ulterior, Peter Swain, regizorul filmului *Bad Neighbours (Vecini răi)*, a recunoscut că a „distorționat realitatea” și că a fost comandat și plătit de un producător originar din Ungaria, Paul Neuberg.

Minciuna stupidă, cea a „pogromului organizat” (este greu de închipuit cum poate „pogromiza” un grup de 2000 de români un altul de 7 ori mai numeros!) a fost reluată în mod sistematic, la fiecare comemorare a evenimentelor din 20 martie 1990, de unele ziare de limbă maghiară și de acei politicieni care pretind că reprezintă minoritatea maghiară.

S-au făcut și alte speculații, pe alte paliere, privind evenimentele de la 20 martie 1990. De exemplu, Előd Kincses, personaj controversat al acelei perioade, refugiat o perioadă la Budapesta, susține că la Târgu-Mureș ar fi avut loc o diversiune cu mai multe scopuri: înainte de toate legitimizarea înființării SRI (?) și stoparea investițiilor străine spre Ardeal. La rândul său, György Frunda va relua și el enormitatea că ceea ce s-a întâmplat la Târgu Mureș ar fi opera Securității care „era conștientă că pierde teren și că influența ei se diminuează tot mai mult” (!). Sursa acestor elucubrații este prelegerea ținută de Gabriel Andreescu la sediul fundației Bernády în martie 2005 și publicată ulterior în ziarul *Ziua*.

Se știe că la acea dată Securitatea era desființată. În ceea ce privește speculația că evenimentele din martie '90 au fost orchestrate de Securitate, se poate presupune că un serviciu de informații, care în decembrie 1989 și-a încuiat armele în fișete ca să nu poată fi acuzat că a reprimat revoluția, nu era atât de stupid încât să pună la cale o ciocnire interetnică cu consecințe

imprevizibile pentru viitorul României doar pentru a demonstra că România are nevoie de un serviciu de informații!

Într-un raport prezentat în februarie 2003 de istoricul Larry L. Watts pentru Centrul de la Geneva pentru Controlul Democratic asupra Forțelor Armate (DCAF) se arată că: *„Posibilitatea izbucnirii unui conflict etnic mai larg care ar fi putut duce la dezintegrarea națională a fost mai degrabă puternic resimțită decât înțeleasă complet la București, în mod deosebit dată fiind degenerarea paralelă a relațiilor sârbo-croate în Republica Federativă Socialistă Iugoslavia, care nu dusesse încă la dezmembrarea țării. Incidentul de la Târgu Mureș, care a etichetat România drept un butoi de pulbere în prima jumătate a anilor '90, a subliniat necesitatea urgentă a unui serviciu de securitate internă care să avertizeze din timp și să permită întocmirea unor planuri pentru situații neprevăzute. (s.n.)”*

Revenind, este interesant de arătat cum a fost lansat războiul de imagine împotriva României la puțin timp după evenimentele din 20 martie 1990. Prima mișcare a fost cea efectuată de Gyula Horn, pe acea vreme ministrul de Externe al Ungariei. Comunist cu vechi state de serviciu - printre altele s-a dovedit că el a făcut parte din trupele care au reprimat Revoluția Ungară din 1956 -, Horn se bucura de un imens prestigiu și simpatie pe plan internațional, fiind cel care deschisese granița spre Austria pentru toți turiștii est-germani care se găseau în Ungaria în august 1989. Mânat și de rațiuni electorale, Gyula Horn a lansat, cu două săptămâni înainte de alegerile generale care urmau să aibă loc în Ungaria la 9 aprilie 1990, diversiunea conform căreia la Târgu-Mureș ar fi avut loc un pogrom împotriva populației maghiare. O acuzație ridicolă și odioasă care a fost făcută la o reuniune ținută la Lisabona, între 22-24 martie pe tema relațiilor Consiliului Europei cu țările din Europa Centrală și de Est.

Dincolo de dobândirea de capital politic, dezinformarea urmărea despuierea României de simpatia de care nici nu apucase să se bucure bine după decembrie 1989.

Această enormitate a fost preluată de episcopul reformat László Tőkés care, la puțin timp după dezinformarea lui Gyula Horn, a enunțat-o *la un congres ecumenic calvin care a avut loc la Geneva.*

Odată amorsată, pe la începutul anului 1991, diversiunea a fost transformată în intoxicare de Géza Entz, ministrul al Oficiului Maghiarilor de peste Granițe, care a transformat „pogromul” în „bomba etnică cu explozie întârziată” care e pe cale să se declanșeze în România. „Cutia de rezonanță” – termen specific folosit în manualele serviciilor de informații – pentru transformarea dezinformării în intoxicare a devenit același episcop Tőkés. Aflat în Statele Unite, în primăvara anului 1992, acesta a lansat, într-un articol apărut

în cotidianul *The Washington Times*, enormitatea că în România are loc o *purificare etnică*, la fel ca și în Bosnia–Herțegovina, doar că „mijloacele folosite sunt mai subtile”! După aceea, *folosind filiera bisericii calvine* (reformate), dezinformarea a fost propagată de Tőkés în Olanda¹²...

Prin susținerea acestui război de imagine s-a încercat inducerea concluziei că la 20 martie 1990 s-ar fi dorit „servirea unei lecții maghiarimii care lupta pentru drepturi etnice (?) și pentru autodeterminare”. La ce poate duce „lupta pentru autodeterminare” a unei minorități, supusă unui proces deliberat de isterizare de către cei care se erijează în liderii ei, dar și naționalismul prostesc al liderilor populației majoritare, s-a dovedit peste nu mult timp și încă foarte aproape de România: în Kosovo pe vremea când Serbia era condusă de Miloșevici...

Practicând o triplă ofensivă, politică, diplomatică și de imagine în media internațională, și orchestrând minoritățile maghiare din țările vecine Ungariei, guvernele naționaliste de dreapta ale lui József Antall (1990 – 1994) și Viktor Orbán (1998 – 2002; 2010 – până în prezent) au făcut din forțarea obținerii de autonomii pe baze etnice în țările limitrofe un exercițiu curent.

Astfel, ulterior eșuării tentativei din martie 1990 de autonomizare a Transilvaniei, au fost puse la cale alte acțiuni de înființare în mijlocul țării noastre a unui teritoriu autonom pe criterii etnice, care să refacă defuncta Regiune Autonomă Maghiară de tristă amintire stalinistă, sub titulatura de „ținutul secuiesc”. Și nu oricum, ci făcând din el, nici mai mult, nici mai puțin decât „țara-mamă din interior”! Dar acesta este un alt episod din războiul politic și de imagine purtat împotriva României...

Dorin Suciu

¹² Este vorba de același tip de acțiune politico-religioasă care în zilele noastre blochează aderarea României la spațiul Schengen. Despre originile ei, vezi nota de subsol nr. 8..

Autorul acestui articol, domnul general maior (r) Victor Negulescu s-a născut la 16 mai 1934. A absolvit în anul 1955 Școala militară de Ofițeri din Sfântu Gheorghe și apoi Universitatea Națională de Apărare și mai multe cursuri postacademice sau de specialitate. În cariera militară a evoluat de la funcția de comandant de subunitate până la cea de locțiitor al șefului Statului Major al Forțelor Terestre.

Vreme de 11 ani, din 1979 până în 1990, a îndeplinit funcția de atașat militar, aeronautic și naval în Italia. Rechemat în țară, a primit dificila sarcină de a înființa și conduce Direcția Contrainformații și Securitate Militară, instituție nou creată, în locul Direcției de Contrainformații Militare.

Domnul general (r) Victor Negulescu este autorul a 14 cărți în care a împărtășit experiența sa din viața de atașat militar, dar în mod deosebit dragostea sa față de Țară, datorită ce ne revine tuturor de a apăra Patria, îndeosebi în condițiile critice impuse, la un moment sau altul, de conjunctura internațională. Dintre aceste cărți, menționăm: „Spionaj și contraspionaj, între ezoteric și diafan”, „Singur cu destinul”, „România în jocul de interese al marilor puteri”, „Din durerile României”.

Cu permisiunea autorului, reproducem în revista noastră, începând cu acest număr, câteva capitole din volumul său „România în luptele pentru istorie, teritoriu și neam”, apărut în 2015 la editura Bibliotheca.

COMBATAREA ACȚIUNILOR REVIZIONIST-SEPARATISTE, MISIUNE LEGALĂ ȘI PATRIOTICĂ A SERVICIILOR NOASTRE SECRETE

În baza mandatului atribuit de lege și a normelor interne, serviciile noastre secrete au încercat să țină sub control acțiunile separatiste și revizioniste reluate pe scară largă în România după evenimentele din decembrie 1989. **Am în vedere numai acele acte și fapte care se constituiau în amenințări la adresa siguranței naționale, a independenței și integrității teritoriale a țării.**

Mai exact, activitatea de cunoaștere, prevenire și contracarare a unor astfel de fenomene se desfășoară potrivit prevederilor Legii 51 din 1991, din care vom cita un sigur paragraf: „*inițierea, organizarea, săvârșirea sau sprijinirea în orice mod a acțiunilor revizioniste și separatiste care pot pune în pericol integritatea teritorială a României, precum și incitarea la fapte ce*

periclitează ordinea statului de drept, constituie amenințări la adresa siguranței naționale”.

Astfel înarmați cu suportul legal al misiunii lor, departe de idei preconcepute și cu atât mai mult de poziții extremiste, serviciile de siguranță românești, după o perioadă cam lungă de incertitudine, trec cu hotărâre la treabă.

Ele organizează și desfășoară multiple acțiuni specifice care să le permită ținerea sub control și zădărnicierea tuturor actelor și faptelor antistatale, indiferent din partea cui vin acestea.

Din păcate, la fel ca și în alte etape istorice, acțiunile revizionist-separatiste, deschise sau oculate, continuau să fie opera unor elemente extremiste ale grupului etnic maghiar.

Liderii minorității maghiare de la noi, puternic încurajați și sprijiniți material și financiar de Budapesta, dar profitând și de situația internă a țării, caracterizată de dispute și neînțelegeri politice, de nepăsarea sau chiar lașitatea celor ce dețin sau aspiră la putere, treptat și sistematic își definesc și radicalizează obiectivele neorevizioniste. Pentru reușita scopurilor antiromânești, adesea ei recurg la forme mascate și subtile de acțiune, deși toate urmăresc același obiectiv strategic: **spargerea unității și integrității teritoriale a României, prin desprinderea din trupul țării a Transilvaniei.**

(Rețin atenția cititorului, că atunci când se vorbește de alipirea unor vechi teritorii românești la Ungaria, exponenții de azi ai neorevizionismului maghiar includ întreaga provincie transilvană, sau mai corect „Ardealul istoric”, așa cum era el delimitat pe vremea „dualismului austro-ungar”).

Ungaria, conștientă că recurgerea la o confruntare militară directă cu România nu-i poate fi în nici un caz favorabilă, alege ca întotdeauna singura alternativă pe care o consideră credibilă, adică subminarea, prin acțiuni diversioniste a statului și izolarea țării, **care să ducă apoi la reeditarea unor intervenții de tipul Diktatului de la Viena sau al celor petrecute în Iugoslavia.**

În această luptă fățișă sau acoperită, un rol deosebit și l-au asumat serviciile de spionaj maghiare, practic ele nefiind străine de nicio acțiune subversivă, separatist-autonomistă, din perioada postrevoluționară.

Planurile diabolice privind viitorul Transilvaniei, elaborate în detaliu de Budapesta și apoi completate, însușite și aplicate cu credință de conducerea minorității maghiare de la noi cuprind, în esență, trei obiective distincte și anume:

- incitarea minorității ungare, prin acțiuni masive de susținere a statutului de autonomie etnică;
- obținerea sprijinului unor puteri occidentale pentru înfăptuirea autonomiei și apoi a independenței Transilvaniei, după modelul Croației și Sloveniei;
- încorporarea Transilvaniei la Ungaria prin anularea Tratatului de la Trianon și a Tratatului de pace de la Paris.

Pentru fiecare etapă în parte sunt fixate direcții tactice, începând cu **înfeudarea și aservirea economică a Transilvaniei**.

Astfel, paralel cu crearea unor structuri suprastatale controlate de Budapesta și subordonate intereselor acesteia, politica neorevizionistă a Ungariei se bazează pe implicarea elementului maghiar din România. Pentru sprijinirea și concretizarea acestei idei, autoritățile ungare iau măsuri de pregătire la Budapesta a unor cetățeni români de etnie maghiară, destinați să ocupe posturi de conducere în noile structuri autonome.

O direcție importantă a neorevizionismului maghiar constă în **eliminarea românilor din funcțiile de decizie, din sfera economică și a administrației locale**. Procesul de epurare etnică, manifestat cu virulență în anul 1990, a continuat sistematic apoi în toate sectoarele de activitate, inclusiv în domenii vitale ale apărării și siguranței naționale. Dintr-un studiu informativ, întocmit de organele abilitate, la sfârșitul anului 1994 și apoi în cursul lui 1998, rezulta că liderii extremismului maghiar de la noi reușiseră să încadreze cu personal selecționat din rândul etniei lor, după epurarea celui românesc, o serie de posturi cheie din structurile de telecomunicații și alte obiective strategice din județele Covasna, Harghita, Mureș, Bihor, Satu Mare ș.a.

Acțiuni de acest fel, desfășurate prin încălcarea brutală a legilor statului și cu îngăduința lașă a autorităților de la București, au lovit grav în mulți specialiști români, obligați să-și părăsească locurile de muncă sau să migreze în alte zone ale țării.

Crearea unor structuri suprastatale complementare, în diverse domenii ale vieții economice, politice, culturale, religioase și administrative, care să se poată substitui, la ordin, celor oficiale, prin eludarea și încălcarea prevederilor Constituției României, ca și epurările etnice masive s-au făcut concomitent cu luarea altor măsuri care vizau, în principal, tot obținerea autonomiei Transilvaniei.

Achiziționarea de terenuri aflate în zone de importanță strategică și preluarea prin cedare a întregului patrimoniu deținut de etnia maghiară din Ardeal, după Diktatul de la Viena, constituie alte două direcții de acțiune ale neorevizionismului ungar.

De menționat că măsurile de achiziționare de terenuri și cele de recuperare a unor bunuri reclamate (case, conace, vile, monumente istorice și arhitectonice, parcuri, cimitire etc), pe lângă aspectul lor pur economic, prin crearea și apoi *dovedirea supremației și drepturilor* etnicilor maghiari, vizează scopuri politice, căci într-un viitor nu prea îndepărtat, toate bogățiile obținute prin plăți onorifice sau gratuit urmează să reprezinte argumente de recunoaștere a *continuității națiunii maghiare pe teritoriul Transilvaniei*, dovezi palpabile ale pretențiilor de obținere a autonomiei etnice a întregii regiuni.

A nu se neglija apoi faptul că multe dintre terenurile și obiectivele vizate au relevanță pe linia siguranței naționale, ca urmare a dispunerii lor în apropierea sau chiar în interiorul unor zone strategice cum sunt: drumuri naționale, trecători și pasuri montane, aerodromuri și depozite militare, poligoane sau câmpuri de instrucție etc.

Cât privește consolidarea economică și ridicarea standardelor de viață ale etnicilor maghiari, planurile Budapestei și chiar ale unor lideri extremiști de la noi urmăresc un obiectiv deosebit de subtil: convingerea populației majoritare românești din Transilvania că numai Ungaria îi poate asigura *prosperitatea și un viitor fără griji*.

Celor arătate mai sus li se pot adăuga și proiectele neorevizioniste, concepute și demarate tot de Ungaria, privind crearea Euroregiunii Carpatice și a Euroregiunii Dunăre-Mureș-Tisa.¹ Ambele acțiuni nu au fost altceva decât încercări acoperite de reactualizare a unor planuri mai vechi, din perioada interbelică, prin intermediul cărora se urmărea refacerea, sub aspect economic, a Ungariei Mari. Oricât de bine ar fi ele justificate și mascate, nu trebuie pierdute din vedere scopurile reale ale acestora și care, cel puțin în faza lor inițială, pentru România nu au însemnat altceva decât atentate directe la interesele fundamentale ale statului, de știrbire a suveranității și a independenței naționale.

Întreaga politică neorevizionistă a Ungariei cu privire la Transilvania a fost și este susținută prin vaste operațiuni secrete, multe dintre acestea constituindu-se în amestecuri brutale în treburile interne ale statului român.

Ca și în celelalte domenii de interes ale Budapestei, pentru pregătirea și desfășurarea unor acțiuni informative oculte, serviciile secrete ungare au folosit cu prioritate populația de etnie maghiară. Rețeaua de informații externe a Ungariei a gravitat în jurul ambasadei acestei țări la București transformată, pe timpul Revoluției și în perioada imediat postdecembristă, într-un adevărat centru subversiv de propagandă și diversiune antiromânească.

Gl. mr. (r) Victor Negulescu

¹ Euroregiunea Carpatică a fost constituită la 14 martie 1993, la Debrecen, prin includerea în „spațiul tradițional” râvnit de Ungaria a nord-vestului României, sud-vestului Ucrainei, sudului Slovaciei și sud-vestul Poloniei. Pentru acoperirea planului revizionist, în regiunea menționată a fost inclusă și partea de sud-est a Ungariei. Euroregiunea Dunăre-Mureș-Tisa a fost formată la Szeged, în a treia decadă a lunii noiembrie 1997, la proiect aderând, din partea României, patru județe din sud-vestul țării (Arad, Timișoara, Hunedoara și Caraș-Severin).

O NOAPTE FURTUNOASĂ ȘI NU NUMAI...

Strategia interesului simbiotic sovieto-american de la Malta cu privire la România urmărea aparent un singur obiectiv: acela de înlăturare a lui Nicolae Ceaușescu, încăpățânat opozant al politicii celor două mari puteri. De fapt, scopurile disimulate erau diferite. În timp ce Uniunea Sovietică viza aducerea la conducerea țării a oamenilor săi și reformarea comunismului într-unul cu față umană prin „*perestroika*” și „*glasnosti*”, SUA erau „mânate în luptă” pentru căderea societății comuniste. Nu numai în România! Până la urmă, președintele-actor (cel care i-a pregătit succesorului său întâlnirea „istorică” de pe vasul „Maxim Gorki” din golful maltez) s-a dovedit mai iscusit decât președintele cu stea în frunte la propriu și la figurat. Totodată, prin destabilizarea creată de marea învălmășeală din decembrie 1989, se formaseră condițiile de dezmembrare a țării și de satisfacere a pretențiilor revizioniste, de tot felul, favorizate de „*emanații revoluției*”! Aceștia au deschis frontierele pentru ca prietenii noștri din Est să continue pătrunderea nestingherită cu „*Lăzile*” lor în „formații încolonate” – asemenea străbunelor tancuri de odinioară – și cei din Vest cu diverse atelaje care mai de care mai moderne, sub deviza „fără frontiere” la figurat, pentru că la propriu aveau accesul asigurat. Această măsură iresponsabilă a facilitat completarea efectivelor, pentru că baza „asaltului” fusese asigurată prin masiva afluență de turiști, ziariști (rămași în *stand by* de la Congresul al XIV-lea al P.C.R.) și de mercenari organizați în formațiuni paramilitare instruite în tabăra de la Bicske aflată la puțină distanță de Budapesta spre vest, pe autostrada M1.

Abordând această tematică, recent, l-am invitat pe colonelul T., fost ofițer în unitatea specială de contraspionaj 0110, să reseteze Tunelul Timpului și să purtăm un dialog de aduceri aminte. Distinsul interlocutor și-a început istorisirea:

- Obsesiva idee iredentistă a cercurilor revizioniste maghiare a fost exacerbată de 1 decembrie 1918. Când au simțit că pierd partida, forțele armate ale republicii Ungare a Sovietelor au atacat România. Campania armatei române din anii 1918-1919 s-a încheiat cu înlăturarea regimului comunist instituit de Bela Kun și a fost materializată simbolic prin atárnarea opincii românești pe trufașa clădire de pe malul Dunării a Parlamentului ungar. După semnarea, la 4 iunie 1920, a Tratatului de la Trianon, vârful de lance în

susținerea pretențiilor anexioniste l-au constituit demersurile cu jalba la toate cancelariile marilor puteri. Aceste pretenții au fost satisfăcute vremelnice la 30 august 1940, prin Diktatul de la Viena, dar au eșuat în 1989. Diabolica propagandă antiromânească motivată, în principal, de teza, evident falsă, „a primului venit în condițiile vidului de populație în Transilvania” la sfârșitul primului mileniu al erei noastre, a fost accentuată în perioada imediat premergătoare neuitatului an 1989. Evenimentele ce se prefigurau și se pregăteau „global” au constituit o stimulare a preocupărilor propagandistice pentru declanșarea frontului de luptă din România. Tot timpul au fost perfecționate și diversificate metodele și mijloacele introducerii în țară a tone de maculatură antiromânească, anihilată în mare parte prin acțiuni preventive specifice.

De teama controlului secret al corespondenței cu Ungaria, au distribuit manifeste dușmănoase din Cehoslovacia (Slovacia de acum). Îmi amintesc despre o serie de scrisori prezentate de diferiți destinatari, aparținând, în principal, clerului catolic, că aveau ștampila orașului Kosice, din apropierea graniței de nord maghiare. Se înțelege că asemenea acțiuni de difuzare trebuiau contracarate de fiecare dată, de aceea, iată o întâmplare, deloc întâmplătoare, din această îndelungată confruntare.

Era o noapte furtunoasă la propriu, care a devenit la fel de furtunoasă și la figurat. Existau situații când evenimente considerate deosebite – ca de exemplu vizitele unor șefi de state – reclamau măsuri preventive de contracarare, în zona de responsabilitate, a oricăror activități dușmănoase. În asemenea situații, cunoscându-se că acțiunile de culegere de informații se intensifică, se impunea sporirea vigilenței și luarea măsurilor necesare pentru anihilarea acestora, formându-se o grupă operativă condusă de un ofițer la comandă, peste ofițerul de serviciu și ajutorul acestuia. Întâmplarea a făcut ca în acea noapte să fiu eu ofițer la comandă. Trecuse cu puțin de miezul nopții. Furtuna iscată afară zgâlțâia ferestrele de ziceai că vor fi scoase din tocuri. Grupa operativă se afla în repaus, în stare de așteptare, odihnindu-se pe paturi pliante, pentru că a doua zi ofițerii, neavând liber, trebuiau să fie apți de muncă. Având același regim, de foc continuu, mă retrăsesem pe un fotoliu în cabinetul comandantului, încercând să-mi ofer un minimum de odihnă, ațipind iepurește, astfel încât să aud telefonul scurt aflat în legătură directă cu conducerea ministerului. La celelalte telefoane din anticameră rămăsese ofițerul de serviciu. Cum spuneam, încercam să închid ochii, când a sursat telefonul T.O. La celălalt capăt al firului era un ofițer de la compartimentul nostru din Giurgiu. Fusesse

chemat la vamă să clarifice situația unei dubițe cu numere de Budapesta, cu sigiliu și plăcuță C.D. Observând-o în rândul de mașini ce se apropiau de punctul de control, ofițerului grănicer i s-a părut puțin bizară folosirea unei rute ocolitoare, cu evitarea punctelor de graniță de la Borș și Nădlac și a dat alarma. I-am precizat ofițerului că autovehiculului în cauză va trebui să i se dea drumul fără control vamal, cu toate suspiciunile pe care le ridică, deoarece avea însemnele CD, care probabil vor fi confirmate și prin actele aflate la bord. Urma să stabilem la București ce se ascunde în enigmatică dubiță! I-am indicat să ia măsuri, în colaborare cu oficialii de la punctul de trecere a frontierei, să întârzie ajungerea dubiței la controlul vamal prin tergiversarea măsurilor de vamă a mașinilor din față.

- Cu alte cuvinte – am intervenit în discuție – să tragă de timp, pentru a vă da răgazul să vă informați despre situația acelui transport.

- Ai intuit bine și, pentru că acum nu mai sunt sub presiunea stresului de atunci, răspund printr-o glumă: cine știe, cunoaște! Stresul era stârnit de faptul că, dacă o astfel de situație (ușoară la prima vedere, dar nu prea simplă dată fiind calea ocolitoare a transportului, însemnele CD, precum și precedentele jocuri operative, ca să nu le zic capcane de care erau capabili tovarășii noștri din pusta maghiară) dirijată de la centru, adică de la punctul de comandă unde mă aflam, primea aprecierea „*nu te-ai orientat*” a celui care ne conducea – insul autocaracterizat în decembrie 1989, ca fiind un dobitoc – aș fi suportat consecințe din cele mai severe.

- Cu siguranță, v-ar fi reproșat că n-ați sunat comandantul.

- Întocmai, dar nu l-am sunat pentru că mi se acordase încrederea să fiu la comandă și era normal să-mi asum responsabilitatea în orice condiții. Abia am apucat să închei convorbirea cu PCTF Giurgiu, că am fost anunțat că Dekány András, cadru al serviciilor de informații maghiare ce acționa sub acoperirea diplomatică de atașat cultural, a sosit intempestiv la ambasadă. Am verificat informația și la serviciul tehnic și mi s-a confirmat că „diplomatul” a plecat deja la Giurgiu. Situația se clarifică.

Mi-am sunat colegul de la Giurgiu care mi-a raportat că mai durează până să-i vină dubiței rândul la control. L-am liniștit, anunțându-l că vechea noastră cunoștință comună, Dekány András, va sosi să-și ia prada în primire. E clar, a răsuflat ușurat colegul. Nu mai era niciun dubiu că mașina ascunde marfă

„culturală” antiromânească. Tânărul ofițer mi-a raportat că, verificând numerele de circulație la Borș și Nădlac, dubița nu apărea în evidențele lor, semn că își luaseră ceva măsuri de precauție. Deplasarea „diplomatului” în cauză n-a luat mult timp și giurgiuveanul mi-a comunicat că respectivul a sosit tocmai atunci când autoritățile de frontieră îi dădeau plecarea microbuzului, fapt ce i-a ușurat misiunea diplomatului, care venise probabil de teamă să nu se facă vreun abuz la vamă și să fie prinși cu mâța-n sac. Așa a trecut noaptea furtunoasă, dar ne-am ferit ca nenea Iancu să fie prezent în acțiunile viitoare și să intrevină cu celebrul lanț al slăbiciunilor în saga ce a urmat acestui transport din noapte!

După cum anticipasem, mașina era plină de înscrisuri antiromânești, cu inserții șovine și revizioniste.

Motivul măsurilor de evitare a punctelor de frontieră Nădlac și Borș îl constituia teama că ar fi putut fi descoperite și confiscate cele câteva sute de exemplare din „*Istoria Transilvaniei*”, apărută la Budapesta sub egida Academiei Maghiare, în îngrijirea lui Béla Köpeczi, ministrul Culturii, susținută financiar de guvern și de emigrația maghiară. O lucrare înțesată cu teze și teorii pseudo-științifice, fără putința de a fi susținute documentar. Dar, vorba aceea: mulți văd, puțini „cunoaște” sau „o minciună repetată tinde să devină adevăr!”. Piesa propagandistică de bază era, în acel transport, exact „*Istoria Transilvaniei*”. Difuzarea setului de materiale s-a realizat cu mai multă grijă pentru reușită, față de alte dăți. Majoritatea exemplarelor au fost distribuite personal unor oameni de încredere, legături operative ale cadrelor și agenților cu acoperire diplomatică de la Ambasadă și de la Agenția Comercială, în deplasări directe în județe cu populație compactă de etnie maghiară. Dar, pentru că se adusesse „marfă multă” – reviste, ziare, broșuri – au trebuit să folosească și metoda clasică, aceea a invitării la ambasadă a unor intelectuali locali (scriitori, profesori, directori de case de cultură, responsabili de cămine culturale ș.a), pentru a le înțesa portbagajele cu maculatură, iar celor mai influenți în reședințele de activitate, strecurându-le și câteva exemplare din „*Istoria Transilvaniei*”. După ce persoanele angrenate în acțiune și mașinile lor erau identificate local, datele erau comunicate la București și se luau măsuri de supraveghere și de stabilire a locurilor de parcare. Unii nu aveau nicio rețineră să intre în curtea ambasadei, unde li se făcea aprovizionarea direct, alții parcau în apropiere și aduceau încărcătura în valize mai mici și mai mari ori în sacoșe încăpătoare! Prin măsuri ușor de intuit, înainte cu 10-15 kilometri de orașele de

înmatriculare a autovehiculelor, se instituia, legendar, un filtru de circulație, iar șoferii primelor trei-patru mașini din fața mașinii-depoziț, ca și cei ai următoarelor două-trei (de acoperire) erau rugați să deschidă portbagajele. Materialele erau confiscate, iar făptuitorul primea o sancțiune ușoară, de regulă, era „prelucrat” la organele locale de partid! (să nu se supere vecinii noștri, tovarășii maghiari!)

Șeful rezidenturii informative maghiare din România pe atunci, Rudas Ernő, având imunitate diplomatică conferită de funcția de prim vice-consul la Cluj-Napoca, și-a luat obligația de a face cadou „Istoria” otrăvită a Transilvaniei vârfurilor intelectualității maghiare din zonă. Ca o pată de culoare, dar și pentru a sublinia profesionismul spionului, să consemnăm că întâlnirile cu Sütő András, atât cea pentru remiterea cărții cât și cea în cadrul căreia au fost analizate comentariile și ecourile lecturii în cercul de prieteni ai scriitorului, s-a făcut pe malul Mureșului, la o partidă de pescuit, departe de lumea dezlănțuită!

Ca urmare a documentării activității dușmănoase, dure și fâțiș antiromânești desfășurate de oficina de spionaj de la Cluj-Napoca, cu greu a fost convins Nicolae Ceaușescu să renunțe la păguboasa sintagmă: „*să nu se supere tovarășii maghiari*” și să aprobe desființarea Consulatului Maghiar din orașul de pe Someș! Sintagma este păguboasă, pentru că în cazul prezentării unor informații cu privire la faptele de trădare ale unor agenți – ca de exemplu, cele ale generalului Nicolae Militaru – expresia „*să nu se supere tovarășii sovietici*” a determinat doar aplicarea unor sancțiuni ușoare, iar consecințele s-au văzut în decembrie 1989!

Post-Scriptum

După 1990, cel ce plecase ca „*persona non grata*”, Rudas Ernő, a fost numit ambasador al Ungariei la București! Această impertinență se voia o poliță plătită contraspionajului românesc, precum și o măsură de forță, de intensificare pe față a acțiunilor informative antiromânești. După câțiva ani în care a penetrat informativ în cele mai înalte instituții ale statului român și și-a consolidat legăturile operative, „ambasadorul” a fost retras de la post, revenind ca prosper om de afaceri. În această postură, au devenit de notorietate legăturile de afaceri cu un fost prim ministru al României, sub mandatul căruia s-au realizat cele mai multe și mai importante retrocedări imobiliare și nu numai, către „*tovarășii*

maghiari”. Oare, a încercat vreuna dintre „mărimile” statului să stabilească dacă aceste retrocedări, precum și renunțarea cu ușurință și în mod inexplicabil, sub mandatul aceluiași prim ministru, la averea Gojdu, lăsată poporului român „cu limbă de moarte” – testament, în termeni juridici –, are vreo legătură oficială ori ocultă cu afacerile celor doi foști demnitari?

Marian Teodorescu

ANALIZA ȘI SINTEZA INFORMAȚIILOR ÎN DIRECȚIA DE CONTRASPIONAJ: 1960-1990

Orice serviciu de informații care se respectă își dezvoltă capacitatea analitică. Aceasta presupune selectarea personalului cu aptitudini și calități adecvate acestui gen de activitate, dar și crearea unor structuri organizaționale, proceduri de implementare și metode științifice de analiză și procesare a datelor și informațiilor. Este un proces dificil dar, bine coordonat, el conduce la creșterea exponențială a calității activității de intelligence pe toate componentele sale. Esențializând, prin analiză, datele și informațiile primare se transformă în documente de informare cu valoare operativă, tactică și strategică, destinate beneficiarilor legali.

Un astfel de proces evolutiv s-a petrecut și în Serviciul Român de Informații, care astăzi are un Departament de analiză extrem de performant, recunoscut ca atare atât de beneficiarii legali, cât și de structurile analitice din serviciile aliate din cadrul NATO și UE.

Ca și în alte domenii ale activității specifice, și în cel al analizei informațiilor ce țin de securitatea națională au existat embrioni în etapele anterioare.

În articolul pe care-l prezentăm semnat de unul din foștii șefi ai structurii de analiză din Direcția de Contraspionaj, sunt evocate momente din activitatea autorului și cea a colectivului pe care l-a coordonat, într-o pledoarie pentru această nobilă specialitate a activității de intelligence.

În perioada 1960-1990, colectivul de analiză și sinteză din Contraspionaj era format din 8-10 ofițeri cu experiență în munca informativ-operativă directă și capacități de selecție și reținere cu ușurință a esențialului din mulțimea de informații.

Am lucrat și am condus acest serviciu timp de 10 ani (între 1969-1973 și 1980-1984).

Fiecare ofițer din acest serviciu avea în responsabilitate valorificarea informațiilor provenite de la 1-2 servicii operative ale Direcției și 3-4 servicii județene de contraspionaj. Erau date și informații curente, despre obiective aflate în baza de lucru, care erau studiate și analizate cu scopul de a se stabili dacă pot face obiectul informării conducerii unității centrale ori a altor factori de conducere.

Sarcinile serviciului constau în:

1. Analizarea și sintetizarea datelor de interes care puteau fi înaintate eșaloanelor superioare, respectiv: șeful Direcției, șeful Departamentului Securității Statului, ministrul de Interne, alți miniștri, precum și/sau conducerea supremă a statului.

În baza datelor analizate și sintetizate erau redactate documente de informare înregistrate în categoriile „strict secret” ori „strict secret de importanță deosebită”. Aceste documente de informare erau:

- **Buletine informative:** zilnice, cu date curente, disperate, din mai multe linii de muncă, obiective sau cazuri în lucru, care se înaintau conducerii unității (unele ajungând și la conducerea Departamentului Securității Statului).

- **Note-raport,** cuprinzând cazuri concrete de spionaj-trădare, realizate la propunerea și cu concursul șefilor de servicii informativ-operative ori la ordinul conducerii Direcției pentru obținerea de aprobări ce-i depășeau competența (de genul perchezițiilor secrete ori combinațiilor informativ-operative în vederea introducerii de surse sau mijloace tehnice de interceptare a comunicațiilor pe lângă obiectivele ce prezentau un grad ridicat de vulnerabilitate în relațiile României cu alte state).

- **Note de informare,** cu date despre anumite aspecte politice sau economice ori alte probleme de interes pentru orientarea părții române în contactele cu reprezentanții altor țări, cu propuneri de a fi trimise șefului statului și/sau miniștrilor responsabili. Având un grad înalt de confidențialitate și urgență, erau scrise, de obicei, de mână (aveam în colectiv 1-2 ofițeri cu o caligrafie impecabilă) și clasificate „strict secret de importanță deosebită”, atât datorită conținutului, cât și mijloacelor și metodelor folosite pentru obținerea datelor aflate la baza acestora.

- **Rapoarte** privind activitatea de spionaj a unor diplomați ori a altor reprezentanți străini în România (în situații de criză în relații bilaterale), la cererea șefului statului sau din proprie inițiativă, pentru obținerea aprobării în vederea expulzării ori retragerii de la post. În marea majoritate a cazurilor de acest gen, după primul impuls dur, șeful se calma și ordona „*continuarea măsurilor de control și dezinformare*”.

2. Întocmirea **rapoartelor de bilanț** anuale, la nivelul unității centrale și serviciilor teritoriale de contraspionaj. Sarcină aparent ușoară, dar foarte dificilă în redactare pentru că rezultatele pozitive obținute în perioada de referință trebuiau „condensate” în 3-4 pagini – cu exemple concrete prezentate conspirat

– iar aspectele negative trebuiau detaliate pe servicii și cazuri evidente (cu foarte multă cenușă pe cap) din care să reiasă că ne cunoșteam lipsurile și că în perioada următoare vom acționa pentru înlăturarea lor, sens în care era prezentat și un plan de măsuri.

3. Participarea în colectivele ce se constituiau în vederea redactării **raportului de bilanț anual la nivelul** Departamentului Securității Statului, la a cărui prezentare venea, constant, generalul Ion Coman, însărcinat cu problemele militare în CC al PCR. Eu am avut un loc „asigurat” în aceste colective timp de 20 de ani, indiferent că am lucrat la „sinteză” sau „operativ”.

4. Participarea în colectivele unității centrale care desfășurau activități de **inspecție, control și îndrumare** în teritoriu, pe profil de contraspionaj, precum și la redactarea rapoartelor privind cele constatate.

5. Prin anul 1971, în urma efectuării unui curs de calculatoare am avut inițiativa **introducerii în sistem automat** a datelor operative pe profil, eu fiind și cel care a stabilit indicatorii necesari și structurat modelul de fișe cu datele ce trebuia a fi reținute. Propunerea a fost aprobată de conducerile Direcției a III-a și a Departamentului Securității Statului. Ca urmare, ofițerii din serviciul de analiză și sinteză, conform sectoarelor operative pe care le aveau în răspundere, aveau obligația de a insera orice date de interes în legătură cu suspiciuni ori activități concrete de spionaj-trădare pe fișe care erau trimise la Centrul de Informatică și Documentare (CID) în vederea prelucrării lor în sistemele automate de calcul.

Această inițiativă a avut un aport important în impulsionarea activității informativ-operative în centrală și teritoriu, întrucât se putea cunoaște în orice moment volumul și calitatea datelor și activităților fiecărui ofițer operativ într-o anumită perioadă; aspect ce se reținea și în notările și calificativele acordate anual subordonaților de către șefii ierarhici.

În acest context, amintesc preocuparea șefilor profesionali, dar și a ofițerilor operativi pentru diversificarea metodelor și mijloacelor de obținere a informațiilor pe profil în vederea lărgirii bazei de lucru, care să reflecte cât mai apropiat de realitate situația operativă în domeniu. Cunoșcând faptul că serviciile de spionaj acționează, în special, pe teritoriul propriu, asupra străinilor aflați la post (diplomați și alți reprezentanți) pe perioade îndelungate sau celor care se deplasează în mod repetat în exterior pe perioade mai scurte, din care recrutează persoane pretabile să trădeze interesele țărilor de origine, serviciul de analiză și sinteză a contribuit la elaborarea unor instrumente de

lucru care au condus la centralizarea datelor privind activități în exterior ale unor cetățeni români. Acestea, coroborate cu informații privind comportamentul avut după revenirea în țară, permiteau structuri de contraspionaj să-și concentreze preocupările pentru clarificarea eventualelor suspiciuni de trădare.

*

În urma evenimentelor din Cehoslovacia, la ordinul comandantului suprem, au fost luate măsuri menite să se lărgască posibilitățile de obținere a informațiilor pe profil de contraspionaj, cât și pentru crearea unor condiții de protecție și acțiune ale ofițerilor în condiții deosebite, inclusiv în situația invadării teritoriului țării de către forțe străine.

Una dintre măsuri a fost înființarea unor centre total acoperite – numite *Rezidențe* – fiecare cuprinzând 3-4 județe, încadrate cu ofițeri detașați din alte zone, pentru a nu fi cunoscuți, dar și cu persoane bine plasate în structurile civile, recrutate anterior sau pe parcurs, care au primit grade de ofițeri.

Ca urmare a informațiilor primite de la sursele care erau „plasate” sau se deplasau în străinătate, aflate în legătura ofițerilor de contraspionaj din centrală, județe și *rezidențe*, erau elaborate Buletine Informative distincte, care cuprindeau uneori și unele aspecte negative ale activității reprezentanților români aflați în exterior.

Copii ale acestor buletine erau trimise la conducerea Centrului de Informații Externe (CIE), reprezentată pe atunci de generalii Nicolae Doicaru și Mihai Pacepa. Deoarece cei doi generali nu erau deloc încântați de asemenea informații, l-au influențat pe șeful statului (prin „tovarăș”) să ordone, în luna mai 1973:

- **trecerea în rezervă a generalului Neagu Cosma** (i s-a încredințat funcția de director al Automobil Clubului Român) și înlocuirea lui cu un cadru CIE (generalul Gheorghe Moga);

- **desființarea *Rezidențelor*;**

- predarea către unitățile CIE a rețelei informative a contraspionajului plasată în străinătate (după analiza fiecărui caz în parte). Această mențiune a dat posibilitatea salvării unor surse de încredere pe care unii ofițeri le-au prezentat a fi „neimportante” și „nesigure”. Personal am salvat două asemenea persoane ale căror dosare nu le-am predat.

*

Activitatea și mai ales răspunderea unui ofițer de informații este permanentă, ea nu ține seamă de un program normal de lucru, de zile de odihnă sau concediu! La sediu trebuia să se știe unde poți fi găsit la orice oră din zi ori noapte!

Pe parcursul celor 10 ani de activitate în Serviciul de analiză și sinteză eram obligat să mă prezint zilnic (uneori de 2-3 ori/zi – în funcție de volumul de informații) la șeful contraspionajului pentru a-i înmâna documentele de informare și a susține conținutul acestora în caz de neclaritate sau obiecții, ori pentru a primi alte ordine. Cred că niciunui om normal nu-i place să fie tot timpul în atenția sau în fața șefului! La început eram stresat (simțeam fiori în stomac) când intram în cabinetul generalului, dar, pe parcurs, m-am obișnuit ca „fierarul cu focul”.

Spre norocul meu, am avut parte de doi comandanți excepționali, profesioniști deosebiți, cu un comportament sever dar uman, drepti și înțelegători față de subordonați. Generalii Neagu Cosma (între 1962-1973) și Aristotel Stamatoiu (între 1974-1984), mi-au apreciat munca, atât la sinteză, cât și în operativ, ascultându-mi cu răbdare și înțelegere argumentele pe care le aduceam – uneori contrare părerii lor – despre o situație sau alta. De multe ori acceptau că eu aveam dreptate!

Nu pot să uit atitudinea părintească a generalului Cosma care, în 1970, m-a chemat și m-a sfătuit cum să rezolv o situație de criză familială, și nici pe cea a generalului Stamatoiu când, în decembrie 1977, fiind de acord cu transferul la Cluj cerut de mine din motive personale, a spus într-o ședință de sfârșit de an: „*Du-te, Ioane, dar reține că vei veni înapoi!*”. Și m-a readus în centrală în 1980, din nou ca șef de analiză și sinteză, iar în 1984, m-a numit șef al unui serviciu operativ, funcție pe care am avut-o până în ianuarie 1990.

Le-am fost recunoscător și atunci, le sunt și acum, după 30-40 de ani.

*

Eu am avut o evoluție ascendentă continuă, atât în grad, cât și în funcție, primind calificative de foarte bine, prime în bani, decorații în medalii și ordine! Dar, din punctul meu de vedere, cea mai importantă apreciere a venit în 1971, din partea generalului Neagu Cosma.

Venise în țară, pentru schimb de informații și experiență, o delegație a Securității din China. Au cerut o întâlnire particulară pe linie de contraspionaj.

Într-o dimineață mă cheamă generalul! Mă prezint și încerc să spun formula de raport. El: „*Lasă-mă cu protocolul! Peste o oră trebuie să fim la Băneasa (o vilă „acoperită”) să ne întâlnim cu delegația chineză. Vii cu mine!*”.

Am ajuns la Băneasa. Translator – un chinez cu studii în România.

Chinezi: 7-8 persoane.

Români: generalul Cosma, eu și o „secretară” care „uitase” limba chineză la birou!

Se prezintă delegația chineză: x, y, z, generali, colonei, șefi etc.

Generalul Cosma: *Pe mine mă știți! Domnul din dreapta este șeful compartimentului de contraspionaj care se ocupă de analiza și sinteza informațiilor.*

Șeful delegației chineze: *Dar câți ani are și ce grad?*

Generalul Neagu Cosma: *Circa 30 de ani, este locotenent major, dar este cel mai bun în domeniu!*

Atunci s-a întâmplat ceva incredibil pentru mine! Șeful delegației s-a ridicat de pe scaun, și-a împreunat mâinile și s-a aplecat în semn de respect.

Nu cred că mulți au avut parte de o asemenea onoare! Nu aveam decât 31 de ani. Clipele de atunci au avut o influență determinantă în următorii 18 ani de activitate!

Col. (r) Ion Șovu

OPOZIȚIA OAMENILOR DE CULTURĂ FAȚĂ DE REGIMUL CEAUȘESCU

4. OPOZIȚIA ÎN CELELALTE ȚĂRI COMUNISTE DIN EUROPA DE EST: URSS, POLONIA

În numerele anterioare ale revistei noastre am analizat circumstanțele interne și externe, precum și acțiunile vizând România, pentru a configura cadrul general în care s-a manifestat opoziția oamenilor de cultură față de regimul Ceaușescu.

În scopul relevării unor repere comparative, voi aborda - cât se poate de concis - aspecte privind opoziția manifestată în țările comuniste din Europa de Est și opoziția altor categorii socio-profesionale din țara noastră.

Am decis să prezint câteva repere privind amplitudinea și diversitatea formelor de manifestare a opoziției în celelalte țări comuniste din zonă pornind de la faptul că, aproape în unanimitate, **analistii consideră că – prin comparație – opoziția împotriva regimului comunist din România a fost mult redusă.**

- Concret, Comisia prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste consemnează în Raportul final că „*În cazul României, numărul celor care au îndrăznit să critice public sau să conteste regimul, folosindu-se de noul context internațional, a fost mult mai mic. Mai mult, spre deosebire de celelalte țări nu s-a coagulat nicio mișcare colectivă care să poată activa continuu, ci au existat, cu precădere, disidenți solitari..*”¹

- Dr. Ana-Maria Cătănuș, un istoric preocupat de tema disidenței, consideră că „*Raportată la manifestările similare din celelalte state din blocul sovietic, disidența românească a fost una firavă.*”²

- Dr. Liviu Țăranu, un istoric care, de asemenea, a studiat această problemă, opinează că „*În comparație cu Polonia și Ungaria, disidența din România a fost deosebit de firavă*”³.

- În lucrări ale unor autori occidentali, opoziția românilor față de regimul Ceaușescu a fost descrisă ca o sumă de acțiuni sporadice și localizate,

¹ Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România, *Raport Final*, Ed. Humanitas, 2007, pp. 719-720.

² Ana-Maria Cătănuș, *Vocația libertății. Forme de disidență în România anilor 1970-1980*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2014, p. 12.

³ Liviu Țăranu, sub egida IRRD-CNSAS, *Securitatea și intelectualii în România anilor '80*, Ed. Cetatea de Scaun, 2013, p. 14.

lipsite de coeziune și fără impact asupra restului societății⁴. Katherina Verdery, profesor din S.U.A., specialist în problemele Europei de Est: „În România nu au apărut nicio facțiuni tehnocratică reformistă, ca aceea atât de influentă în Ungaria, niciun grup de intelectuali gata să-și subordoneze preocupările majorității ca acela din Polonia, nicio mișcare activă pentru drepturile omului asemeni Cartei 77 din Cehoslovacia și nu a existat nici măcar o mișcare compatibilă cu cea din Uniunea Sovietică a anilor 1970 cu întinsa ei rețea de publicații clandestine”⁵.

Înainte de a consemna concret aspecte privind opoziția în celelalte țări comuniste est-europene, **câteva considerații de ordin general.**

Contestarea regimurilor comuniste s-a manifestat prin rezistență – refuzul de a se alinia la orientările programatice – sau prin luptă deschisă împotriva acestora, variantă adoptată de opozanți, categorie în care erau incluși și disidenții.

Disidența a reprezentat un tip de opoziție și a constat în acțiuni menite să atragă atenția asupra abuzurilor puterii comuniste, să impună respectarea *de facto* a drepturilor umane fundamentale și civile, dar și să creeze spații de informații și educație alternative la cele oficiale. Caracterizată printr-o componentă intelectuală pronunțată, disidența a fost, din perspectiva discursului și atitudinii publice, segmentul cel mai elaborat al opoziției din statele comuniste⁶.

Disidența este definită ca un act de opoziție în interiorul sistemului comunist în vederea transformării acestuia, folosind orice pârghie juridică posibilă pentru a obține slăbirea de către partidul-stat a controlului asupra cetățenilor.⁷

Disidența față de regimurile comuniste din blocul sovietic reprezintă un fenomen cu caracteristici și dinamici proprii, asociat sfârșitului anilor '970 și al anilor '980. Mai precis, este un fenomen a cărui apariție a fost posibilă numai datorită unor schimbări fundamentale pe plan internațional, inițiate prin semnarea Actului Final de la Helsinki în 1975, care s-au suprapus peste un proces paralel de transformări interne ale regimurilor comuniste.

Spre deosebire de formele de protest anterioare, disidența post-Helsinki diferă pentru că a evitat, în mod deliberat, să atace deschis vreunul din elementele care țin de esența regimurilor comuniste.

Beneficiind de experiența Revoluției ungare și a „Primăverii de la Praga”, care testaseră limitele de toleranță admise de sovietici, disidenții nu au

⁴ *Raport Final*, p. 720.

⁵ Katherina Verdery, *Compromis și rezistență. Cultura română sub Ceaușescu*, Ed. Humanitas, 1991, pp. 309- 310.

⁶ Ana-Maria Cătănuș, *Op. cit.*, p. 28.

⁷ Liviu Țăranu, *Op. cit.*, p. 14.

contestat nici alianța cu Uniunea Sovietică... Miza inițială a acelor mișcări nu a fost căderea regimurilor comuniste, ci schimbarea treptată în cadrul sistemului, inițiată „de jos”.⁸

Pentru realizarea obiectivelor propuse, prin strategii specifice și diferite de la stat la stat, disidenții au încercat să smulgă o parte din spațiul public de sub controlul partidului-stat. În acest scop, au apelat la o gamă variată de modalități, de la crearea unor curente de gândire alternativă, incluzând forme culturale underground, la apariția unor instituții de învățământ, de informare, dar și de dezbateri paralele, până la includerea disidenței în mișcări de masă de tipul Solidarității poloneze.

Pentru asumarea unui comportament autonom în societate, au apelat la mijloace de diseminare a informațiilor de tip samizdat, la seminarii neoficiale ș.a., făcându-și publice astfel strategiile și modalitățile de acțiune.

Dezvoltarea acestor modalități de acțiune, formele pe care le-au îmbrăcat și amploarea lor au fost determinate de o serie de factori (atitudinea mai permisivă sau mai restrictivă a regimurilor, gradul de implicare a intelectualilor în asumarea unor poziții critice publice, dar și în construirea unor alternative la societatea existentă).⁹

Disidenții și opozanții se aflau în afara sistemului de toleranță din comunism. Primii se exprimau din poziția de cetățean, singuri; ceilalți se manifestau prin grupuri.¹⁰

În ce privește analiza concretă pe țări, consider necesar să fac câteva precizări:

- Nu voi insista asupra cauzelor care au dus la apariția și potențarea actelor de opoziție/disidență decât în măsura în care au o anumită specificitate. În rest, ele sunt în general comune și îndeobște cunoscute: racilele sistemului și impulsurile externe în contextul Războiului Rece și al strădaniilor URSS de a salva comunismul prin reformare și umanizare. Mă voi rezuma – din rațiuni de spațiu – la prezentarea cronologică a acțiunilor/manifestărilor și a unor informații contextuale.

- Voi consemna date succinte despre reacția autorităților, deoarece sunt diferențe de la țară la țară și de la o etapă la alta.

- Nu voi face referiri la situația opoziției din Iugoslavia și Albania, deoarece în perioada analizată nu mai făceau parte din „lagărul socialist”, prima exclusă în 1948 și a doua la începutul anilor '960.

⁸ *Raport Final*, p. 719.

⁹ Ana-Maria Cătănuș, *Op. cit.*, p. 54.

¹⁰ Gabriel Andreescu, *Existența prin cultură, colaboraționism și rezistență intelectuală sub regimul comunist*, Ed. Polirom, 2015, p. 80.

UNIUNEA SOVIETICĂ

Disidența sovietică a început să se contureze la sfârșitul anilor '950 și a cunoscut perioada de maximă intensitate între 1965-1982, oferind țărilor din Europa de Est un model intelectual, teoretic, dar și unul practic, de acțiune.

- La începutul anilor '960, spațiul de lângă Monumentul poetului Vladimir Maiakovski din Piața Maiakovski – Moscova a devenit o „tribună” pentru exprimarea unor lucrări sau puncte de vedere nonconformiste. Printre cei care participau în fiecare sâmbătă și duminică, de la 8 seara până la 1 noaptea, se numărau Vladimir Bukovski – pe atunci student –, scriitorii Vladimir Osipov, Alexandr Ginzburg și Iuri Galanskov.

După ce la întâlnirea din 14 aprilie 1961, participanții au enumerat victimele lui Stalin, autoritățile au trecut la represalii, Vladimir Bukovski – sufletul întâlnirilor – a fost exmatriculat din facultate și, ulterior, internat într-un spital de psihiatrie, Iuri Galanskov la fel, Vladimir Osipov, Eduard Kuznețov și Ilya Bokstein – condamnați pentru agitație și propagandă antisovietică.¹¹

- În aceeași perioadă, au apărut primele publicații samizdat: „Sintaxis” – editor Alexandr Ginzburg, din care au apărut 3 numere, „Bumerang” – editor Vladimir Osipov și „Phoenix 61” – editor Iuri Galanskov. Alexandr Ginzburg a fost arestat și condamnat la doi ani de închisoare în lagăr.¹²

- La 15 decembrie 1965, de Ziua Constituției URSS, în Piața Pușkin din Moscova a avut loc o demonstrație de solidarizare cu soarta scriitorilor Andrei Siniavski și Iuli Daniel, care fuseseră arestați pentru publicarea de lucrări în străinătate sub pseudonim. Manifestarea, care marca debutul oficial al mișcării pentru drepturile omului, a fost organizată de matematicianul Alexandr Esenin Volpin, fiul poetului Serghei Esenin, ajutat printre alții de Vladimir Bukovski și Iuri Galanskov. Bukovski a fost arestat cu trei zile înainte și internat într-un spital psihiatric. Autoritățile au dispersat mulțimea adunată, care flutura banderole pe care se putea citi „Transparență în procesul Siniavski-Daniel”, „Respectați Constituția” și „Eliberarea persoanelor reținute în spitalele de psihiatrie, mai ales a lui Vladimir Bukovski”.¹³

- Alexandr Ginzburg a adunat în timpul procesului Siniavski-Daniel – condamnați la 7, respectiv 5 ani de lagăr – mai multe documente (articole de presă, petiții, transcripturi ale ședințelor de judecată), pe care le-a inclus în ceea ce s-a numit Cartea Albă a procesului Siniavski și Daniel. Din cele 5 exemplare dactilografiate, Ginzburg a trimis copii la KGB și în Occident, restul circulând

¹¹ Ana-Maria Cătănuș, *Op. cit.*, p. 37.

¹² *Ibidem*, p. 38.

¹³ *Ibidem*, p. 39.

în *samizdat*. Pentru acest lucru, Ginzburg a fost arestat. Cu 4 zile înainte au fost arestați și A. Dobrovolski și Vera Laškova, pentru publicarea în *samizdat* a revistei „Phoenix 66”.

- În spiritul deja consacrat, câteva zile mai târziu, la 21 ianuarie 1967, mai mulți tineri, în frunte cu Vladimir Bukovski, Vladimir Delauney și Evgheni Kușev au manifestat în Piața Pușkin, cerând eliberarea celor trei. Au fost condamnați cu toții.¹⁴

- O consecință a procesului Ginzburg-Galanskov a fost și lansarea celei mai longevive publicații apărute în *samizdat* în URSS (1968-1983), „Cronica Evenimentelor Curențe”, care a reprezentat un instrument central al luptei disidenților. Reprodusă la mașina de scris, în câteva exemplare, „Cronica” a publicat, rând pe rând, materiale referitoare la abuzurile organelor statului, represiunea psihiatrică, situația din lagăre, lupta diferitelor minorități etnice, a grupurilor naționale sau religioase. „Cronica” era distribuită din om în om, modalitate în care ajungeau la redacție și materialele de publicat.

În 1972, autoritățile au trecut la neutralizarea, prin arestarea celor mai activi din redacție: Piotr Yakir și Victor Krasin.

În 1973, la New-York, la inițiativa Hronika Press, a început tipărirea versiunii în limba engleză a „Cronicii”, sub numele „*A Chronicle of Human Rights in USSR*”.

„Cronica Evenimentelor Curențe” și-a reluat apariția în ianuarie 1974, conferința de presă având loc în apartamentul academicianului Andrei Saharov. Serghei Kovaliov, din nucleul de redacție, a fost arestat și condamnat la 7 ani de lagăr și 13 ani de exil intern.¹⁵

- În mai 1968, Andrei Saharov a publicat în *samizdat* memorandumul intitulat „Considerații asupra progresului coexistenței și libertății intelectuale”, acțiune care îi conferea reputatului fizician o poziție de prim rang a disidenței sovietice.

Tot în 1968, Anatoli Marcenko a lansat lucrarea „*Mărturia mea*”, în circuit *samizdat* și apoi publicată în Occident, care aducea în atenția intelectualilor disidenți prima mărturie a vieții din lagărele post-Stalin.¹⁶

La sfârșitul anilor '960, scriitorul Alexandr Soljenițin a trimis și publicat clandestin în Occident cartea „*Gulag*”, în care realiza o frescă a universului concentraționar sovietic, a cărei editare i se refuzase în țară. Pentru curajul său, a primit Premiul Nobel pentru Literatură în 1970. Trei ani mai târziu a fost arestat și, apoi, expulzat în Germania, împreună cu soția și cei trei copii.

¹⁴ *Ibidem*, p. 41.

¹⁵ *Ibidem*, p. 42-44.

¹⁶ *Ibidem*, p. 44.

- La 25 august 1968, 7 persoane – 6 intelectuali și o studentă – au intrat din direcții diferite în Piața Roșie și au afișat sloganuri împotriva intervenției Trupelor Tratatului de la Varșovia în Cehoslovacia, produsă cu doar 4 zile înainte. Cinci dintre protestatari au fost condamnați la pedepse privative de libertate.¹⁷

- În 1969 a fost creat grupul de inițiativă pentru apărarea drepturilor omului, primul de acest gen. Ulterior, s-a atașat acestuia un grup format din 15 persoane, care lansase un apel către Comisia O.N.U. pentru drepturile omului, prin care atrăgea atenția asupra abuzurilor organismelor statului, internărilor psihiatrice din rațiuni politice ș.a., solicitând, totodată, organismelor internaționale să intervină.¹⁸

- La 4 noiembrie 1970, fizicianul Valeri Cealidze a înființat, împreună cu Andrei Saharov și Andrei Tverdohlebov, „Comitetul pentru Drepturile Omului” din Moscova, care oferea consultanță guvernului în probleme referitoare la drepturile omului și asistență creativă persoanelor angrenate în cercetarea aspectelor teoretice în domeniu.¹⁹ Ca o apreciere a acțiunilor academicianului și în scop de stimulare, dar și de apărare, în 1973 i s-a decernat acestuia Premiul Nobel pentru Pace.

- La 12 mai 1976, Iuri Orlov a pus bazele „Grupului social pentru sprijinirea aplicării acordurilor de la Helsinki în URSS”, într-o formulă prescurtată „Grupul Helsinki”, care își propunea să acorde sprijin pentru respectarea prevederilor Acordului de la Helsinki, cu precădere libertatea de gândire, de conștiință, de religie și convingere, obiectivul său principal fiind acela de a sesiza opinia publică și pe șefii guvernelor semnatare ale Actului final despre încălcarea acestora. Abuzurile documentate au fost publicate sub forma unor studii, în cei 6 ani și jumătate de existență „Grupul Helsinki” tipărint circa 185 astfel de documente.

Atenționat, în mai multe rânduri, de autorități cu privire la caracterul ilegal și neconstituțional al organizației, Iuri Orlov a fost arestat la începutul lui 1977, un an mai târziu fiind condamnat la 7 ani de lagăr și 5 ani de exil intern. Represiunea a atins și alți membri ai grupului.

În strânsă legătură cu „Grupul Helsinki”, au apărut mai multe organizații dedicate unor cauze specifice, așa cum au fost „Comisia pentru studierea utilizării psihiatriei în scopuri politice” (1977), „Comitetul creștin pentru apărarea drepturilor credincioșilor” (1976), „Grupul pentru apărarea drepturilor handicapatilor” (1978).

¹⁷ Ibidem, p. 46.

¹⁸ Ibidem, pp. 46-47.

¹⁹ Ibidem, p. 47.

- Cei mai mulți disidenți supuși represiunii politice au fost internați în spitale psihiatrice de mai multe ori. Între ei s-au numărat Vladimir Bukovski, Natalia Gorbanevskaja, Victor Fainberg, Iuri Galanskov, Ivan Iakimovici, V.I. Borisov și V. Kuznețov.

În 1971, Vladimir Bukovski a trimis în Occident dosarul conținând expertizele psihiatrice pentru 6 persoane, solicitând specialiștilor străini un punct de vedere privind temeinicia acestora.

„Comisia de studiu a utilizării psihiatriei în scopuri politice” a editat un Buletin de informare, conținând lista cu nume ale persoanelor internate forțat în instituții psihiatrice. Până la arestarea liderului său în 1978, Comisia a emis mai mult de 100 de declarații și apeluri. Cu ocazia Congresului al VI-lea de psihiatrie de la Honolulu (august 1977), Comisia a cerut participanților să condamne psihiatria în scopuri politice, lucru care s-a și întâmplat.²⁰

- Începutul deceniului al nouălea a stat sub semnul represiunii. În septembrie 1982, „Grupul Helsinki” de la Moscova și-a suspendat activitatea, iar din 1983 „Cronica Evenimentelor Curente” a încetat să mai apară. Dintre activiștii pentru drepturile omului, cei mai cunoscuți erau fie în exil, fie în lagăre. Cel mai răsunător eveniment l-a constituit exilarea lui Andrei Saharov la Gorki, la începutul lui ianuarie 1980.²¹

- În perioada post-Brejnev, lucrurile au început să se schimbe. Intelectuali, savanți, economiști, experți, sociologi s-au întâlnit pentru a examina problemele țării. Exemplul cel mai cunoscut este cel al întâlnirii de la Novosibirsk, din 1983, unde s-au formulat idei neconvenționale, fără ca autoritățile să intervină.²²

A urmat epoca Gorbaciov, cu perestroika și glasnosti, care îi mulțumeau în bună măsură pe reformatori. Fără schimbările din URSS din acești ani, este dificil de imaginat dacă s-ar fi produs șirul de revoluții din Europa de Est.²³

POLONIA

Pilonul principal al opoziției în Polonia l-au constituit muncitorii, sprijiniți de intelectuali și Biserica Catolică, mai ales după alegerea ca papă, la 16 octombrie 1978, a cardinalului Karol Wojtyła, arhiepiscopul Cracoviei, sub numele de Ioan Paul al II-lea.

²⁰ *Ibidem*, pp. 49-50.

²¹ *Ibidem*, pp. 51-52.

²² Stelian Tănase, *Istoria căderii regimurilor comuniste – Miracolul revoluției*, Ed. Humanitas, 2009, p. 125.

²³ *Ibidem*, p. 105.

Nemulțumirile populației s-au accentuat pe măsură ce se accentua criza economică. Încercările guvernului de a face față dificultăților prin „curbe de sacrificiu” s-au lovit constant de reacția muncitorilor care declarau grevă pentru blocarea acestora.

Beneficiind de sprijinul și consultanța intelectualității, muncitorii au trecut și la revendicări și obiective politice.

- Pe 14 decembrie 1970, muncitorii de la Șantierele navale din Gdańsk au declanșat grevă și au cerut să se renunțe la creșterea prețurilor la produsele alimentare, măsură adoptată de guvern, și la schimbarea normei de lucru. Întrucât autoritățile au refuzat, muncitorii au ieșit în stradă, manifestarea transformându-se în luptă cu Armata și Miliția.

Protestul a cuprins, treptat, și întreprinderi din Trójmiasto și de pe Litoralul Mării Baltice. Pe 16 decembrie, forțele de ordine au deschis focul împotriva muncitorilor de la Gdańsk, iar pe 17 decembrie împotriva celor de la Gdynia, fiind ucise 45 de persoane, iar altele 1.165 rănite²⁴. După alți autori, bilanțul ar fi fost de 36 de morți și 1.200 de răniți²⁵. Sediile de partid din Gdańsk și Szczecin au fost incendiate. Primul secretar al PMUP, Wladyslaw Gomulka, a demisionat.

- Pe 5 decembrie 1975, opoziția democratică poloneză a trimis o scrisoare Seimului prin care protesta împotriva amendamentelor propuse la Constituția țării, respectiv monopolul politic al PMUP și dependența de URSS și cerea: 1) libertatea conștiinței și a practicilor religioase; 2) libertatea muncii; 3) libertatea creării de sindicate independente; 4) dreptul la grevă, la învățătură; 5) libertatea cuvântului și a accesului la informații. Pe 10 februarie 1976, sub presiune, Seimul a adoptat amendamentele opoziției democratice.²⁶

- La 25 iunie 1976, muncitorii de la Uzinele din Radom, Plock și alte orașe au intrat în grevă, deoarece cu o zi înainte guvernul a anunțat creșterea prețurilor la produsele alimentare. Au fost reținute 2.500 de persoane în toată Polonia.

- Într-o astfel de atmosferă, la 23 septembrie 1976, a fost înființat „Comitetul de Apărare a Muncitorilor” (KOR) și, apoi, la 25 martie 1976, „Mișcarea de Apărare a Drepturilor Omului și ale Cetățeanului” (ROPCIO).

Inițiativa înființării KOR a aparținut unui număr de 14 intelectuali, între care personalități de seamă ale culturii poloneze, precum Jacek Kusoń și Adam Michnik. Acest comitet a constituit nucleul intelectual care a stat la baza creării

²⁴ Constantin Corneanu, *Victorie însângerață – Decembrie 1989*, Ed. Cetatea de Scaun, 2014, pp. 394-395.

²⁵ Stelian Tănase, *Op. cit.*, p. 56.

²⁶ Constantin Corneanu, *Op. cit.*, p. 395.

mișcării Solidaritatea, intelectuali marcanți urmând să devină consilieri ai primului sindicat liber.

Crearea KOR a stimulat și apariția samizdatului polonez. Edificatoare pentru producția de samizdat a fost editura independentă "NOWA", legată de KOR care la sfârșitul anilor '970 publica mai mult de 100 de lucrări, distribuite printr-o rețea specială de curieri.

Tot în această perioadă au apărut inițiative de constituire a unor spații paralele de educație, cum ar fi seminariile și universitățile volante. În 1976 a început să activeze prima universitate clandestină la Varșovia, în diverse apartamente, schimbate permanent pentru a nu fi descoperită.

De asemenea, după crearea KOR, au fost constituite alte comitete destinate apărării drepturilor unor categorii sociale speciale: comitete de solidaritate studențească, de apărare a țăranilor, a credincioșilor, grupuri pentru cercetare independente.²⁷

- La 23 februarie 1978, au apărut Sindicatele Libere (WZZ) și ziarul clandestin intitulat „Muncitorul litoralului”.²⁸

- În 1978-1979, economia era în declin pronunțat, iar datoria externă ajunsese la 25 miliarde de dolari. În acest context, la 1 iulie 1980, la Varșovia, Lublin și în alte orașe au izbucnit greve, ca urmare a faptului că guvernul a anunțat creșterea prețurilor.

La Gdańsk, conducerea șantierelor navale a concediat o muncitoare. La 14 august, cei 17.000 de muncitori au declanșat grevă, solicitând reangajarea acestora și un plus de salariu. De data aceasta protestul s-a desfășurat în incinta șantierului, prin ocuparea atelierelor. Muncitorii au cerut să negocieze cu conducerea. Figura electricianului Lech Walesa s-a impus rapid, fiind recunoscut de greviști ca lider legitim al protestului.

Greva s-a extins și în celelalte orașe de la Marea Baltică – Gdynia și Szczecin. Guvernul a tăiat legăturile cu restul țării, Gdańsk-ul fiind izolat. Greviștii au cerut să vină reprezentanți ai guvernului pentru negocieri. S-a formulat un program de revendicări în 16 puncte. Au sosit la șantier delegații de la fabricile din oraș și s-a format Comitetul de grevă (MKS), care a hotărât ca greva să continue până la acceptarea tuturor revendicărilor. S-a conturat ca principală revendicare obținerea permisiunii de a forma sindicate libere, independente de controlul partidului.²⁹

Tratativele cu reprezentantul guvernului au eșuat.

²⁷ Ana-Maria Cătănuș, *Op. cit.*, pp. 60-62.

²⁸ Constantin Corneanu, *Op. cit.*, p. 396.

²⁹ Stelian Tănase, *Op. cit.*, pp. 57-58.

Între timp, greva s-a extins în toate fabricile din Gdańsk. 500 de delegații din orașele baltice au venit pentru a se ralia la MKS. S-a constituit un prezidiu de 15 persoane care să negocieze în numele tuturor greviștilor din regiune.

Un grup de intelectuali binecunoscuți au lansat un apel în sprijinul greviștilor.

Guvernul a trimis la negocieri un viceprim-ministru, care a respins, pe rând, toate revendicările. În fapt, trăgea de timp, așteptând soluția de la Varșovia. Grevele s-au extins în țară, programul greviștilor de la Gdańsk fiind susținut pretutindeni.

După 12 zile de grevă, negocierile s-au finalizat cu încheierea și semnarea unui acord, cunoscut sub numele de Acordurile de la Gdańsk, document care prevede libertatea cuvântului și legalizarea sindicatelor libere.

În aceste condiții, la 10 octombrie 1980 a fost înregistrată oficial Solidaritatea. Imediat, s-au format comitete Solidaritatea în toată Polonia, care aveau la cele 21 de puncte convenite la Gdańsk. Rolurile s-au schimbat: Solidaritatea cerea, autoritățile cedau. Când nu cedau, se apela la grevă.

În rândul conducătorilor Solidaritatea s-au conturat două tendințe: moderații, dispuși la negocieri, și radicalii, care doreau politizarea mișcării și înfruntarea cu PMUP pentru cucerirea puterii.³⁰

- La începutul anului 1981, în timp ce în Polonia se desfășurau manevre ale Trupelor Tratatului de la Varșovia, autoritățile au atacat o reuniune a unor militanți care cereau recunoașterea „Solidarității rurale”, care a avut loc la Bydgoszcz.

La 31 martie 1981 urma să fie declanșată greva generală dacă autoritățile nu luau măsurile cerute de Solidaritatea, de pedepsire a responsabililor incidentelor de la Bydgoszcz. După satisfacerea acestor cereri și înregistrarea „Solidarității rurale”, greva a fost contramandată de Lech Walesa, decizie care a provocat cea mai mare criză la vârful mișcării. Walesa și cei implicați în decizie au fost acuzați de trădare. Walesa și-a oferit demisia, dar i-a fost respinsă. Analistii se întreabă și acum dacă în luarea deciziei lui Lech Walesa au prevalat manevrele Armatei Roșii sau alți factori.³¹

- În septembrie 1981, a avut loc un congres al Solidarității, care a marcat o radicalizare și largirea preocupărilor și obiectivelor sale dincolo de limitele unui sindicat.

În replică, PMUP a impus adoptarea unei linii mai dure în raporturile cu Solidaritatea. La 2 decembrie 1981, autoritățile au folosit forța, prima dată după

³⁰ *Ibidem*, pp. 62-65 și Constantin Corneanu, . *Op. cit.*, p. 397.

³¹ Stelian Tănase, *Op. cit.*, pp. 72-74.

august 1980, pentru a opri o grevă a studenților școlii de ofițeri de pompieri din Varșovia. Solidaritatea a ripostat. Seimul pregătea o lege care acorda puteri excepționale generalului Wojciech Jaruzelski, care devenise șef al partidului, guvernului și ministru al Apărării. Solidaritatea preconiza declanșarea unei greve de 24 de ore dacă era votată această lege.

În zilele de 11-12 decembrie, Consiliul Solidarității s-a întrunit și a cerut organizarea unui referendum pentru a întreba populația dacă este sau nu de acord cu metodele de guvernare. La miezul nopții, majoritatea liderilor sindicatului au fost arestați. În toată Polonia s-a declanșat un val de arestări. Dimineăta, generalul Jaruzelski a anunțat la radio declanșarea “stării de război”, acuzând Solidaritatea pentru această decizie. A fost suspendată activitatea mai multor organizații, începând cu Solidaritatea, reuniunile publice și spectacolele au fost interzise, între orele 22 și 6 dimineăta – interdicție de circulație, aeroporturile închise, intrarea străinilor în țară blocată.³² Totodată, s-a introdus cenzura coletelor poștale, a fost suspendată editarea ziarelor și revistelor. Au fost arestați, în primele zile, circa 5.000 de activiști ai Solidarității, iar până la sfârșitul anului 1982 un număr de 9.736 persoane. Lech Walesa a fost închis. Greva de la mina Wujek din Katowice, declanșată la 16 decembrie 1981 în semn de protest față de starea de război, a fost înăbușită în sânge, 9 mineri decedând.³³

- Când URSS părea gata să intervină în Polonia (în 1981 – n.a.), papa Ioan Paul al II-lea a trimis un mesaj Kremlinului, amenințând că, dacă invazia are loc, va conduce personal rezistența împotriva Armatei Roșii³⁴.

- Câțiva dintre liderii Solidarității au reușit să scape de arestări. În jurul lor, sindicatul s-a reorganizat în clandestinitate, fiind creat un comitet de coordonare.

Concomitent, s-a activat societatea paralelă, formată din edituri, teatre, grupuri civice și politice, religioase și ecologiste, publicații clandestine. Numai „Tygodnik Mazowsze”, publicat de un grup al Solidarității, tipărea săptămânal între 60.000 și 80.000 de exemplare, Editura clandestină „Nowa” tipărea editori interziși, ca Soljenițin, Orwell, Milosz, Saharov, în milioane de exemplare.³⁵

- În perioada 1982-1989, Lech Walesa s-a implicat în procesul de cucerire a puterii prin mijloace pașnice, prin negocieri cu guvernul, prin impunerea punctelor de vedere ale Solidarității, care a beneficiat de un puternic sprijin extern.

Negocierile cu guvernul au devenit mai eficiente după ce un val de greve a cuprins Polonia în august 1988, ca răspuns la reformele limitate pe care

³² *Ibidem*, pp. 78-79.

³³ Constantin Corneanu, . *Op. cit.*, p. 398.

³⁴ Stelian Tănase, *Op. cit.*, p. 99.

³⁵ *Ibidem*, p. 114.

le propunea Jaruzelski, manifestări de protest oprite greu de Lech Walesa. Contactele între conducerea Solidarității și reprezentanții puterii au început în toamna anului 1988.³⁶

La 18 decembrie 1988, sub patronajul lui Lech Walesa, s-a înființat „Comitetul civic”, care reunea lideri ai Solidarității, activiști ai grupurilor din Rezistență, intelectuali. Cei 119 aveau drept scop să identifice experți pentru negocierile cu regimul și să pregătească alegerile.

Negocierile au fost dificile și s-au finalizat printr-un acord semnat la 5 aprilie 1989, în baza căruia autoritățile acceptau să legalizeze Solidaritatea și organizarea de alegeri libere pentru Parlament la 4 iunie 1989.

În preajma alegerilor, apare „Gazeta Wyborcza” (Gazeta electorală), primul ziar al Opoziției, condus de Adam Michnik, cu un tiraj de 500.000 de exemplare.

În ciuda tuturor așteptărilor, victoria în alegerile parlamentare aparține Opoziției, cu Solidaritatea în prim-plan.

După mai multe negocieri, la 1 august 1989, Parlamentul a votat un guvern cu un premier necomunist, Tadeusz Mazowiecki, dominat de Solidaritatea. La 10 decembrie 1990, Lech Walesa avea să ajungă președintele Poloniei cu 75% din voturi.

*

După câțiva ani au apărut în Polonia mai multe cărți care au demascat faptul că Lech Walesa a fost agent al Securității poloneze, fiind recrutat în 1970, când a fost reținut de autorități o scurtă perioadă (Michał Gorcki – „*Asasinii printre noi*”, Antoni Macierewicz – „*Operațiunea Polonia*”, Jarosław Kaczynski – „*Lovitura de stânga din iunie*”, Sławomir Cenckiewicz și Piotr Gontarczyk, istorici, cercetători ai Institutului Memoriei Naționale – „*Serviciul Securității de Stat și Lech Walesa*”). Date privind colaborarea cu Securitatea poloneză și chiar cu KGB au fost stabilite și despre alți lideri importanți ai „Solidarității” (ex. Bronisław Geremek).³⁷

În numărul viitor: Cehoslovacia, Ungaria, R.D. Germană, Bulgaria

G.I. bg. (r) Vasile Mălureanu

³⁶ *Ibidem*, p. 119 și Constantin Corneanu, *Op. cit.*, pp. 398-399.

³⁷ „*Impostorul Lech Walesa ne-a păcălit pe toți*” – material postat pe *Justițiarul.ro* la 21 ianuarie 2015.

CUM AM „COMPROMIS MINISTERUL”

În luna martie 1983 am fost desemnat să asigur pe linie de contrainformații economice și Întreprinderea Hidromecanica Brașov.

Aceasta avea două unități: Hidromecanica 1 (H1), înființată la începutul secolului XX, cu sediul în centrul orașului (azi loc de parcare auto) și Hidromecanica 2 (H2), unitate modernă realizată în anii 1970 (în prezent închisă), pe platforma industrială Tractorul-Rulmentul (acum *mall*).

Uzina producea ansamble și subansamble, în mare parte unicate, atât pentru sectorul civil (Centrala Nucleară de la Cernavodă), cât și pentru industria de apărare. Aici își desfășurau activitatea 4.500 de angajați, marea majoritate specialiști de înaltă clasă.

În cadrul activității de cunoaștere a obiectivului, o atenție deosebită am acordat stabilirii punctelor cu un grad ridicat de vulnerabilitate.

La H2 am stabilit că, la Secția Turnătorie, cele două cuptoare de 6,3 tone pentru elaborarea fontei prezentau un grad înalt de pericolozitate. Am constatat că sistemul de avertizare sonoră și optică nu funcționa normal.

În cazul în care căptușeala (cămașa) cuptorului (oalei pentru turnare) formată din cărămidă refractară era străpunsă de metalul topit, exista pericolul ca acesta să perforzeze conducta (spira) din cupru prin care circula apa ce asigura răcirea cuptorului. Datorită temperaturii foarte mari a metalului topit, apa se descompunea în hidrogen și oxigen, ceea ce putea genera o explozie care s-ar fi soldat cu pierderi de vieți omenești și mari pagube materiale,

Pentru semnalarea situațiilor de avarie, cuptoarele erau prevăzute cu o plasă metalică ce îmbrăca oala pentru turnare, montată între cămașa acestora și conducta de răcire. În caz de avarie, această plasă declanșa sistemul de alarmă.

Verificarea funcționării alarmei se efectua prin introducerea unei tije metalice în interiorul cuptorului și atingerea pereților acestuia, moment când sistemul de avertizare declanșa atât alarma sonoră, cât și pe cea optică.

Personal am testat eficiența sistemului de avertizare și în multe cazuri am constatat că acesta nu funcționează.

Drept urmare, am avut o discuție cu șeful secției, ing. dr. Vladimir Covacevici, care a afirmat că sistemul nu era eficient mai ales în cazul perforării cămășii la partea inferioară (fund) a oalei, întrucât aici acesta nu

putea da semnal de avarie (personal nu m-a convins). A specificat că suedezii folosesc un model mai eficient, cu montarea unei antene la partea inferioară a oalei de turnare.

În urma acestor constatări, am înaintat un raport la Direcția a II-a – contrainformații în domeniul economic.

La circa o săptămână de la înaintarea raportului, era o zi de joi (zi lungă), în jurul orei 20¹⁵, a venit șeful de serviciu în birou și m-a invitat la telefonul guvernamental „*pentru că cei de la Direcție vor să te felicite*”.

La telefon, un colonel din Direcție, m-a luat direct:

- Ați compromis ministerul prin cele raportate cu privire la starea de pericol existentă la secția turnătorie de la Întreprinderea Hidromecanica Brașov.

Conducerea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, în urma informării efectuate de Securitate a trimis un specialist la Brașov să verifice cele semnalate. Acesta a constatat că „nu se confirmă nimic din cele relatate”.

Eu am precizat că informația este reală și că pot demonstra acest lucru.

Vineri dimineață m-am deplasat la secția turnătorie de la H2, unde am avut o nouă discuție cu șeful secției, ing. dr. Vladimir Covacevici, pe tema verificărilor efectuate de reprezentantul ministerului cu privire la sistemul de avertizare a avariilor, de la cuptoarele de 6,3 tone pentru elaborarea fontei.

În cadrul discuției, șeful secției a relatat că din minister a venit să verifice semnalarea un anume inginer Ionescu. Acesta i-a sugerat, „*ca să iasă bine atât întreprinderea, cât și ministerul*”, să redacteze un document din care să rezulte că informarea efectuată de către organele Ministerului de Interne nu se confirmă și că totul este în regulă.

În această situație, i-am luat șefului de secție o notă explicativă privind înțelegerea cu reprezentantul ministerului de resort, pe care am trimis-o la Direcția a II-a.

După trei zile, de la Direcție au comunicat că cei din conducerea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini i-au desfăcut contractul de muncă inginerului Ionescu și s-au luat măsuri pentru înlăturarea pericolului de avarie.

Col. (r) Valeriu Dogaru

O LEGENDĂ INFORMATIVĂ ...

Ofițerul de serviciu pe unitate m-a anunțat telefonic că la Întreprinderea de Medicamente din București s-a produs explozia unei cisterne C.F.R., aflată pe linia de garaj, în timpul operațiunilor de descărcare a amoniacului.

Salariații întreprinderii și-au părăsit locurile de muncă din cauza formării unui nor toxic de amoniac. Ajuns la poarta întreprinderii, l-am întâlnit pe maiorul Murariu Mircea, ofițerul de obiectiv, documentându-se asupra cauzelor care au generat evenimentul.

Pe alee am zărit o doamnă în halat, căzută pe asfalt, cu firicele de sânge pe nas și gură; decedase. La câțiva metri distanță, un bărbat, de asemenea, decedat. Cu cât ne apropiam de locul exploziei, concentrația amoniacului devenea tot mai mare. Cartușele filtrante ale măștilor nefiind adecvate pentru amoniac, am fost obligați să ne întoarcem la poarta întreprinderii. Aici a ajuns și colonelul Georgescu Emilian, adjunct al șefului Direcției de Contrainformații Economice. I s-au raportat informațiile pe care le dețineam și s-a hotărât să difuzăm o informație falsă, respectiv că vagonul cisternă ar fi fost încărcat la un alt combinat chimic decât cel real. Scopul a fost prevenirea distrugerii unor documente oficiale sau modificarea conținutului acestora, ceea ce ar fi îngreunat cercetările.

Informația a fost difuzată în Ministerul Chimiei și a circulat cu repeziciune în toate unitățile acestui minister. Ajunsă la Combinatul chimic Borzești, cei care știau că sunt în culpă au exclamat ușurați: „bine că nu a fost cazanul pe care am uitat să-l descărcăm”.

Informația de mai sus a fost punctul de la care au plecat ofițerii însărcinați cu clarificarea cauzelor exploziei.

Prima verificare s-a efectuat în stația C.F.R. unde se cântăreau vagoanele încărcate în Combinatul chimic Borzești înainte de a pleca spre diferite unități economice. În registrul de cântar din această locație se consemnase că în vagon s-au încărcat 29,7 tone amoniac, cu 4,7 tone peste capacitatea maximă admisă, de 25 tone. Restul spațiului din vagon trebuia să fie o pernă de aer care, fiind elastică, putea și trebuia să preia creșterea volumului lichidului ca urmare a creșterii temperaturii din interiorul vagonului cisternă.

Vagonul a fost încărcat incorect, pentru că nu au funcționat debitmetrele care trebuiau să măsoare cantitatea de amoniac încărcată.

În plus, în ziua încărcării avea loc un meci de fotbal al echipei naționale cu o echipă din nordul Europei. Salariații care erau în schimbul de zi se grăbeau să ajungă acasă în fața unui televizor, iar cei de serviciu erau și ei preocupați de acest eveniment. În aceste împrejurări, echipa care a intrat de serviciu nu a respectat consemnul din registrul de cântar. În loc să retrimită vagonul în depozit pentru descărcare, acesta a fost atașat unei garnituri de vagoane cu destinația Întreprinderea de Medicamente București. Din momentul încărcării până la descărcare au trecut circa 20 de zile.

Comisia tehnică, constituită special pentru acest caz, a concluzionat că în acest timp, în interiorul vagonului temperatura amoniacului a crescut cu 3,80° Celsius, producând o presiune de 80 atm. până în momentul descărcării.

În această perioadă, în interiorul vagonului cisternă presiunea s-a repartizat uniform, fiind o presiune statică. În momentul descărcării, presiunea statică s-a transformat în presiune dinamică pe pereții laterali, iar în partea de sus s-a format o depresie relativă care a condus la fisurarea cisternei pe o lungime de circa doi metri.

Explozia a produs panică în rândul salariaților. Deși toate secțiile de producție erau dotate cu măști de gaze, unii angajați, panicați, au luat-o la fugă către poarta întreprinderii fără a le folosi. Efortul făcut prin fugă a accentuat cantitatea de amoniac inhalată. În câteva zile, au decedat 29 de persoane.

Aș dori să remarc respectarea instructajului de către o doamnă calificată la locul de muncă: a blocat ușa de ieșire din secție, a deschis lada în care se păstrau măștile de gaze, le-a împărțit celorlalte operatoare, 24 la număr, iar pentru ea a mai rămas doar cartușul filtrului fără capsulă. L-a fixat la gură și s-a ținut de nas. Așa a salvat viața colegelor din secție.

Menționez că toate utilajele din secție au funcționat, în continuare, fără operatori. Directorul întreprinderii a luat această hotărâre pornind de la faptul că procesul de producție era integrat și oprirea unei secții putea conduce la alte evenimente (explozii, incendii) în alte secții.

Întrucât s-a stabilit că acest eveniment – având în vedere latura subiectivă a infracțiunii – nu era de competența organelor de securitate, au fost continuate verificările de către organele de miliție și procuratură.

Colonel (r) Grigore Niță

ACȚIUNEA „SUVEICA”

Pregătirea deznodământului din decembrie 1989 în România a început cu ceva ani înainte, marile puteri interesate în schimbarea regimului ceaușist punându-se de acord asupra rolului pe care urma să-l joace fiecare pentru realizarea scopului final.

Uniunea Sovietică avea de multă vreme „pioni” bine situați atât în conducerea politică a țării, cât și în structurile militare. Evident că aceștia erau cunoscuți și supravegheați informativ-operativ de Direcția de Contrainformații Militare care era obligată legal să informeze ierarhic despre activitatea personajelor în cauză. În revista noastră au mai fost publicate materiale interesante cu privire la activitatea celor supravegheați în dosarele „Corbii 1” și „Corbii 2”.

Redăm în continuare unele aspecte operative din lucrarea acestor cazuri.

Un principal exponent al acțiunii „Corbii 1” a fost „Milică”. Acesta, cu o funcție importantă în România, prin activitatea sa constituia o „suveică” între un serviciu de spionaj străin și un grup de nemulțumiți, care ocupaseră sau ocupau funcții importante într-un sistem hotărâtor pentru statul român.

„Milică”, un foarte cunoscut vizitator al consulatului URSS, era căsătorit cu o femeie de origine străină, agentă a unui serviciu de informații sovietic.

Cum era de așteptat, acesta a fost permanent în atenția structurii de contrainformații militare, dar și a serviciului de filaj. Datorită activității bogate ce o desfășura a fost lucrat în „filaj de studiu”.

Într-o zi din luna octombrie a anului 1988, finalizând mai repede o acțiune în care eram angrenați, am hotărât ca, în loc să revenim la sediu, să trecem să vedem ce mai face „Milică”.

Ne-am ocupat fiecare locul în dispozitivul de preluare a obiectivului de la domiciliu, conform organizării prestabilite în cadrul filajului de studiu, zona fiind destul de sensibilă și neprielnică datorită existenței unor sedii de reprezentanțe diplomatice.

Nu ne-am instalat bine, că un coleg și o colegă ce mergeau liniștiți, „ca doi îndrăgostiți”, pe sub castanii de pe marginea trotuarului, ne-au comunicat prin stație că „Milică” a ieșit și se deplasează pe jos în zona supravegheată.

În această situație, am retras imediat mașinile din zonă și am început urmărirea pe jos, cunoscând obiceiul lui de a se opri de fiecare dată când se pregătea să dea colțul pe altă stradă, uitându-se înapoi.

După 10 minute, cei ce eram în dispozitiv am fost atenționați că a apărut și soția lui „Milică”, „Mia”, care se deplasa cu atenție, ajungând la 50 de metri în spatele lui „Milică”, făcându-i contrafilaj ca la carte.

Amândoi s-au deplasat în acest mod pe străzile din zonă și, ajungând la un părculeț, au intrat. „Milică” a ocupat un loc pe o bancă unde a rămas 5-7 minute. În acest timp „Mia” a cumpărat o revistă de la chioșcul din apropiere, apoi s-a dus în stația de autobuz. A lăsat să treacă mai multe mașini de pe diverse linii, privirea fiindu-i ațintită asupra lui „Milică”. Acesta s-a ridicat de pe bancă și, tacticos, s-a deplasat și el în stația ITB. La venirea unui autobuz au urcat în ultimul moment, purtând o discuție aprinsă, lăsând impresia că nu se înțeleg ce mașină trebuiau să ia.

„Mia” s-a oprit „supărată” pe platforma din spate, privind la mașinile ce veneau în urma lor. „Milică” s-a așezat „nepăsător” pe un scaun, cu spatele în direcția de deplasare. Am luat măsura ca un filor să se urce în autobuz pe traseu.

După ce au coborât, s-au despărțit. „Mia” a mers până în fața Spitalului CFR 2, iar „Milică” a traversat pe trotuarul de lângă expoziție și s-a oprit, lăsând impresia că așteaptă pe cineva. A început să se plimbe în sus și în jos până în jurul orei 11⁵⁵ când, lângă el, s-a oprit un individ de circa 50 de ani, statură mijlocie, păr grizonat șaten, îmbrăcat în blugi, geacă tercot gri, încălțat cu adidași. S-au salutat, „Milică” părând mulțumit că respectivul a venit la întâlnire. Din gesturi și mimica feței se observa respectul pe care i-l purta acestuia.

„Milică” și noul venit au mers pe jos pe Bulevardul Expoziției în direcția Piața Chibrit, discutând aprins și oprindu-se de mai multe ori. S-a luat măsura documentării întâlnirii pe timpul deplasării celor doi. Dându-ne seama că individul este o persoană importantă, au fost sunați ofițerul de la unitatea informativă care îl avea în atenție pe „Milică”, precum și șeful meu direct. Ni s-a ordonat să avem mare grijă, iar dacă se despart să ne concentrăm atenția asupra legăturii și să-l abandonăm pe „Milică”.

În acest timp „Mia” se deplasa pe trotuarul de vis-à-vis și pe revista ce o avea în mână s-a observat că nota numere de mașini ce treceau pe bulevard, fiind atentă la tot ceea ce se întâmplă în jur.

Bărbații au rămas împreună circa o oră. S-au deplasat pe Bulevardul Expoziției până în fața Liceului „Carpați” și înapoi, până în dreptul Institutului de Cercetări Agricole. Aici s-au despărțit. „Milică” a intrat în curtea Institutului care comunică cu Facultatea de Agronomie, iar legătura, numită de noi „Matei”, a continuat grăbit în direcția Pieței Scânteii. Ofițerul de la unitatea informativă ne-a cerut să-i ducem urgent o poză a individului împreună cu „Milică”.

Mi-am dat seama că este un moment operativ foarte important și am raportat șefului dacă poate să-mi trimită ajutoare, deoarece una din mașini plecase să developeze și să obțină o fotografie a legăturii.

„Milică” a fost suspendat din filaj, la fel și „Mia”, așa cum ni se ceruse, concentrându-ne asupra lui „Matei”. Am observat că acesta este deosebit de agitat și a început să se autoverifice grosolan prin mijloace neprofesioniste.

Având de data aceasta un efectiv mai mare de filori, ne-am permis să-l supraveghem mai strict. A urcat în tramvaiul 41, cu care a călătorit până la stația „Bd. 1 Mai”, a coborât și s-a deplasat în stația de autobuz Turda. După o scurtă așteptare s-a urcat în autobuzul 300 cu care a călătorit până la Piața Romană unde a coborât și, pe jos, s-a deplasat puțin spre bulevardul Magheru, intrând pentru câteva clipe în două magazine din care nu a cumpărat nimic, fiind însă tot timpul atent la persoanele din jur. A coborât în stația de metrou unde a luat trenul până la Piața Aviatorilor, a intrat într-un restaurant cu autoservire din spatele magazinului alimentar de unde și-a luat o cafea. A rămas în picioare în fața unei mese și a savurat cafeaua timp de aproape 10 minute, fiind în continuare atent la persoanele din jur.

În timp ce „Matei” era ocupat cu cafeaua, am primit ordinul de a suspenda imediat acțiunea. Fotografia ajunsese la ofițerul operativ care și-a dat seama cine este. Persoană foarte importantă în peisajul politic românesc al acelei vremi.

Din pură curiozitate profesională, am luat hotărârea de a continua supravegherea, să vedem ce mai face. După ce a terminat cafeaua, a ieșit și a staționat 5 minute în fața magazinului alimentar din Calea Dorobanților. Părea gânditor și privea în gol. Apoi a luat-o agale spre domiciliu unde a ajuns la ora 15²⁰.

La analiza lucrării, am rugat să fie prezent și lucrătorul de la organul informativ, care a fost impresionat de filajul și de calitatea fotografiilor executate.

Am mai arătat în alte cazuri că aveam în dotare o dubiță al cărei interior era dotat cu tot ce era necesar pentru deghizare și machiaj. Acestea se datorau lui nea „Mănuță”, un maestru în arta machiajului, iar dubița o numeam între noi „caleașca lui nea Păduraru”.

În cazul respectiv, documentarea a fost executată pe Bd. Expoziției de un „poștaș” care în tolba din dotare avea un aparat foto cu teleobiectiv.

Există o vorbă creștinească, „Despre morți numai de bine”. Dar pentru cei mai tineri sau pentru cei care nu cunosc, „Milică” este cel care a ordonat uciderea mișelească a colonelului Gheorghe Trosca și a colegilor lui în fața sediului M.Ap.N., în noaptea de 23 decembrie 1989.

Și ar mai fi ceva de arătat. Nu știu prin ce împrejurare a ajuns în mâinile lui dosarul „Corbii”.

Pe toți cei implicați, într-o zi, i-a chemat la el în birou.

Erau 6 bărbați și o femeie – reprezentanta filajului.

Cum i-a văzut, „Milică”, cu mâinile la spate și pe un ton agresiv, s-a dus în fața fiecăruia și gesticulând striga: „Să vă împușc, să nu vă împușc?”, iar când a ajuns în fața femeii s-a oprit, a privit-o câteva clipe și a țipat: „Afară, afară cu voi, până nu vă împușc. Să fie dați afară din armată”.

La a XV-a aniversare a evenimentelor din decembrie 1989, Conu „Tache”, alias Silviu Brucan, pe un post TV, a făcut următoarea afirmație cu un rânjă sarcastic:

„Milică” a avut dreptate când a procedat așa cu grupul lui Trosca, pentru că aceștia voiau să-l împuște pe el și pe câțiva membri ai CFSN.

Gl. bg. (r) Vasile Coifescu

DUPLICITARUL

Pe pământ englez a fost creat un cuvânt cât se poate de explicit pentru „duplicitar”: *turncoat*. Unii dintre lingviștii care i-au căutat obârșia sunt de părere că aceasta se află în Evul Mediu, cu neîntreruptele sale conflicte dintre clanurile feudale. Soldații angajați într-o tabără îmbrăcau, pentru a se recunoaște în învâlmășeala și dezordinea luptelor corp la corp, tunici de o anumită culoare. Oponenții lor purtau, evident, haine de o cu totul altă culoare.

Cum însă oportuniști existau încă de pe atunci, unii dintre vajnicii luptători își croiau vestoane cu două fețe, astfel încât, în cazul când tabăra proprie era amenințată cu înfrângerea, ei își întorceau repede haina pe dos, intrând în rândul învingătorilor. *Turncoat*.

Dar nici pe pământul nostru oamenii nu s-au lăsat mai prejos. Pentru a-l desemna pe duplicitar în limba română există sintagma „Taler cu două fețe”. De unde vine ea? Este posibil să se fi încetățenit pe două căi. Una ar fi aceea a unui banal joc. Este bine știut că una dintre monedele care au circulat în țările române purta numele de taler. Că jocul de rișcă este la fel de vechi ca și banul însuși este iarăși îndeobște acceptat. La acest joc, partea monedei pe care este imprimat „capul” (chipul, fața) este câștigătoare, iar partea cu „pajura” (stema) este perdantă. Exact la fel ca și noi („cap sau pajură”), englezii numeau jocul „*Heads and tails*”.

Nu o singură dată au apărut jucători cu monede falsificate. Pilind partea cu pajura, ei subțiau două monede care erau apoi lipite una cu cealaltă, rezultând ceea ce în argoul specific se numea „ban cu două luaturi”. Era moneda cu două chipuri și nicio pajură, talerul cu două fețe, câștigătorul niciodată cinstit.

O altă posibilă explicație pornește de la celălalt sens al cuvântului, acela de talger, tavă, vas din care se poate mânca. Expresia „Taler cu două fețe” stă la baza frumoasei istorisiri „Talerul cu două fețe” din volumul „Fabule și istorioare” al lui Anton Pann.

Despre omul care este duplicitar, care este „*turncoat*”, care este „taler cu două fețe” se pot spune multe. Reținem însă un singur aspect:

Ceea ce este regretabil este faptul că de îndată ce a schimbat tabăra și s-a alăturat învingătorilor, duplicitarul se aruncă asupra foștilor săi camarazi

(sau colegi ori tovarăși, după caz) cu o încrâncenare aparte. Aceasta este „pasiunea neofitului”, comenta cineva cu delicatețe un asemenea comportament. Altceineva, mai exigent, spunea: „Pune-i acestui primitiv o bâta în mână și ai să vezi cum iese din peșteră și lovește cu sete în dreapta și-n stânga. Vrea parcă să facă uitată culoarea pe care o avea peștera din care a ieșit”.

Destinul Duplicitarului este incert. De foarte multe ori el reușește. Astfel, comunistul devotat, ale cărui rădăcini coboară în familia unor „revoluționari de profesie” agită o campanie de demascare a comunismului, scrie cărți, susține conferințe, vituperând chiar împotriva părinților săi, deschide fundații sau întemeiază institute de studii, se cațără în fruntea unor așezăminte culturale ori chiar ministere. Un fost ofițer de Securitate strigă „moarte securiștilor!”, iar un altul atârnă etichete jignitoare de gâtul foștilor săi colegi. Secretara unei organizații P.C.R. sau lectorul C.C. care se plimba de la o instituție la alta, dezvăluind unor mase de blazați „învățămintele” din documente de partid insuficient înțelese, hotărând să se afirme pe tărâmul propagandei, au preluat seriale de televiziune, rubrici de ziar sau ziare cu totul. Scriitori care beneficiaseră de toate avantajele oferite protipendadei din primul eșalon s-au repezit la jugulara propriilor colegi, încercând să îi desființeze, în speranța că stingând luminile strălucitoare ale acestora vor reuși să sclipască și ei cât de cât.

Iar șirul exemplelor ar putea continua.

În foarte multe situații, Duplicitarul iese învingător. Îl ajută să răzbată pe cărările vieții, ce sunt „aspre și înguste” versatilitatea, experiența, tupeul și, de ce să nu o afirmăm deschis, o anumită doză de inteligență nativă. Este drept, nu o singură dată, atunci când rememorezi filmul ascensiunii sale se poate distinge un anumit fel de sprijin primit de la străini sau de la mandatarii autohtoni ai acestora.

Momentele când Duplicitarul se bucură de succesul malversațiilor sale reprezintă un final ideal, cu *happy-end*.

*

La cele de mai sus se poate replica cu o argumentație perfect valabilă: lumea este într-o permanentă transformare și odată cu ea trebuie să ne schimbăm și noi. Acest lucru este perfect adevărat. În fond, adaptabilitatea este o trăsătură comună tuturor ființelor. Cine nu se adaptează, piere. Aceasta este o regulă aspră, dar reală, a vieții. Fixismul, înțepenirea în dogme, imobilismul pot fi periculoase pentru individ, pentru societate. O pledoarie în favoarea acestora ar fi absurdă.

Cu toate acestea, să nu uităm că principii ferme, credințe nestrămutate au existat întotdeauna de-a lungul istoriei umanității, iar cei care le-au apărat sunt sfinții, sunt modelele noastre de viață.

Priviți șirul lung al martirilor creștini care s-au jertfit, apărându-și credința. Priviți șirul lung al eroilor noștri – militari și civili – care au pavat cu osemintele lor calea albă a devenirii noastre, apărând țara împotriva agresiunilor venite de aiurea.

Păstrarea credinței, a iubirii de țară, apărarea principiilor sănătoase de viață în societate sunt și trebuie să rămână pilonii pe care să ne întemeiem existența. Renegându-și credința, legămintele de loialitate, atacându-și și consăngenii și plasându-se în solda celor veniți de aiurea, Duplicitarul merită din plin oprobriul tuturor.

*

Dacă am evocat mai sus finalul ideal, când Duplicitarul își atinge țelurile, nu trebuie să ometem posibilitatea ca el să fie respins chiar de aceia a căror bunăvoință a căutat să o câștige.

Dat pe ușă afară, neacceptat de la bun început sau pe parcurs, el nu se poate întoarce la foștii colegi pe care i-a blamat. Schelălăind, el își continuă existența întunecată înecându-se în propriul venin.

Așadar, adaptabilitatea este o necesitate pentru supraviețuire. Deschiderea către nou este, incontestabil, o cerință a progresului.

Dar, așa după cum spuneau anticii „*Est modus in rebus*”. Este o măsură în toate. Nu tot ce este nou este, neapărat, și binefăcător.

Și, dincolo de aceasta, cel care, întorcându-și haina pe dos, vituperează împotriva principiilor susținute până mai ieri, cel care blamează comunitatea în care s-a aflat până nu demult și îi atacă pe cei cu care a împărțit o pâine nu poate fi altfel decât demn de dispreț.

Paul Carpen

ÎN SOMNUL RAȚIUNII SE NASC MONȘTRII NEFERICIRILOR NOASTRE

Prin anul 1985, o delegație guvernamentală din România a efectuat o vizită în China. În discuțiile purtate, șeful delegației a afirmat că poporul chinez este un popor de „temut”, iar translația a tradus că poporul chinez este un popor „mut”. Conducătorul delegației chineze, vizibil deranjat, a răspuns cu duritate în glas că „poporul chinez nu este nici mut, nici surd”.

Pornind de la acest comentariu, în temeiul datelor obținute în modesta mea activitate profesională, pot susține cu deplină convingere că Securitatea română era un serviciu de informații „de temut” în exteriorul țării. În acest context se impune a sublinia însă că serviciile de informații românești nu au fost nicio clipă „surde”, dar au fost momente când, fie datorită situației operative, fie din pricina ordinelor primite, membrii acestora a trebuit să fie „muți” (tăcerea nu înseamnă întotdeauna recunoaștere).

Pentru a înțelege prezentul și a pune întrebări despre viitor, cu discernământ și înțelepciune, fără ură sau dorință de răzbunare și speranță, se impune restaurarea unui adevăr fundamental: un serviciu de informații constituie o siguranță minusculă, precum siguranțele pe care le avem fiecare acasă, la toate instalațiile electrice, tehnice etc., care **previne, semnalează** sau chiar **elimină** dezastrul sau distrugerea.

Lăsând la aprecierea dumneavoastră adevărul conținut de rândurile următoare, nu putem să nu amintim ceea ce susținea Marguerite Yourcenar în „Memoriile lui Hadrian” (1951): *„Dar tocmai fiindcă mă aștept prea puțin din partea condiției umane, perioadele de fericire ale omului, progresul său parțial, eforturile lui de a o lua de la capăt și a continua, toate ne par lucruri grozave, care aproape compensează masa monstruoasă de nenorociri și înfrângeri, de indiferență și greșală. Dezastru și prăbușiri vor mai fi; dezordinea va triumfa, dar și ordinea, fie și numai din când în când”*.

Revenind la „surzenia” sau „muțenia” unui serviciu de informații, voi încerca punerea în discuție a unor idei, nu și abordarea lor exhaustivă. În activitatea unui serviciu de informații au fost situații, atât înainte de 1990, cât și după, în care datele furnizate nu au fost luate în seamă, când au fost prezentate incomplet (din rațiuni de securitate), sau chiar când nu au fost transmise (pentru că efectul ar fi fost nul sau chiar mai rău).

La nivelul anului 1974, s-a prezentat conducerii țării un material privind unele riscuri ale afacerii BAC, care presupunea construcția în România a unor avioane depășite moral dar, în ciuda raportului, datorită plimbării cu trăsura a președintelui țării la Londra, contractul s-a încheiat. Tot în acea perioadă, o informație care nu a fost nici scrisă, nici transmisă, a fost că soția președintelui primea cadouri, bijuterii și blănuri la fiecare întoarcere din străinătate a unui membru al conducerii Securității. Omul a fost menținut în funcție timp de patru ani, în ultima perioadă chiar interzicându-se, prin ordin scris, culegerea de informații despre el. Aceasta i-a permis, cu prilejul unei deplasări pentru tratative comerciale, să nu mai revină în România. Erau momente în care, din pricina contextului, mă întrebam: „Cui să spui? Cine are curajul să asculte? Cine să înțeleagă și cum să răspundă?”

După 1990, Serviciul Român de Informații a depus eforturi pentru apărarea siguranței naționale în condiții deosebite, în dese rânduri desfășurându-și activitatea asemănător situațiilor de culegere a informațiilor de pe teritoriul ocupat vremelnice de inamic. Uneori vorbele lui Ion Caramitru, „Mircea, fă-te că lucrezi”, deveniseră nu numai o necesitate, ci și o realitate care aducea mulțumire pentru sine și mulțumire pentru cei îndrituiți să valorifice munca depusă de fiecare ofițer.

În susținerea acestui fapt, consider că pot face referire la unele informații la autoritățile în drept, prin care aș vrea să subliniez *feedback*-ul informațional.

În privința materialului privind economia subterană a României întocmit în baza informațiilor financiar-economice din anul 1992, inclusiv pe bază de tabele cu situația financiară a societăților comerciale existente, din analiza contabilă a acestora rezulta că 47% dintre acestea făceau evaziune fiscală. Șeful meu în materie la acel moment m-a atenționat să refac calculele, considerând procentul nu o greșeală, ci o exagerare. După recalculare, procentul a fost de 42%, iar în materialul final, cred, s-a menționat procentul de 40% economie subterană. Precizez că în acel material a fost prezentată și propunerea cu soluția legislativă, pentru eliminarea pe viitor a unor astfel de situații.

Un alt exemplu din acea perioadă la care voi face trimitere este propunerea de interzicere a jocurilor de întrajutorare de tip Caritas. În acele cazuri am fost puși în situația de a evita, în parte, să menționăm cine sunt beneficiarii ilegali, după propriile reguli, ale acestor operațiuni financiare frauduloase, care aplicau scheme asemănătoare cu unele fraude pe scară largă ce avuseseră loc în țări din Europa Occidentală între 1936-1938. Materialul s-a

întors cu rezoluția: „*Lucrătorul îngrădește inițiativa particulară*”. La acel moment noi ne-am amuzat, remarcând că rezoluția era mai bună decât cele de genul „*Lucrătorul are concepții criptosecuriste*” sau „*Lucrătorul dă dovadă de gândire criptocomunistă*”. În realitate, materialele înaintate autorităților în drept indicau pericolele reale la siguranța economiei naționale.

În anul 1993, studiam programe economice pentru România provenite de la instituții financiare internaționale, având sute de pagini; analizându-le temeinic, menționez pe unele pagini „dezastru”, „distrugere”, „crimă economică”, concluzii de care unii membri ai colectivului în care îmi desfășuram activitatea păreau surprinși. Menționez acum aceste aspecte, având în vedere lansarea la Ministerul Afacerilor Externe român a cărții lui John Perkins, „Confesiunile unui asasin economic”, unde sunt consemnate încă din primele pagini, aspecte similare celor citite de noi în anii '90: „*Mercenarii sau asasinii economici sunt profesioniști (...) care direcționează banii de la Banca Mondială, de la U.S.A.I.D, precum și de la alte organizații de întrajutorare străine în seifurile corporațiilor gigant (...) care controlează resursele naturale ale planetei. Mijloacele de care uzează în acest scop variază de la rapoarte financiare frauduloase, alegeri trucate, mită, șantaj, sex, ajungându-se până la crimă (...) căpătând noi și terifiante dimensiuni în această perioadă de globalizare*”.

Constatând „insuccesele” mele în materie de informare a autorităților, la propunerea șefului unității mi-am concentrat eforturile asupra unor teme de cercetare. Prima a fost intitulată „Implicațiile trecerii de la societatea postindustrială la societatea informațională asupra siguranței naționale”.

În această temă atingeam problema utilizării și efectele „bombei informaționale”, după evenimentele din decembrie 1989, în viața politică, socială și economică din România. Semnalând unele pericole la siguranța națională și unele mijloace și metode folosite, intenționez să determin luarea unor măsuri de contracarare a acestui nou mijloc de acțiune. Apreciam în această lucrare că efectele „bombei informaționale” pe termen mediu și lung sunt mult mai mari decât efectele bombelor de la Hiroshima și Nagasaki, având posibilitatea de a determina inclusiv omul de bună credință să susțină, împotriva evidenței, că albul este negru și negrul este alb, iar răul este bine și binele este rău. Rătăcirea era perfect organizată, iar rezultatele au depășit cu mult așteptările dirijorilor. Războiul informațional este o metodă de spălare a

creierului sau de manipulare pentru izolarea individului din lumea reală într-un cadru în care nu i se lasă acces decât la informația care se dorește a fi indusă.

A doua temă de cercetare, „Subminarea economiei naționale a țărilor în curs de dezvoltare” avea ca obiect rolul băncii centrale într-o țară suverană cu economie performantă. Menționez că moneda și sistemul financiar-bancar într-o economie sănătoasă sunt similare sângelui și sistemului circulator dintr-un organism viu. De asemenea, aveam în vedere că plămânul unei economii este comerțul exterior. Românul face întotdeauna haz de necaz, iar răspunsul medicilor cu privire la afectarea sistemului circulator și sistemului respirator trebuie secretizat cel puțin cincizeci de ani.

De asemenea, menționez că se impune evitarea ca oamenii care imprimă direcția și decid viitorul țării să fie lipsiți de principii, valori, idei și cu evidente devieri de comportament.

În tratatul său de psihopatologie socială, doctorul Florin Tudose a diagnosticat unii oameni aflați în poziții de decizie după mișcarea de schimbare socială din 1989. Atât în această temă, cât și în informările făcute s-a subliniat că „destructurarea instituțională și legislativă creează și consolidează corupția”. Lupta de astăzi împotriva corupților este asemănătoare acțiunii pompierilor care sting un număr de o mie de incendii în loc să identifice cauza acestora și să o elimine. Rezultatul final este identic cu cel obținut de Sisif.

În anul 1990, socrul meu, la vârsta de aproximativ 75 de ani, s-a înscris în PNȚ-CD, deoarece tatăl său a murit la canal, fiind considerat „chiabur”, întrucât fusese ales consilier local în comuna în care locuia. După doi ani, în 1992, de sărbătorile Crăciunului, mi-a spus, la fel de dur în reacție ca un chinez, că istoria se repetă, că trăim o situație similară cu aceea din 1945 când clasa politică a fost invadată de persoane lipsite de valori morale, de bună credință și de dorința de a depune eforturi pentru bunăstarea națională. L-am contrazis, deși el gândea că România se prăbușea.

Dan Puric, în cartea sa „Suflet românesc” menționa: *„Poți negocia teritorii, poți vinde o țară, dar nu sufletul unui popor. În schimb, pe acesta din urmă îl poți otrăvi”*.

Înțelegând greșelile trecute, vom fi oare în stare să exploatăm așa cum trebuie ocaziile pe care ni le va oferi viitorul?

Lt. col. (r) Ion Șandru

O PĂRERE ...

Întrucât citesc pe nerăsuflăte fiecare număr al revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”, evident că nu mi-a scăpat articolul interesant al colonelului (r) Gheorghe Diaconu din nr. 23, intitulat „Geograful”, care relatează o acțiune contracarată în anii '980 de contraspionajul economic de pe raza județului Neamț.

Dar la fel de adevărat e că nu mă prea dau în vânt după presa locală, din varii motive, mai ales că, din păcate, uneori aceasta a cedat unor presiuni, alergând după senzațional, publicând destule alegații și articole nereale sau chiar tendențioase la adresa foștilor ofițeri de securitate, firește, în spiritul libertății de expresie din democrația noastră originală.

Într-o bună zi, de după „Schimbarea la față” (semn bun?), mă trage de mânecă domnul colonel (r) Aurel Mihalcea, președintele ACMRR-SRI Neamț, și mă întreabă cumva misterios: „D-le, ai citit *Realitatea* din 6 august?”. Bănuieți răspunsul! „Vezi că ziarul e pe masa de lucru de la sediul Sucursalei”.

Și, într-un moment de relaxare, merg la sediu, deschid ziarul și văd pe o pagină întreagă un articol intitulat „Spionii”, oarecum pompos, dar și interpretabil (cu tendințe pro și contra, după gust). Mi-am zis că iar „au pus-o” pe noi, băieții. Aveam să mă înșel și m-am bucurat că mi s-a întâmplat așa.

Sub semnătura d-lui redactor Mihai Sava, de la ziarul local „*Realitatea*”, era un articol scris decent, imparțial, fără comentarii otrăvitoare, dar și fără elogii, care relua episodul relatat de colonel (r) Gheorghe Diaconu în revista noastră, în maniera publicistică strict informală și cu conotații și trimiteri directe la economia județului Neamț, din punctul de vedere al contraspionajului economic. Scrie autorul: „*Tentativa de spionaj a fost dezvăluită în ultimul număr (nr.23, concret) al revistei «Vitralii – Lumini și umbre», publicație a veteranilor S.R.I.*”.

Dincolo de surpriza plăcută, articolul m-a impresionat și prin potențiala sensibilizare a puterii locale, dar și centrale, în scopul reluării activităților de exploatare a zăcămintelor de uraniu din zona Grințieș-Neamț, obiectiv strategic de importanță națională. Însă, după cum se afirma în ziar, „*marea problemă în redeschiderea minei este, în continuare, lipsa banilor, dar și faptul că terenul aparține domeniului Sturdza. Deși în proiect este specificat faptul că acesta trebuie susținut financiar de Compania Națională a Uraniului, reprezentanții companiei afirmă că aceasta nu poate să suporte o astfel de cheltuială. În acest context, o comisie interministerială lucrează la o notă de fundamentare care să justifice nevoia exploatării acestei resurse și care să clarifice lucrurile în privința finanțării, notă ce va fi transmisă Comisiei Europene. Se încearcă, așadar,*

identificarea unor posibile surse de finanțare, dar se are în vedere și atragerea de investitori care să aibă același obiect de activitate – extracția de uraniu”.

Mai mult, ceea ce mulți con-județeni nu au cunoscut, în articol s-a făcut și un scurt istoric al explorării și exploatării zăcămintelor de uraniu din zonă, ceea ce induce, în subsidiar, și interesul atât al ofițerilor de informații, înainte și după 1990, pentru protejarea acestor bogății, cât și al serviciilor secrete străine de a le cunoaște, evident la modul „dezinteresat”. Citez din nou: „*Uraniul ce ar putea fi extras din subteranul localităților Grințieș și Tulgheș (Harghita) rămâne singura sursă autohtonă de alimentare a reactoarelor de la Cernavodă. În zona Grințieș, cercetarea geologică a început în 1963. După o scurtă perioadă de prospecțiune, s-a trecut la exploatarea perimetrului și conturarea zăcămintului. În trimestrul I al anului 1998 exploatarea a fost oprită din cauza lipsei de finanțare. De asemenea, în perioada 1998-1999 s-a negociat cu Agenția Națională pentru Resurse Minerale acordarea licenței de exploatare pentru partea nordică a zăcămintului. În aceeași perioadă a fost elaborat un studiu de fezabilitate pentru deschiderea părții nordice a zăcămintului, în vederea exploatării”.*

Relevantă în acest context mi se pare și reacția primarului comunei Grințieș și revin la articol: „*posibilitatea redeschiderii minei de uraniu îl încânta pe primarul Vasile Alexandroaia: Ar fi o investiție benefică pentru comunitatea noastră, de fapt pentru toată Valea Muntelui, în ceea ce privește locurile de muncă. Sunt asaltat de cereri din toate comunele limitrofe. Se preconizează că se vor crea aproape 1.200 locuri de muncă”.*

Am scris aceste rânduri sub impulsul unui amestec de mândrie profesională, patriotism local și chiar al conștiinței apartenenței mele la o breaslă numită, pe bună dreptate, de *Intelligence*. Și poate și dintr-un incorigibil optimism că implicarea revistei noastre, a mass-media locale, a tuturor celor de bună-credință se va simți și în județul meu, inclusiv prin acest demers redacțional, pentru refacerea economiei locale.

Colonel (r) Dumitru Zanfir

O VORBĂ PROASTĂ, PEA DES REPETATĂ: „ROMÂNII AU TRĂDAT UȘOR...” OARE?

Într-un text publicat recent (pe 6 octombrie 2015) pe blogul nostru – www.ioncoja.ro, intitulat *Vă spun și o noutate...*, aflăm că într-o discuție purtată la Moscova de către un oficial român, Silviu Brucan, cu redactorul șef al ziarului „Izvestia”, oficialul rus i-a declarat interlocutorului său român următoarele:

„Sunteți nestatornici, domnule profesor. Din câte cunosc, de-a lungul istoriei, în marile conflagrații europene și mondiale, conducătorii români nu au fost loiali până la capăt cu cei cu care s-au aliat. Au trădat ușor și tot atât de ușor și-au părăsit aliatul, trecând cu bagaje cu tot în tabăra adversă. Subliniez, este vorba de conducătorii români, nu de poporul român, pe care îl respect (...). Oscilația dumneavoastră în relațiile cu aliații și cu vecinii ne-a determinat să fim „prudenți” cu politicienii români. Și nu numai noi”.

Silviu Brucan nu a avut replică la această acuzație deosebit de gravă. N-aș pune tăcerea lui Brucan pe seama faptului că nefiind „român” nu s-a simțit jignit sau vizat! Cu ani în urmă, un ministru de Externe român, neîntrebat de nimeni, s-a trezit într-un cadru relativ oficial să-i acuze pe românii săi cam în aceiași termeni. Acel ministru era nimeni altul decât penibilul Adrian Severin... Ca ministru și om politic, mai impostor decât „profesorul” Brucan...

De data asta treaba este mult mai serioasă. Expertul rus nu pare să vorbească cu patimă și nici nu pare a fi necunoscător. Ce cunoaște el de fapt nu sunt faptele, ci opinia, larg răspândită în multe medii internaționale, cum că „românii trădează ușor”! Am întâlnit această vorbă și la alți vecini de-ai noștri, prea mulți ca să-i mai citez ca atare.

Oare așa stau lucrurile? Oare românii, „în marile conflagrații europene și mondiale, nu au fost loiali până la capăt cu cei cu care s-au aliat? Au trădat ușor și tot așa de ușor și-au părăsit aliatul, trecând cu bagaje cu tot în tabăra adversă”? Hai să verificăm!

Evident, această vorbă are sau pare că are o acoperire suficientă în evenimentele petrecute la 23 august 1944. Lăsăm pentru încheierea acestor rânduri examinarea celor întâmplare atunci și ne întrebăm care vor fi

fiind celelalte „conflagrații europene și mondiale” la care se putea gândi specialistul sovieto-rus.

Dacă vom considera, pe drept cuvânt, că războiul ruso-turc de la 1877 a fost o conflagrație europeană, atunci povestea cu trădarea se confirmă, dar cu roluri schimbate: România este trădată de aliatul ei, nimeni altul decât imperiul rus! Nu intru în detaliile cunoscute, dar este probabil un caz rarism felul în care am pierdut noi atunci sudul Basarabiei, deși eram co-beligeranți învingători!... Dar se pare că decât să fii învingător alături de Rusia, mai bine lipsă!

Următoarea conflagrație europeană ar putea fi considerate cele două războaie balcanice, care au antrenat toate țările din regiune. Are cineva ceva de reproșat românilor pentru cele petrecute atunci?!...

După știința mea, numai românii ar avea ce să-și reproșeze: nu au profitat de conjunctura favorabilă pentru a-i ajuta pe frații lor din sudul Dunării în două privințe: (1) să-i apere pe viitor de politica de deznaționalizare practică pătimaș împotriva românilor de statele din sudul Dunării și (2) să-i ajute pe frații aromâni să capete un statut politic, la care aveau dreptul prin vechime, autohtonie și contribuție economică. Un stat aromânesc în sudul Dunării, în jurul Pindului, era posibil și era și îndrituit! Dacă nu s-a înfăptuit acel stat sau măcar ținut autonom, acesta este un motiv pentru ca oficialii statelor sud-dunărene să pună surdină oricărui reproș la adresa României. *Nota bene*: Dreptul la un statut propriu, aromânii nu și l-au pierdut definitiv!

Așadar a fost trădare: guvernării de la București i-au trădat pe românii din sudul Dunării! O trădare care nu-l confirmă însă pe rus!

Ar urma Primul Război Mondial. Din care România a ieșit nesperat de bine, peste toate așteptările. Deși la intrarea noastră în război am fost în situația dureroasă de a alege între Transilvania și Basarabia, amânând ziua Unirii cu unul dintre cele două ținuturi românești, la sfârșitul războiului ne-am văzut cu Țara întregită și spre Est, și spre Nord-Vest, într-o formulă neimaginată de niciun politician înainte de 1916. A fost un miracol, un miracol dumnezeiesc! A fost un noroc „porcesc”, zic unii neprieteni, ca, prin izbucnirea „Marii Revoluții din Octombrie”, lucrurile să evolueze în direcții total neprevăzute. Dar poate va fi fost și o răsplată dumnezeiască pentru soldatul român, singurul de pe frontul de Est care a luptat cu inima și sufletul dăruite unui ideal autentic, cel național.

Mulți au văzut atunci așa lucrurile: Dumnezeu nu ne-a lăsat! Dumnezeu ne-a răsplătit pentru jerfele de atunci și de odinioară, fără egal în această parte a lumii!... Și așa a fost!

Au trădat românii pe cineva în acele momente? Faptul că românii s-au dezis de înțelegerea dintre Carol I și Puterile Centrale, înțelegere secretă, care nu avea și nici nu putea să aibă acordul românilor, nu se cheamă trădare. Regele Carol I a ținut-o pe a lui, adică a fost loial cuvântului dat, dar legile Țării nu-i permiteau să decidă singur. Și au decis în Consiliul de coroană persoane care nu-și puseseră nicio semnătură pe înțelegerea de la 1883.

Mai degrabă atunci putem spune că a fost un gest de trădare din partea regelui Carol I, dar nu față de niște aliați, ci față de supușii săi... Eu unul însă nu aș folosi cuvântul *trădare*!

Despre aliații pe care i-am avut în Primul Război Mondial se poate spune, pe drept cuvânt, că ei ne-au trădat! Rusia ne-a lăsat nu numai fără sprijinul militar promis, dar ne-a lăsat și fără Tezaur... Ceilalți aliați n-au fost nici ei corecți, nu și-au respectat angajamentele și promisiunile nici pe front, în timpul confruntării militare, nici ulterior, când diplomația a decis geografia politică nouă a Europei. Măcar că prin campania militară a României împotriva bolșevismului maghiar România binemerita recunoștința întregii Europe!... Prin înțelegerile cu Franța și Anglia, hotarul de Vest trebuia să fie pe Tisa, Banatul întreg era un Banat românesc și se cuvenea să fie cuprins ca atare în România de după 1918! România Mare, e drept, dar nu atât de mare cât s-ar fi cuvenit. Și asta din pricina aliaților noștri, care ne-au cam trădat la Versailles! Ei, nu noi!

Oricum, indiferent cum privim lucrurile și indiferent cât ar fi ele de discutabile, nicicum nu se poate vorbi de trădare din partea României. Acest cuvânt, dacă ținem să-l folosim, nu poate avea România decât ca obiect al acțiunii de trădare. Subiectul verbului *a trăda* fiind mai degrabă Rusia tovarășului de la „*Izvestia*”!

Dacă mă nimeream de față i-aș fi amintit rusnacului un detaliu pe care istoricii sovietici și ruși, dar și alții, l-ar vrea uitat, dispărut din conștiința publică: noi, românii, avem o legătură specială cu soarta țarului Nicolae, soartă pe care, înțelegem din același text, o deplânge insistent redactorul șef, regretând asasinarea familiei țariste imperiale.

A fost un asasinat rușinos, dezgustător. E bine de știut că țarul se bucura de protecția unei gărzi imperiale, care nu l-a părăsit în primele zile ale „revoluției”. Ci abia în următoarele... Garda era alcătuită din militari selecționați din tot imperiul. Erau printre ei și mulți români basarabeni!... Ei, bine, eu i-aș fi amintit lui Ivan că românii au fost singurii din garda imperială

care i-au rămas loiali țarului până în ultima clipă. Ceilalți militari, de alte etnii din Rusia multi-etnică, s-au lăsat prinși în iureșul deșucheat al revoluției plătite cu bani nemțești, cu banii inamicului, și au trădat, au părăsit palatul în care era ținut arestat țarul. Românii nu s-au clintit din preajma celui pe care au jurat să-l apere. Din păcate nu li s-a permis să-l însoțească pe țar atunci când acesta, cu toată familia, a fost scos din palat și urcat în tren, spre a fi scos din Petrograd...

Soarta a făcut ca de asasinarea țarului să se ocupe, cu elan revoluționar, o bandă de dezertori din armata austriacă, o echipă de voluntari unguri, printre care s-a aflat și Imre Nagy, cel căruia vecinii noștri i-au ridicat statuie la Budapesta, după 1990... Merita, firește!

Deci nici la această conflagrație nu avem motive să-i stigmatizăm pe români cu pecetea de trădător!

Urmează al Doilea Măcel Mondial... A început în septembrie 1939, când Germania și Rusia au dat buzna în Polonia. Noi nu eram aliați nici cu Germania, nici cu Rusia, așa că nu am trădat pe nimeni dacă am intervenit în ajutorul Poloniei. Căci așa trebuie considerată decizia României de a-i permite Poloniei să tranziteze prin România nu numai tezaurul național, dar și cea mai bună parte a elitei militare. S-a produs astfel, propriu zis, o intervenție a României în desfășurarea războiului, un act de co-beligeranță cu înfrânta Polonia. Avem noi românii un talent aparte de a ne băga în sprijinul celui căzut la pământ!...

Ceilalți, marile puteri, nu au făcut nimic pentru Polonia. Aveau tratate de alianță cu Polonia, tratate care nu au mai avut nicio valoare la încheierea războiului. Deși aflată în tabăra învingătoare, Anglia nu a mai fost deranjată de ocuparea Poloniei de către URSS. Și-a lăsat aliatul la cheremul eternului dușman – Rusia! A trădat Anglia?... Nu știu cum s-ar putea numi!

E cazul să insistăm pe acest aspect prea ușor trecut cu vederea: intervenția României în desfășurarea primelor zile din cel de-Al Doilea Război Mondial. Nu cumva, lipsindu-i pe germani de tezaurul Poloniei, forța Germaniei a fost diminuată? Nu cumva, prin permisiunea acordată polonezilor, inclusiv armatei poloneze, de a tranzita România, prin faptul că n-am închis granița cu Polonia, ci am deschis-o larg, România a contribuit la sporirea forței militare a Aliaților? Căci, se știe, polonezii au fost extrem de activi ca militari în rândurile armatelor aliate!

Iar dacă am intervenit încă din primele zile ale războiului împotriva intereselor germane, asta nu înseamnă co-beligeranță cu Polonia, cu Anglia și celelalte forțe militare anti-naziste?!...

Dacă-mi aduc bine aminte, nu aveam nicio alianță, nicio înțelegere militară cu Polonia! Așa cum aveau alte state! Și atunci de ce am intervenit în sprijinul Poloniei?... Simplu: pentru că dintotdeauna România și românii au avut o înțelegere cu Dumnezeu! O înțelegere pentru ceea ce se cheamă sentimentul onoarei, al cavalerismului, al demnității! Dacă România și-ar fi închis granița cu Polonia, lăsându-i pe polonezi pradă sălbăticiiei nazisto-bolșevice, toți românii s-ar fi simțit rușinați de lașitatea guvernului. Ar fi simțit că guvernul ne trădează pe noi, pe români, că nu pune niciun preț pe valorile dragi tuturor românilor, că se dezice de tradiția românească cea mai profundă!

Nimeni în acele zile nu a protestat împotriva guvernului care luase această decizie în deplin acord cu omenia românească, vestită și activă la ceas de cumpănă pentru Celălalt!... I-am primit pe refugiații din Polonia cu toată omenia și compasiune! În acest spirit tatăl meu, Zaharia Coja, i-a oferit casă și slujbă bună lui Cazimir, ofițer polonez...

E jenant să constatăm că istoricii noștri nu s-au priceput să comenteze în termeni potriviți ce s-a întâmplat în septembrie 1939! Mai ales că termenii în care se puteau comenta acele evenimente sunt termeni de elogi, de laudă adusă spiritului românesc, capacității românești de a pune anumite valori morale mai presus de interesele propriu zise!

Căci, o asemenea intervenție în desfășurarea războiului, în favoarea Poloniei, ne pune automat în adversitate cu cotropitorii Poloniei!... E oare o întâmplare că la scurtă vreme am avut de suferit și noi din partea aceluiași cotropitori, Germania și Rusia? Amputările teritoriale din vara lui 1940 să nu aibă nicio legătură cu faptul că în septembrie 1939 le-am încurcat socotelile celor doi monștri ai istoriei mondiale?

Notă: Într-o discuție pe acest subiect, fiind total de acord cu cele de mai sus, domnul T., fost ministru de Externe, a mai adăugat un eveniment tragic pe care l-a provocat răzbunarea lui Hitler pentru intervenția României în desfășurarea invaziei, stricând planurile naziste care mizau pe Tezaurul polonez și pe militarii polonezi ce urmau să fie făcuți prizonieri, adică mână de lucru super-calificată și ieftină: primul ministru al României, cel care a încuviințat deschiderea granițelor, a pierit tot în septembrie 1939 într-un asasinat ai cărui autori nu au știut niciodată că fuseseră manipulați din ordinul lui Hitler...

Domnul T. avea de unde să cunoască culisele asasinatelor politice din România. Firește, deocamdată este o ipoteză, pentru mine. Repet: domnul T. nu vedea povestea de mai sus ca pe o ipoteză, ci era ferm convins că îmi oferă o informație certă!...

Dacă nu mă înșel aveam și noi niște aliați în 1940. A schițat vreunul dintre ei un gest de solidaritate morală măcar, cu suferința noastră atât de nemeritată? Nu cumva am fost puțin, puțin de tot, foarte trădați?...

În niciun caz nu am trădat noi, românii, vreun aliat în vara anului 1940. Ne-au trădat aliații însă, și nici până azi nu le-am bătut obrazul!

Din nou, cel mult va fi fost o „trădare” a românilor de către propriii guvernanți, dar acesta este alt subiect! Iar discuțiile pe acest subiect vor avea de înfruntat alte stereotipii mentale!... Îi asigur însă pe cititori că nu poate fi vorba de trădarea Bucureștiului față de românii din Basarabia sau Transilvania în vara lui 1940. Exemplul Finlandei, care este mereu invocat, trebuie citit până la capăt: sacrificiul finlandez a fost inutil. Au făcut jocul germanilor, dar cu ce preț? La sfârșitul conflictului, Finlanda a pierdut mai mult decât le ceruse Stalin să cedeze prin ultimatumul său. Și pierdut a rămas!...

Rămânem așadar la subiectul nostru: care sunt aliații pe care românii i-au trădat, cum susțin o mulțime de Severini și Brucani etc. Pun la „etc.” și pe ambasadorul care l-a însoțit pe secătura de Brucan la întâlnirea cu Ivan cel obraznic! A tăcut și acel ambasador! Nu de diplomat ce e, ci de ignorant și fără șira spinării ce este!...

Recunoștința Poloniei pentru intervenția la sacrificiu a României a fost de-a lungul anilor nulă! Inexistentă! N-am cunoștință de vreun gest semnificativ al Poloniei, al unor lideri ai opiniei publice poloneze, al intelighenției poloneze sau măcar al Crucii Roșii din Polonia, prin care să ajungă până la noi un gând de mulțumire, o urare de bine în amintirea aceluia septembrie 1939 când România, guvern și popor deopotrivă, au dat întregii Europe o lecție de curaj, de demnitate, de solidaritate umană, de OMENIE! Cuvânt pe care ne chinuim de sute de ani să-l facem traductibil și-n alte limbi și nu reușim! Rămâne biata noastră omenie fără pereche în celelalte limbi ale pământului, nevoiașele!

În anul 2014 au fost aniversați și comemorați 75 de ani de la declanșarea celui de-Al Doilea Război Mondial. Răzbel pustiitor pe care l-a declanșat comportamentul tembel al guvernului polonez, al autorităților, care s-au jucat cu focul, fără să-și dea seama de consecințe! Mi-nchipui că în inconștiența lor devenită celebră, polonezii sunt azi mândri pentru cât au fost de imbecili în

1939, făcând jocul perfid al Angliei și al sionismului. Încă o dată, a câta oară?, n-au avut nici urmă de simț și instinct istoric. Asta în 1939!...

În 2014, cum spuneam, au invitat lume de pe lume ca să memoreze împreună cât au fost de grozavi în 1939, septembrie, cum au spulberat ei, urmașii lui Sobiețchi, cu vestita cavalerie leșească, diviziile de tancuri germane! Pasă-mi-te, polonezii erau informați de spionajul englez că tancurile germane sunt de mucava, de carton, butaforie cu care să înșele fotografiile făcute din avion câmpurilor de tancuri Panzer...

La festivitățile comemorative din 2014 organizatorii au invitat toate statele cu o contribuție semnificativă la desfășurarea lui WW2. Printre statele invitate, organizatorii leși – mare grijă să nu scriu lași!, au considerat că nu are ce căuta România!...

Da, domnule, România nu a fost invitată!... Cum să califici un asemenea gest?! Căci nu este al unei persoane, ci este al unor instituții, cu specialiști și consilieri! La care se adaugă consultanța internațională! Au fost cu toții de acord, polonezi și *establishment* internațional, că România nu are ce căuta la această prăznuire ultra-selectă! A marilor învingători și învinși din WW2! În ce tabără să participe România?!

Nu m-aș mira să aflu că România nu a fost invitată pentru că „*în marile conflagrații europene și mondiale, românii nu au fost loiali până la capăt cu cei cu care s-au aliat. Au trădat ușor și tot așa de ușor și-au părăsit aliatul, trecând cu bagaje cu tot în tabăra adversă*”.

Ajungem astfel cu căutarea noastră la „trădarea de la 23 august 1944”, pentru care, zice toată lumea, Germania nu ne va ierta niciodată!... Nici nu mă mir...

Înainte de 23 august 1944 a fost însă Cotul Donului, unde românii au murit cu sutele de mii din cauză de Germania! Trădarea care a dus la tragedia de la Stalingrad s-a produs de la cel mai înalt nivel nazist. Și a fost o trădare germană care a afectat în chip tragic toate armatele din Axă! Hitler, fie ca trădător, fie ca strateg de doi bani, precum și alți germani care au sabotat sau trădat, au pricinuit moartea a sute de mii de români! Mai mult decât riposta Armatei Roșii! Hitler a refuzat retragerea pe timpul iernii de pe aliniamentele de la Stalingrad, care nu puteau fi apărate din cauza aprovizionării deficitare! Nu a vrut să audă părerile generalilor aflați pe front!... La fel cum generalii nemți, plini de sine și de mândria de a avea un *Führer* fără pereche, nu țineau

seama de avertismentele ofițerilor români, care aveau alte informații despre ce se întâmpla în spatele frontului rusesc!... Cine pe cine a trădat la Stalingrad, când s-a hotărât soarta războiului? Românii, cărora nu li s-a dat armamentul promis? Nici echipamentul, nici muniția?

Să mai amintesc și de scenele dezgustătoare petrecute când a început retragerea? Când germanii îi împiedicau pe militarii ne-germani să urce în camionul salvator sau în avion?! Cum să se numească acele ordine de care ascultau trupeții germani, altfel decât trădare a aliatului?

Dintr-o recentă carte a d-lui Vasile Șoimaru despre ce a fost la Cotelul Donului, aflăm că poziția românească era cea mai avansată și ajunsese la 9 kilometri de vestita cale ferată care lega Rusia de Iran și prin care SUA făceau aprovizionarea continuă a Armatei Roșii! În zadar au cerut românii artilerie care să bată 9 km, cu care să distrugă acea sursă vitală pentru ruși! Pentru rezistența rusească de la Stalingrad! Li s-au trimis tunuri care băteau 7 kilometri... Le-a fost clar atunci ofițerilor români că armata germană este sabotată și trădată de înalți ofițeri germani!... Acea trădare însemna însă și o trădare a camarazilor de arme români, italieni, unguri etc! Însemna o trădare germană cu zeci de mii de victime printre români!...

Prin actul de la 23 august a fost trădat numai și numai poporul român! Se cunosc prea bine argumentele celor care consideră că despre așa ceva, despre trădare, a fost vorba la 23 august 1944!

Dar față de aliații noștri germani nu a fost nicio trădare?...

România s-a angajat în război, a acceptat sacrificiile pe care le presupune războiul, în speranța că va elibera Basarabia! A fost aliatul Germaniei cel mai de nădejde, cel mai eficient din Europa! În august 1944 devenise însă clar că războiul era pierdut, că Basarabia, deocamdată, nu poate fi readusă la trunchiul național. Însăși continuarea războiului devenise în mod evident o strategie sinucigașă chiar și pentru germani, de neînțeles pentru oameni normali! Dacă germanii erau dispuși să lase soarta lor în mâna unui individ iresponsabil, asta era treaba lor! Noi nu puteam accepta sinuciderea din loialitate față de Hitler! Ce ne lega de Hitler? Tratatul său cu Stalin, din august 1939? Ne lega *diktatul* nazist de la Viena, din august 1940?!... Merita Hitler să nu fie „trădat”?

Popoarele nu pot avea angajamente de loialitate decât față de propria lor supraviețuire și propășire!

Germania, când a capitulat, și-a consultat aliații?... Nici vorbă! Ci a făcut gestul care mai putea salva ceva cu gândul la supraviețuire!

*

Câteva cuvinte despre ideea că, prin ieșirea României din război, războiul s-a scurtat cu șase luni de zile!...

Circulă presuposiția că în aceste șase luni, Germania ar fi reușit să pună la punct teribila armă cu care Hitler a amenințat în mai multe rânduri că este pe cale s-o fabrice. Fizicienii germani, în frunte cu Werner Karl Heisenberg, care au lucrat la acest proiect, au dezvăluit după 1945 că germanii erau departe de reușită. Le mai trebuiau câțiva ani buni ca să ajungă la rezultatul urmărit! În schimb, proiectul american *Manhattan*, de fabricare a bombei atomice, era la 23 august 1944 mult mai aproape de succes. Mai avea nevoie de câteva luni, mai puțin de un an!... Dacă nu se producea „trădarea” de la 23 august 1944, capitularea Germaniei, zic specialiștii, nu se mai producea la 9 mai 1945, ci la 9 noiembrie 1945!...

Asta ce ar fi însemnat? Printre altele asta ar fi însemnat că bombele atomice de la Hiroshima și Nagasaki, din august 1945, ar fi fost detonate asupra Germaniei, probabil la Dresda și Nürnberg! În mai 1945, aceste bombe nu erau gata. Se lucrase ani de zile la fabricarea acestor bombe, și toată lumea angajată în acest proiect știa că acele bombe vor fi aruncate asupra Germaniei! Țsta era planul după care se lucra! Planul psihopatului Theodore Kaufmann – *Germany must perish!*

Personal, ca unul care sunt tot mai convins că Hitler a trădat Germania de la bun început, mă întreb dacă nu cumva Hitler a prelungit cât s-a putut războiul ca să apuce fizicienii americani să fabrice jucăriile acelea atomice!...

Se știe că printre fizicienii americani care au fabricat bomba atomică se aflau și mulți savanți evrei, veniți din Europa cei mai mulți, care nutreau față de nașiști sentimentele firești, „logice”. Îi mobiliza și îi motiva speranța că acele bombe atomice vor fi detonate pe cerul Germaniei. După unele informații credibile, când s-a încheiat armistițiul, cu câteva săptămâni înainte ca bombele să fie gata, fizicienii evrei nu și-au ascuns profunda dezamăgire! Transformarea Germaniei într-un deșert... era ratată!... Ca atare, s-a produs un fel de chiul al fizicienilor evrei, care n-au mai participat propriu-zis la ultimele faze ale proiectului *Manhattan*. Nu-i interesase acest proiect decât în măsura în care putea să se încununeze prin aneantizarea Germaniei.

Așadar, **care sunt aliații pe care românii i-au trădat?!...** Nu-i văd nicăieri!

Vorba asta nerușinată au scornit-o frații noștri de la Budapesta, după WW2. Cum că românii i-au trădat pe nemți, în vreme ce ungurii, neam de cavaleri, i-au rămas loiali lui Hitler până la capăt!... Cam asta ar fi, pe scurt, diferența între sufletul de valah și cel de maghiar!... Așa se explică de ce Transilvania a fost dată de Stalin românilor după război! Ca răsplată că românii l-au trădat pe Hitler, pe nemți!... Mereu au pierdut maghiarii prin cavalerism și corectitudine! Iar românii, care nu și-au respectat niciodată cuvântul, au avut numai de câștigat!...

Așa să fie?!

Adevărul este că în martie 1944, Horthy a aflat că Stalin luase hotărârea să rezolve problema Transilvaniei după război, dând-o întreagă fie românilor, fie ungurilor, în funcție de cine va întoarce primul armele împotriva Germaniei. Walter Roman, aflat în acei ani de război la Moscova, în slujba propagandei de război sovietice, povestește în amintirile sale că a aflat de la Litvinov că Stalin a luat această decizie!... Din păcate, Walter Roman nu a transmis această informație la București! Ci informația a ajuns la Budapesta. Via Walter Roman?...

Mă întreb deci dacă nu cumva Walter Roman, vorbitor nativ de limba maghiară, a transmis această informație la Budapesta!... Cert este că amiralul Horthy, cu totul intempestiv, într-un acord deplin cu ceilalți membri ai guvernului, a decis în martie 1944 ieșirea Ungariei din război! A făcut un comunicat oficial în acest sens, preluat de presă, de toată Europa!... Adică în martie 1944, guvernării maghiari au încercat să facă ei, înaintea românilor, un 23 august! L-au și făcut, dar nu i-a ținut cureaua. I-a cumințit Hitler mintenaș, în câteva ore, trimițând două avioane la Budapesta, din care au descins, prin parașutare, 64 de militari germani, mari și lați. Atât au fost deajuns ca să pună capăt insurecției ungare. Mai mare râsul!...

Nici vorbă de loialitate maghiară față de aliații germani! I-au trădat fără să clipească, dar nu e destul să vrei, mai trebuie să și poți! Iar Budapesta a avut întotdeauna probleme cu pututul... Totdeauna a vrut mai mult decât au putut!...

Cei 64 de militari germani au dezarmat garda maghiară care păzea Parlamentul și l-au arestat pe amiral, au desființat guvernul și autoritatea horthystă, punând la conducerea Ungariei partidul pro-nazist al lui Salassy. Un guvern care s-a străduit să fie mai nazist decât naziștii!... Și a reușit cu brio, pe

spinarea evreimii din Ungaria, când s-a comis în Ungaria și de către maghiari „cea mai abjectă crimă din istoria umanității” (*apud* Churchill).

Au făcut din ura față de tot ce este românesc componenta de bază a identității lor spirituale!... Au umplut lumea cu calomniile lor împotriva românilor! Nu s-ar putea spune că nu au avut oarece succes!... Dovadă și prostia spusă de ditamai expertul în politică internațională. Faptul că-i rus nu-l scuză!

*

Și totuși, dacă mă gândesc bine, a fost un moment istoric de mare cumpănă internațională, când România și-a trădat aliații: în august 1968, când Ceaușescu, în cel mai pur stil românesc, „și-a părăsit aliații din Tratatul de la Varșovia și a trecut cu bagaje cu tot în tabăra adversă”, în tabăra justiției și a respectului față de drepturile popoarelor!

La asta s-o fi referit rusnacul de la „*Izvestia*”?

Ion Coja

VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE: O REVISTĂ PENTRU ISTORIE

M-am născut, am crescut și am fost educat în timpul comunismului. Deși nu am avut probleme cu Securitatea, nici eu, nici familia mea, am avut o anumită „imagine” despre Securitate. La această „imagine” au contribuit mai mulți factori, cei mai importanți fiind zvonistica și posturile de radio străine.

După Decembrie 1989, am început să reevaluez perioada comunistă, cu laturile ei negative și pozitive. Dacă imediat după „revoluție” eram pornit împotriva comunismului și, implicit, împotriva Securității, cu timpul am început să-mi reconsider vederile. Probabil că acest fapt s-a întâmplat nu numai cu mine, ci și cu alți intelectuali.

După „revoluție” au apărut numeroase documente despre perioada comunistă, încât am putut să discern, într-o mare măsură, binele de rău. Toată lumea a fost de acord că, în ultima parte, comunismul din România a fost un național-comunism. Cercurile străine interesate, împreună cu trădătorii de țară, au condamnat mai ales latura națională a comunismului românesc. Eu consider această trăsătură un fapt pozitiv. Securitatea și-a adus din plin contribuția la întărirea acestei trăsături. Multe se pot spune despre Securitate, dar nu se poate nega patriotismul acesteia. Patriot nu se naște nimeni. Patriotismul este consecința unei intense educații în familie, școală și societate.

Astăzi, după 25 de ani, sunt îngrozit de lipsa de patriotism a tinerilor, care în absența unei educații patriotice sunt complet debusolați și reacționează total atipic în situații normale. Nu mai există cinste, onoare, respect față de cuvântul dat. Acolo unde familia nu poate, nu vrea sau nu știe să facă educație unui tânăr, școala ar trebui să preia această problemă. Din păcate, nu se mai face educație patriotică în școală. Ziarele, revistele, radio-ul, televiziunile în marea lor majoritate au abandonat aproape cu totul această problemă. Poate nu întâmplător, întrucât patronii acestora sunt, în multe situații, străini. Nici măcar posturile naționale de radio și televiziune nu acordă atenție educației patriotice. Din fericire, mai există oameni în țară care cred în valorile și tradițiile românești.

Cu mare plăcere am descoperit o revistă editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă din Serviciul Român de Informații. Când ai o revistă condusă un colectiv de redacție format din profesioniști ai informațiilor și consultanți științifici o echipă prestigioasă de istorici, există premisa să ai în față o revistă serioasă, profesionistă, care nu-și permite să falsifice adevărul.

Deși credeam că am citit aproape tot despre perioada comunismului și „revoluție”, citind această revistă, încă de la primul număr, am aflat fapte noi pe care publicul larg nu avea de unde să le știe. Mi-au fost confirmate aproape toate ipotezele legate de „revoluția română”, modul cum a fost confiscată aceasta, modul cum trădătorii au fost vopsiți în eroi, iar adevărații eroi au fost demonizați ca trădători. De asemenea, din mărturiile ofițerilor care au trăit pe viu evenimentele, am reușit să-mi fac o imagine a „revoluției”, nu numai din București, ci și de pe întreg teritoriul țării. Remarcabil este faptul că toate aceste mărturii pot fi verificate cu documentele militare din acea perioadă.

Mi-am întregit informațiile trunchiate furnizate de mass-media în legătură cu constituirea și scopul CNSAS, instrument de manipulare folosit împotriva unei părți a populației românești. Am aflat cu această ocazie modul cum s-a făcut desecretizarea și deschiderea pentru public a arhivelor Securității. Acest proces a prezentat caracteristici diferite de la țară la țară. Din păcate, în țara noastră desecretizarea a fost incompletă, iar unele secrete au fost și sunt încă folosite, cu cinism, în lupta politică. Legislația română a incriminat numai Securitatea, nu și celelalte organizații bazate pe ideologia comunistă. Legislația din fostele țări comuniste a vizat un aspect mult mai amplu, respectiv toate organizațiile bazate pe ideologia comunistă și chiar nazistă. Acest fapt nu este normal, pentru că regimul comunist nu s-a bazat numai pe Securitate, ci și pe membrii PCR, UTC, organizațiile muncitorești, organizațiile de femei, structuri din Armată, Miliție, Paza Frontierei, Justiția Militară, Oficiul Central de Control al Presei și Publicațiilor, Departamentul Cultelor etc.

Urmărind numerele revistei am putut vedea modul în care a fost sădită ura între diferitele categorii de populație în scopul dezbinării și manipulării acesteia. Un capitol special, a fost pentru mine punctul de vedere al revistei și deci al ofițerilor de informații privind evenimentele de la Tg. Mureș din martie 1990. Manipularea grosolană, dar reușită, pe plan internațional, a serviciilor de informații ungare i-a transformat pe agresori în victime și pe victime în călăi.

Revista a abordat nu numai evenimente relativ recente, contemporane, dar și probleme de istorie, ca Revoluția de la 1848, istoria serviciilor de informații și contrainformații românești începând de la Alexandru Ioan Cuza, Primul și Al Doilea Război Mondial.

Mi-a plăcut foarte mult lecția de patriotism pe care sârbul Miodrag Stanoevici, profesor de istorie din Voivodina, ne-a dat-o în decembrie 2012, privind revizionismul maghiar în România. Argumentele aduse de acesta au fost magistrale și au dovedit că este un bun cunoscător al istoriei României și al relațiilor româno-ungare. Profesorul sârb aduce în prim plan nevoia de educație patriotică a românilor, care nu ar trebui să mai tolereze excesele revizionismului maghiar. Educația patriotică și simțul civic lipsesc în acest moment poporului român. Revista *Vitralii – Lumini și umbre* încearcă și reușește să facă educație patriotică, mai ales tinerilor, așa cum propunea încă din primul număr al revistei Col. (r) Filip Teodorescu, în articolul „La început de drum”. Felicit întreg colectivul revistei, care printr-o muncă uriașă a reușit să impună o revistă extrem de serioasă, profesionistă, o revistă pentru istorie.

Dr. Ion Albu

medic primar ortoped, doctor în științe medicale, Focșani

În sprijinul culturii de securitate

MANIPULAREA

Manipularea este un termen „la modă” tot mai des folosit în ultima vreme în mai toate mediile, cu diverse ocazii, în presa scrisă, la radio și mai ales la televiziune.

Dar, pentru a putea dezvolta acest subiect, să vedem mai întâi ce este „manipularea”.

Manipularea este un termen preluat din domeniul lucrativ. Potrivit DEX, verbul *a manipula* provine din limba franceză – *manipuler* – care în traducere înseamnă A MÂNUI, A MANEVRA, iar persoana – manipulatorul – este cea care mânuiește, manevrează, conduce o mașină, un utilaj, un agregat etc., în vederea realizării unor scopuri precise.

Sociologii, ziariștii și mai ales politicienii au preluat acest termen și-l folosesc frecvent.

Numai că sensul din domeniul lucrativ din care a fost preluat, a fost deturnat în social-politic, astfel încât manipulatorul nu mai are ca obiect al muncii un... utilaj, o mașină, o instalație etc. pe care s-o manevreze, s-o manipuleze. De data aceasta, obiectul muncii manipulatorului este omul, un grup de oameni, o organizație, o publicație, un post de radio, de TV care acționează asupra altui om, asupra altui grup de oameni etc. pentru a-i influența în sensul dorit de manipulator.

Nu de puține ori citim în presă sau auzim la radio, la TV că un grup de oameni a ieșit în stradă la îndemnul și din voința altora, nu din proprie inițiativă.

Mijloacele și metodele prin care se realizează manipularea oamenilor sunt diverse, iar în zilele noastre progresul tehnic a pus la îndemâna manipulatorilor o gamă variată de posibilități.

Cine sunt manipulatorii? Cel mai adesea sunt politicieni care, pentru a-și realiza scopul, apelează la tot felul de mijloace și metode: prin viu grai, prin telefon, prin internet, prin presa scrisă, prin radio, TV ș.a. Se apelează și la mijloacele de exprimare artistică, se scriu și se joacă piese de teatru, se fac filme, se scriu cărți de istorie de către unii „cercetători” care prin datele pe care le publică – de regulă trunchiat, selecționate conform interesului propriu sau al celor ce le-au comandat – încearcă să ascundă adevărul și să inducă în rândul opiniei publice cu totul altceva. Aceste acțiuni sunt foarte periculoase și dăunătoare pentru societate, deoarece persoanele interesate – manipulatorii –

prezintă o anumită situație ca fiind rezultat al cercetării științifice, istorice, și rămân scrise pentru generațiile prezente și viitoare, dar care în fond ascund adevăruri foarte importante. În același timp plasează în societate “adevărurile” lor, de cele mai multe ori foarte nocive, care pot dăinui în conștiința oamenilor ani de zile, până când altcineva scoate la iveală adevărul.

Profesorul Ion Coja, om de cultură cu un deosebit simț al observației, a scris o carte foarte interesantă pe tema manipulării, pornind de la analiza altei cărți prin care autorul acesteia încearcă să manipuleze opinia publică și organele de anchetă. Cartea se intitulează „*Marele manipulator – asasinarea lui Culianu, Ceaușescu și Iorga*”. Din cele trei asasinate tratate în carte mă refer, pe scurt, numai la cazul Culianu. Prof. Ion Coja demască foarte convingător manipularea ce s-a încercat în legătură cu presupușii autori ai asasinatului. Despre ce este vorba?

Profesorul Ion Coja face o analiză riguroasă a cărții „*Eros, magie și asasinarea profesorului Culianu*” scrisă de Ted Anton, cetățean american, grec de origine, care a primit o bursă plătită de Zbigniew Brzezinsky, în scopul cercetării împrejurărilor în care a fost asasinat profesorul Ioan Petru Culianu, om de cultură român, în data de 21 mai 1991, de ziua mamei sale.

Am ales acest exemplu deoarece Ted Anton în „cercetările” sale ajunge la concluzia că asasinatul a fost opera Securității. Încercare de manipulare grosolană, pe care prof. Ion Coja o demontează cu argumente irefutabile. Nu le reiau pentru că ar fi inutil. Cei interesați să afle amănunte le pot găsi în cartea prof. Ion Coja, care exclude cu desăvârșire implicarea Securității. Nu ca Ted Anton, care nici nu l-a cunoscut pe Culianu și nici nu are habar despre Securitatea română, desființată în decembrie 1989. Serviciile de informații românești nou-înființate nu sunt citate de Ted Anton ca posibil implicate, dar lasă să se înțeleagă că ar fi putut fi prin vechii ofițeri de securitate preluați de SRI sau SIE.

Ca să dea mai multă greutate aberațiilor sale, Ted Anton apelează la un confrate în ale manipulării, Andrei Oișteanu, care îi face o prefață elogioasă, la pagina 8 afirmând: „*Ted Anton acreditează ideea unui asasinat politic, produs fie de membri ai mișcării (neo) legionare, fie ai serviciilor secrete românești, fie, în fine, prin colaborarea celor două organizații*”. Am ales acest exemplu dintre cele trei pe care le tratează prof. Ion Coja în cartea sa „*Marele manipulator*”, deoarece eu, ca om care am lucrat peste 30 de ani atât în Securitate, cât și în SRI nu cunosc ca serviciile acestea de informații să fi comis vreo faptă de acest gen.

Însă cine citește cartea lui Ted Anton poate cădea sub influența ei, deoarece aberațiile sunt prezentate ca rezultat al „cercetării”, al unor investigații complexe, așa cum o parte din presa din America le-a numit: „*mai ceva decât cele ale FBI-ului*”.

Ioan Petru Culianu i-a fost student d-lui prof. Ion Coja. Din această postură l-a cunoscut foarte bine și în cadrul întâlnirilor pe care le-a avut cu Ted Anton i-a relatat acestuia o serie de date foarte importante despre Culianu dar, în mod suspect, în cartea sa, „*Eros, magie și asasinarea profesorului Culianu*”, respectivul nu a binevoit să facă nicio referire la acestea. De ce? Contraveneau cumva planului cărții care trebuia să îndrepte atenția către alți autori decât cei adevărați? Se pare că acesta-i motivul.

Manipulatorii nu ies în față. Ei pun pe alții să acționeze. Apelează la tot felul de tertipuri și de mijloace, iar cei care, de regulă, ies în față și acționează o fac inconștient sau cu conștiința împăcată că fac o treabă bună. Excepție fac cei plătiți.

- Cel mai important mijloc prin care se face în prezent manipularea oamenilor este presa. Presa scrisă, radioul și mai ales televiziunea.

Spațiul rezervat acestui subiect nu-mi permite să vin cu exemple de manipulare din cele mai vechi timpuri, prin care s-au declanșat revolte, răskoale, revoluții, războaie și alte nenorociri, așa că mă voi limita la câteva exemple recente din care rezultă manipulări grosolane, cu urmări dezastruoase pentru grupurile manipulate care, fără să-și dea seama, au acționat și au făcut voia manipulatorului.

Un exemplu edificator este cel din decembrie 1989 când, prin posturile de radio și televiziune, s-au lansat tot felul de zvonuri cu scopul de a agita populația împotriva Securității: otrăvirea apei, împușcarea populației nevinovate de către lunetiștii Securității, măcelul de la Timișoara cu cei 64.000 de morți, lozinca „securiști-teroriști” și multe alte asemenea aberații. S-a stabilit ulterior că, de fapt, manipulatorul era undeva în spate, de unde trimitea bilețelele cu acele „informații”, iar televiziunea și radioul publice erau mijloacele prin care se făcea manipularea. Scopul acestor manipulatori s-a realizat pe moment, fiind puse pe seama Securității toate relele societății. De ce? În ce scop? În primul rând să deturneze atenția publică de la adevărații responsabili pentru uciderea și rănirea a mii de oameni nevinovați și distrugerile provocate în centrul capitalei. S-a dorit ca România să-și desființeze sistemul informativ – Securitatea, țara să rămână fără acest scut de apărare, să devină „un sat fără câini” pentru ca cei interesați să poată trece nestingheriți la prădarea economiei și să pună România în stare de dependență.

După câteva luni, când noua conducere a țării și-a dat seama de ceea ce s-a petrecut, ce înseamnă ca țara să rămână fără acest sistem de imunitate (sistemul de informații), s-a hotărât înființarea Serviciului Român de Informații. Acest serviciu, nou-înființat, a trebuit să poarte stigmatul pus de manipulatori câțiva ani până când a reușit să poată acționa eficient. În această etapă de început, manipularea și-a atins scopul. Prădătorii au trecut în grabă la jefuirea avutului țării, realizat în zeci de ani cu truda și uneori chiar cu jertfa a milioane de români, iar țara a ajuns în stare de dependență economică și politică.

Manipularea a continuat și a fost atât de perfidă și de eficientă încât populația a fost convinsă inițial că industria românească este „un morman de fiare vechi”, că este bine să vindem fabricile și uzinele pe un leu, flota pe nimic – și să mai plătim și daune. Când oamenii s-au văzut fără locuri de muncă și fără niciun rost în țara lor, și-au dat seama de dezastru, dar nu au mai putut face nimic. Cei tineri și în putere au luat drumul bejeniei, căutând un loc sub soare prin alte țări, fiind pe cale să uite de patrie și patriotism.

Zilele trecute s-au publicat în presă date statistice din care rezultă clar că populația României a scăzut continuu după decembrie 1989 și a ajuns în 2014 la mai puțin de 20 de milioane de locuitori, iar dacă se menține acest trend vom ajunge în 2050 la circa 16 milioane de locuitori. Dezastru. În decembrie 1989, România avea 23 milioane de locuitori.

O cale eficientă de manipulare – legală –, pe care o practică în prezent partidele politice, este propaganda. Nimeni nu poate să susțină cu argumente convingătoare că propaganda partidelor nu este tot o manipulare, din moment ce în campaniile electorale alegătorii sunt momiți cu tot felul de promisiuni, iar candidații afirmă principii care par de bun simț și apoi, după un timp, susțin contrariul.

În cei 26 de ani de democrație s-a pus de mai multe ori problema schimbării. Au convins populația că schimbarea va aduce bunăstarea, că după ce vor veni ei la putere vor face o altă politică, mai eficientă, mai bună pentru noi etc. Populația s-a lăsat convinsă și a votat schimbarea. Dar, după ce au ajuns la putere, noii conducători au lansat un alt slogan, „continuitatea”. Că... pentru a-și putea realiza mărețele obiective, ei au nevoie de mai multe legislaturi, că au nevoie de mai mult timp pentru a produce schimbarea dorită.

Manipularea populației are urmări catastrofale atunci când manipulatorii reușesc să scindeze populația în grupuri rivale care se violentează în stradă. Norocul nostru este că populația românească, prin firea ei, nu este violentă și incitățile au fost stopate. Doar în două cazuri adversitățile provocate de cei ce

au pus la cale aceste acțiuni nu s-au putut preveni la timp și s-au soldat cu morți și răniți. Este vorba de cele din martie 1990 de la Tg. Mureș și mineriadele. Aceasta și din cauza distrugerii sistemului de imunitate al țării – serviciile de informații, conducerea țării de atunci fiind luată prin surprindere. Și în aceste situații manipularea a acționat și s-au deturnat adevărurile, astfel încât agresorii au fost prezentați ca victime. Să ne amintim cum românul Cofariu, maltratată de maghiari, a fost prezentat în presa internațională ca fiind maghiar maltratată de „brutele de români”.

Manipulatori, de regulă, sunt oameni sau cercuri interesate care dispun de mulți bani. Acțiunile de manipulare de cele mai multe ori sunt plătite cu sume uriașe. Prin forța lor financiară reușesc să-și plaseze oameni în funcții de conducere în stat, de unde acționează direct în sensul ordonat de cei care îi plătesc. Atunci când nu reușesc, se adresează unor confrăți în ale manipulării din presă, cărora le plasează „informații” utile manipulării. Manipulatorii se plâng că serviciile de informații le cam dezoacă manevrele și au început să acționeze împotriva lor. Nu trebuie să ne mirăm că, în ultimul timp, se desfășoară o campanie anti-SRI printr-o anumită parte a presei. Acuză SRI că și-a infiltrat ofițeri acoperiți în structurile statului și că prin aceștia organele de informații conduc țara.

Nu vor reuși însă să asmută din nou opinia publică asupra structurilor de informații și ofițerilor săi. Opinia publică își dă seama de rolul și locul serviciilor de informații în structura sistemului statal. Că ele acționează în interesul cetățenilor acestei țări și nu se lasă păcălite cu una, cu două.

Iar noi, ofițerii de informații în rezervă, prin revista noastră „*Vitralii – Lumini și umbre*”, prin posibilitățile și în limita puterilor pe care le mai avem, contribuim la formarea culturii de securitate a populației, care nu trebuie să se lase manipulată de cei cu interese contrare nației române.

Gl. bg. (r) Ion Stoica

P.S. În numerele următoare ale revistei voi prezenta exemple concrete de manipulare din zilele noastre, prin care se încearcă discreditarea actualelor structuri de informații ale României.

Colțul mizantropului

CARE-I TREABA CU STATUL ISLAMIC (ISIS)?

Sărbătorile de iarnă le-am petrecut în Franța unde toată lumea era în febra cumpărăturilor, se râdea, se glumea, muzicanții ambulanți împânziseră marile bulevarde luminate feeric. Parisul nu se dezmințea și totuși undeva se simțea o anumită încordare, o presiune generată de teama că în orice clipă un fanatic al autointitulatului „Stat Islamic” ar putea să apară și să înceapă să tragă cu Kalașnikov-ul în stânga și-n dreapta sau un sinucigaș încins cu calupuri de dinamită să intre în mulțimea care forfotea în marile magazine și să provoace un carnagiu. În seara slujbelor de Crăciun, toate bisericile erau păzite de luptători anti-tero care îi percheziționau, cu oarecare blândețe, la intrare pe toți credincioșii care nu înțelegeau să renunțe sub nici un motiv la tradițiile lor creștinești. Adevărații francezi sfidau teroarea. Nu mi-am dat seama dacă numărul turiștilor era mai mic ca în alte dăți, dar oricum, mulți sau puțini, mi-am măgulit orgoliul de mizantrop că am fost printre ei, părtaș la această sfidare.

În activitatea mea profesională m-am confruntat cu încercări de comitere a unor acte teroriste. Atunci era vorba de palestinieni care acționau predilect împotriva evreilor și a cetățenilor israelieni în sens de răzbunare. Cu „Statul Islamic” esența este alta, el avertizează în mod sângeros că poate acționa ca la Paris, în orice parte a Europei, împotriva oricărui stat care va încerca să atace „statul” lor, ceea ce este deja cu totul altceva. Trebuie să-i credem, căci frontul islamic, care este implantat bine acum în Europa, mai ales în partea occidentală, are un mare potențial uman și probabil și material ca să acționeze prompt.

Oricât de blazat aș fi, nu am putut rezista tentației de a profita de abundența de materiale ce se găseau în librăriile franceze privind „Statul Islamic”, pentru a mă documenta asupra acestui fenomen care induce o puternică angoasă asupra întregii Europe, Rusiei și SUA. Am speranța că nu greșesc dacă voi împărtăși, cât se poate de scurt, cititorului revistei noastre, doar câteva aspecte, unele poate mai puțin cunoscute, despre laboratorul unde a fost conceput acest „stat”:

Așa cum probabil se știe deja, credincioșii musulmani nu formează un tot unitar, deși toți se închină lui Allah și cinstesc Coranul. Ei sunt împărțiți în

două ramuri, suniții și șiiții, între ei existând o dușmănie ireconciliabilă. Suniții sunt convinși că profetul Mohamed ar fi recomandat ca după moartea sa cultul să fie condus de un calif ales prin consens, iar șiiții au convingerea că profetul a desemnat drept succesor la conducerea cultului pe Ali, ginerele său, care la scurt timp de la moartea lui Mohamed a fost ucis într-o luptă, iar guvernarea cultului a fost preluată de cei doi fii, Hassan și Hussein. În majoritatea statelor musulmane bine consolidate, rivalitatea dintre cele două ramuri ale Islamului a fost ținută sub control, dar în Irak, după ocupația americană, când organizarea statală s-a deteriorat, între cele două grupuri ura care mocnea s-a declanșat cu furie devenind una din cele mai sângeroase lupte confesionale.

Profitând de situația haotică din Irak, organizația Al-Qaida a acționat pentru a se infiltra în această zonă, iar un personaj venit din Iordania, Abu Musa al-Zarqawi, încearcă și pe moment reușește să câștige aprecierea lui Bin-Laden care îi încredințează operațiunile din Irak. Acest aventurier începe să asmută cu mai multă ferocitate pe suniți împotriva șiiților, acțiune neagreată de Al-Qaida, iar iordanianul cade în dizgrație și Bin-Laden renunță să mai colaboreze cu jehadiștii acestuia. Rămas singur ca șef al jehadului irakian, Zarqawi se declară „Leul jehadului” și începe o campanie și mai dură de instigare a suniților împotriva șiiților, dar și împotriva ocupantului american. Printre altele, își rezervă groaznicul gest de a-l decapita cu mâna lui pe antreprenorul american Nicholas Berg. La data de 7 iunie 2006, sângerosul Zarqawi este ucis în timpul unui raid aerian american.

De această situație profită Al-Qaida, a cărei „direcție centrală” decide să fondeze „Statul Islamic Irakian”, iar la conducerea acestui „stat” este numit un egiptean, d-Abu Hamza al-Muhajer. A fost o greșeală strategică, insurgenții irakieni refuzând o asemenea organizare condusă de un străin. Ca să „dreagă busuiocul”, Al-Qaida decretează înființarea unui „Califat” în fruntea căruia este amplasat de această dată un irakian, Abu Omar al-Baghdadi. Jhadiștii irakieni se declară din nou nemulțumiți, povestea cu Califatul li se pare artificială, iar al-Baghdadi era un ilustru necunoscut a cărui existență era chiar pusă la îndoială. Nu peste mult timp, numeroși insurgenți irakieni, majoritatea suniți, se încadrează în milițiile *Sahwa* („renașterea”) care nu agreau implicarea Al-Qaida în violențele anti-americane din Irak. Milițiile *Sahwa* au fost finanțate și înarmate de SUA, reușind să contracareze situația ca Al-Qaida să dețină o poziție dominantă în Irak. Prestația milițiilor *Sahwa* era benefică pentru lupta împotriva extremiștilor, dar primul ministru irakian Al-Maliki, care era șiiit, sub

presiunea coreligionarilor săi, decide desființarea milițiilor sunit care aveau un efectiv de aproape 100.000 oameni. Ca și cum aceasta nu ar fi fost suficient, primul ministru începe un puternic val de persecuții împotriva suniților.

Acum să facem un stop cadru și să vedem ce s-a petrecut în Siria lui Bashar al-Assad, unde odată cu invazia americană în Irak s-au refugiat mulți oameni politici irakieni. Unii dintre aceștia i-au sugerat lui Assad ideea că regimul din Irak ar putea fuziona foarte bine cu cel din Siria, că ambele părți sunt membre ale partidului Baas, iar la conducere să fie instalat Bashar al-Assad. Era un vis de glorie și mărire plăcut lui Assad, care nu vedea ce nori negri se ridicau la orizontul politic din partea opoziției. Mai sigur pe el ca niciodată, în 2011 Assad vrea să reducă opoziția politică la tăcere, dar nu reușește prin mijloace așa-zis democratice și scoate armata la înaintare. A fost scânteia care a declanșat explozia, aducându-i pe baricade pe opozanții regimului, între noi fiind vorba destul de bine înarmați, mai puțin cu celebrul Kalașnikov și mai mult cu celebra pușcă de asalt americană M16. Prin această afirmație aluzivă vreau să subliniez doar că acolo de fapt se confruntă cele două mari puteri: SUA – care nu-l agreează deloc pe nesuferitul de Assad care le-a permis rușilor să-și facă în Siria bază militară, Congresul american aprobând suma de 500 milioane dolari pentru ajutorarea opozanților lui Assad – și Rusia care trebuie să-și apere dragul prieten aflat la ananghie.

Ce a urmat și ce se consumă în continuare se știe foarte bine. Milioane de oameni au luat drumul pribegiei, ca să nu mai punem la socoteală pe cei uciși al căror număr nu se poate stabili, dar ne putem închipui că sunt de ordinul zecilor de mii.

Dar asta nu este totul. Assad a mai comis o mare greșeală, bazându-se pe politicienii irakieni din anturajul său și a permis jihadiștilor islamiști să se instaleze în nordul Siriei, convins fiind că-l vor ajuta să-i învingă pe răsculații sirieni. Pentru asemenea situații, românul are o vorbă: „și-a băgat pe dracul în casă”. Cam asta a făcut teribilul Assad, iar acum aproape jumătate din țară se află pe mâna „Statului Islamic”.

Așa cum am arătat mai înainte, Abu Bakr al-Baghdadi era instalat în fruntea „Statului Islamic Irakian” deja din 2010 de către Al-Qaida, iar el s-a dovedit a fi totuși un tip destul de întreprinzător. Analizând situația din Siria, el trimite acolo pe unul din locotenenții săi, Abu Mohamed al-Golani, cu misiunea de a crea pe plan local un braț al fantomaticului său stat islamic și astfel apare gruparea Jabhat al-Nusra, care pe parcursul anului 2012 urcă pas cu pas spre

conducerea acțiunilor jihadiste din teritoriul Siriei, astfel încât al-Baghdadi, viitorul „calif”, poate anunța în luna aprilie 2013 că „Statul Islamic Irakian” a fuzionat cu gruparea, acum devenită organizație, Jabhat al-Nusra și a luat ființă „Statul Islamic al Irakului și al Levantului” (prin Levant se înțelege Orientul Apropiat). Acesta este momentul când putem vorbi că Statul Islamic capătă o oarecare consistență și, prin urmare, trebuie băgat în seamă.

În continuare, harnicul locotenent al lui Baghdadi, nemulțumit de unele măsuri luate de șeful său și de demersurile bombastice ale acestuia, poate și de faptul că nu a fost avansat în funcție cum spera, a luat legătura cu Al-Qaida, chiar cu Ayman al-Zawahiri, numit în locul lui Bin Laden după uciderea acestuia. Locotenentul îi cere ca Al-Qaida să-l trezească la realitate pe Baghdadi care-i omul lor. Încercările lui Zawahiri de a-l aduce pe calea „cea dreaptă” pe Baghdadi dau greș. Drept urmare, Zawahiri îl dezavuează și dă o declarație publică în care, printre altele, arată: „Statul Islamic al Irakului și Levantului nu este un braț al Al-Qaida și nu există nici o legătură cu acesta”.

Dacă mă întrebați pe mine, sunt convins că Abu Bakr al-Baghdadi a rămas omul Al-Qaida, iar acele așa-zise încercări de împăcare și anunțarea publică a „divorțului” sunt praf în ochii opiniei publice mondiale. În realitate, Al-Qaida conduce din umbră toate acțiunile Statului Islamic devenit un paravan pentru firma uzată Al-Qaida.

Văzând că Statul Islamic a căpătat ceva stabilitate inclusiv financiară, zeci de mii de luptători din fosta miliție irakiană desființată de premierul Maliki, dar mai ales cadre militare, ofițeri superiori cu experiență din fosta armată a lui Saddam Hussein, deblocați de guvernul irakian, iau drumul Siriei spre zonele controlate de noul „stat” și sunt imediat încorporați în rândul luptătorilor jehadiști. Începe o perioadă de instruire și disciplinare a acestor combatanți de către ofițerii noi sosiți și, drept urmare, un atac al jehadiștilor asupra importantului oraș Mossul din nordul Irakului este încununat de succes și cuceresc orașul. Cu această ocazie „Statul Islamic” intră în posesia unei impresionante cantități de arme, tancuri, piese de artilerie și muniție de proveniență americană. De fapt, în scepticismul meu mizantropic, aș zice că aici a fost un aranjament al serviciului lor secret AMNI (ce înseamnă aceste inițiale nu am reușit să stabilesc dar nici nu are relevanță, important este că „Statul Islamic”, ca oricare stat care se respectă, și-a creat și un asemenea organism de informații se pare destul de performant). Numai așa se poate explica cum trupele armatei regulate irakiene, care se aflau în Mossul la nivelul unor divizii,

nu au opus aproape nici o rezistență, abandonând în retragere întreaga dotare cu care îi blagoslovesc armata americană.

Bine înarmați și destul de bine instruiți, jihadiștii islamici reușesc în scurt timp să mai cucerească câteva localități din nordul Siriei și al Irakului. Singura rezistență notabilă pe care o întâmpină este din partea combatanților kurzi slab înarmați, dar foarte buni luptători, curajoși și dârji, hotărâți să-și apere teritoriul situat în nordul Irakului la granița cu Turcia, cu speranța declarată recent de a pune bazele Statului Kurd Independent. În fond de ce nu ar profita și ei de debandada care domnește în zonă și să înființeze mult visatul lor stat kurd? Proiectul respectiv va da în mod sigur multă bătaie de cap turcilor și va ridica la cote nebănuite încordarea în regiune, dar aceasta este altă problemă.

Din evaluările specialiștilor rezultă că „Statul Islamic” este destul de bogat, unii spun că bugetul anual ar fi de un miliard de dolari, iar alții susțin că-i vorba de peste două de miliarde dolari. Banii la buget provin în primul rând din surse oculte de finanțare externă, cele mai suspectate fiind Arabia Saudită și Qatar-ul. Ce pare foarte bizar este faptul că Arabia Saudită finanțează „Statul Islamic”, deși s-a aflat că unul dintre obiectivele acestuia este preluarea controlului asupra centrelor spirituale musulmane Mecca și Medina, ambele situate în Arabia Saudită, iar recent din surse de încredere s-a aflat că „Statul islamic” uneltește compromiterea familiei regale saudite pentru înlăturarea ei de la putere și includerea Arabiei Saudite în „Califatul” lui al-Baghdadi. Eu nu mai înțeleg nimic! Adică îi subvenționez pe cei care vor să mă desființeze? Probabil Arabia Saudită simte pericolul și vrea să-i îmbuneze pe jihadiști cu aceste generoase finanțări, este singura explicație plauzibilă.

O altă sursă de finanțare este exportul clandestin de petrol, se pare că se extrag 100.000 barili pe zi deși multe instalații au fost bombardate. Prețul de vânzare este sub cel al pieței, prin urmare are mare căutare, principalul importator este Turcia, care apoi o revinde chiar și Israelului. De altfel, acesta a fost și motivul pentru care turcii au doborât avionul de supraveghere rusesc care le încurca socotelile la frontiera pe unde treceau zilnic convoaiele de cisterne cu petrol. Așa, ca o pată de culoare, se știe că această mare afacere de contrabandă este patronată de fiul președintelui Turciei, Erdogan, dar americanii nu se supără, trebuie lăsat și tânărul să-și formeze mâna.

A treia sursă de finanțare foarte importantă este migrația „clandestină” masivă a populației care fuge de „Statul islamic”, atât din Orientul Apropiat, cât și din Africa de Nord. Fiecare dintre acești fugari trebuie să plătească

organizatorilor, care sunt de fapt intermediarii „Statului islamic”, sume variind între 3-4 mii de dolari. Bineînțeles, foarte mulți agenți ai jihadului sunt infiltrați printre imigranți, cu misiunea să bage Europa în sperieți.

Titulatura de „Stat Islamic” este provizorie, deoarece al-Baghdadi, care și-a instalat „capitala” în orașul sirian Raqqa, deja se vede Califul unui imperiu islamic. În acest sens a luat o măsură organizatorică excepțională pentru a-și grăbi realizarea visului: în toate țările islamice unde există grupări jihadiste care acționează sau pot acționa la ordinul „Statului Islamic” și unde numărul simpatizanților de acolo este mare, acele nuclee se vor numi „*wilaya*” (provincie) pendinte de Statul Islamic. În toamna lui 2015 numărul acestor „*wilaya*” era de opt, în Libia, Egipt, Algeria, Nigeria, Yemen, Arabia Saudită, Afganistan-Pakistan și atenție... Caucazul de Nord, unde sunt incluse cinci republici ale Federației Ruse (Cecenia, Ingușeția, Daghestan, Kabardino-Balkaria și Karatchai-Cerkessia). Se știe că din Cecenia, „Statul Islamic” a primit 6000 de jihadiști ceceni considerați cei mai buni luptători și aflul acestora continuă. Unul dintre cei mai apreciați conducători militari ai statului islamic este Omar al-Ceceni, pe numele real Tarkhan Batirashvili – după nume pare mai mult georgian – se pare că acesta a luptat în Osetia împotriva trupelor rusești.

Principala misiune al acestor „*wilaya*” din țările musulmane enumerate mai sus este de a produce pe plan local acțiuni pentru destabilizarea statului respectiv, să inducă stări de nemulțumire și revoltă în sânul populației, să discrediteze guvernul, să creeze stări conflictuale ca în final jihadiștii să accedă la putere și să se afilieze total la imperiul „Califatului Islamic”.

Din anul 2011 au început să vină și să-și ofere serviciile „Statului Islamic” ca voluntari peste 30.000 de persoane de diverse naționalități din peste 50 de țări, inclusiv tineri europeni creștini convertiți imediat la islamism dornici să trăiască marea aventură a vieții lor. O parte sunt incluși în rândul combatanților, iar unii, după ce urmează o perioadă de pregătire, sunt trimiși înapoi cu misiuni speciale în convoaiele de imigranți care ajung în Europa. Statul Islamic a devenit un soi de Legiune Străină, unde mulți care și-au ratat o carieră sau au suferit o decepție amoroasă își găsesc uitarea și culcușul. Rămâne de văzut câți dintre aceștia vor putea rezista în austeritatea și rigiditatea unui regim islamic.

Pe plan intern, Statul Islamic este de asemenea împărțit în *wilaya*, în număr de nouă în Siria și șapte în Irak, conduse fiecare de câte un guvernator. A se remarca ce bine și comod s-a instalat „Statul Islamic” în cele două state așa-

zis încă independente. O foarte mare atenție se acordă *wilaya*-lei din Libia unde există o foarte mare cantitate de armament de toate tipurile rămase de pe timpul lui Kadhafi. „Statul Islamic” dorește ca o parte din aceste arme să ajungă în Nigeria ca ajutor pentru jihadiștii de acolo și o altă parte în Egipt, mai exact în peninsula Sinai, unde doresc să înființeze o puternică bază militară, bazându-se mai ales pe beduinii care sunt profund nemulțumiți de politica guvernului egiptean față de ei. Toate aceste activități de coordonare a activităților *wilaya*-lelor cad în sarcina a doi secunzi al Califului Abu Bakr al-Baghdadi care au rang de prim ministru. Unul este Abu Ali al-Anbari, iar al doilea Abu Muslim al-Turkmani. Aceștia doi participă personal și fac deplasări sub acoperire la *wilaya*-lele care au probleme, mai pun „paie pe foc” pentru un război civil, mai organizează înlăturarea unor persoane incomode, precum și alte acțiuni spre gloria Califatului.

Justiția în Statul Islamic se efectuează de către un consiliu al Shurei, iar legile sunt cele prevăzute de Sharia din Coran. Lista interdicțiilor este enormă, menționăm cu caracter exemplificativ câteva: alcoolul este „haram”(interzis), a asculta muzică alta decât cea arăbească este *haram*, să dai cu gel pe păr – *haram*, purtarea de către bărbați de pantaloni strâmți – *haram* etc., etc. Iată și câteva exemple de obligații: bărbații trebuie să-și lase barbă, femeile trebuie să poarte burqa (corpul și fața complet acoperite) și nu pot merge neînsoțite de soț, tată sau frate.... Pentru respectarea tuturor acestor reguli, interdicții și obligativități „Statul Islamic” a creat și o poliție numită „*hisbah*” (poliție de moravuri) care patrulează pe străzi.

Iată acum și pedepsele pentru diferite infracțiuni: blasfemia contra lui Allah – moartea, blasfemie contra Profetului Mohamed – moartea, adulterul – moartea prin lapidare, homosexualitate – moartea, hoție – tăierea mâinilor, consum de alcool – 80 de lovituri de bici, asasinat și tâlhărie – moarte prin crucificare, banditism și jaf – tăierea mâinii drepte și a piciorului stâng, marea corupție – condamnați la moarte coruptul și corupătorul, mica corupție – biciuire în piața publică a ambelor părți etc. etc. Un european cu diferitele lui „tabieturi” probabil că în Statul Islamic ar fi condamnat la moarte de cel puțin 2-3 ori și biciuit până la sânge.

... Știu la ce v-ați gândit când ați văzut ce pedepse se aplică acolo pentru corupție, dar nu se poate: am rămâne doar cu o brumă de oameni politici și ar dispărea complet mai ales specia constructorilor de autostrăzi.

Trebuie să subliniem că scopul major al „Statului Islamic” este provocarea pe diverse căi a unei conflagrații mondiale din care pescuitorii în ape tulburi vor avea de câștigat, – presupun ei – iar Marele Imperiu al Califatului Islamic va putea fi realizat. Cum vor proceda este greu de anticipat, acum încearcă să mondializeze lupta islamului după cum suna apelul lansat cu puțin timp în urmă la postul lor de radio, de purtătorul de cuvânt al „statului”: „Peste tot tinerii islamiști trebuie să declanșeze jihadul împotriva rușilor și americanilor, care au început cruciada contra musulmanilor”.

Statul Islamic se întărește pe zi ce trece; „timpul lucrează în favoarea noastră, nu ne grăbim” declară Califul și are convingerea că nu va putea fi atacat pe uscat de nici o coalăție, presupunând că nici o țară nu mai este dispusă să repete greșelile din Afganistan și Irak. În plus, un atac masiv asupra Statului Islamic, este știut că ar activa imediat cel de-al doilea front islamist din Europa, iar evenimente sângeroase ca în 13 noiembrie 2015 la Paris ar deveni ceva cotidian în marile orașe europene. Pentru marile puteri care vor să scape de „Statul Islamic”, singura soluție fără prea multă vărsare de sânge ar fi să-și pună serios la treabă celebrele lor Servicii Speciale, care știu că toți sunt oameni, au slăbiciuni, vicii, ambiții, pasiuni, orgolii, familie grea cu mulți copii și „renumerăția” mică. Și mai este ceva foarte important: unii sunt suniți și alții șiiți, chiar acum când scriu aceste rânduri s-a ivit scandal mare între Arabia Saudită și Iran că niște suniți au atentat la viața unor șiiți, deci.. ? Ce Dumnezeu, trebuie să-i învăț eu meserie? Au dezmembrat ei un Imperiu ca URSS și nu vor putea să-i vină de hac unui biet „Stat Islamic”? Sau poate nu se vrea, ori există alte interese ultra-oculte? Uite de aia am ajuns eu mizantrop !

Cer scuze față de cititori, dar în spațiul limitat al unei reviste nu se poate epuiza un subiect atât de complex, motiv pentru care a trebuit să renunț la prezentarea și altor aspecte interesante privind acest misterios și periculos „Stat Islamic”. Rămâne un subiect deschis și poate vom mai discuta pe această temă.

Col. (r) Hagop Hairabetian

NOTE DE LECTURĂ

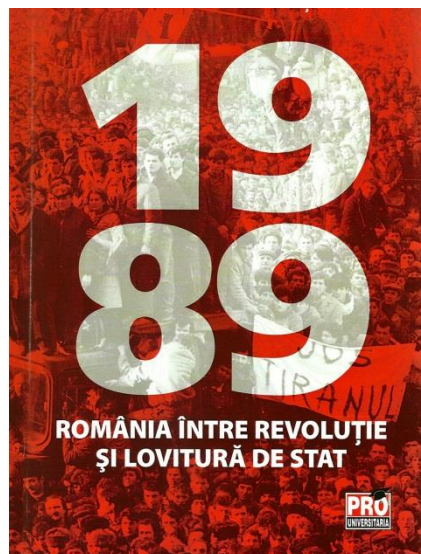
VOLUMUL „ROMÂNIA ÎNTRE REVOLUȚIE ȘI LOVITURĂ DE STAT” – O EXCELENTĂ ANALIZĂ A MANIPULĂRII MASELOR ÎN DECEMBRIE 1989

Doar cei care nu vor să își amintească de evenimentele din decembrie 1989 în toată complexitatea lor sau cei care preferă să se zbată în mlaștina ignoranței și refuză să citească, doar ei pot spune că nu știu nimic despre minciunile vândute atunci după un plan bine elaborat și aplicat cu rigoare, un plan prin care imensa majoritate a populației a fost manipulată, a fost făcută să creadă enormități la auzul cărora, în alte situații, orice om cu bun simț ar fi manifestat circumspecție maximă. Atunci, politicieni – foști sau în devenire – vorbeau despre „teroriști care trag din toate pozițiile”, ziariști de care nu a mai auzit nimeni îi elogiau pe cei care au comandat și înfăptuit masacrarea ofițerilor USLA în Drumul Taberei, iar deasupra tuturor patrona Televiziunea română devenită chipurile „liberă”, în realitate adevărat stat major al dezinformării.

Au trecut de atunci destui ani și tot mai mulți istorici adevărați, ziariști sau simpli martori ai evenimentelor, au așezat, treptat, treptat, adevărul în drepturile sale. Cu modestie, dar realitățile acestea sunt și ele trebuie rostite limpede, revista noastră „Vitrallii – Lumini și umbre” a avut și are o contribuție deloc neglijabilă în desfășurarea acestui proces. Tocmai de aceea nu putem să nu evidențiem apariția unor lucrări importante, de competentă analiză a celor întâmplate în 1989 și mai apoi.

O asemenea lucrare este și volumul „România între revoluție și lovitură de stat”, semnat de către două cadre universitare de prestigiu, doi eminenți istorici: Adrian Gorun și Tiberiu Horațiu Gorun.

Considerând că nu este posibil să realizăm o mai bună prezentare a ideilor din conținutul cărții decât o fac autorii înșiși, vom prezenta, în continuare, largi extrase din volum.

Paul Carpen

În pofida numeroșilor ani care au trecut de la evenimente, adevărul în ansamblul său continuă să rămână ocultat. Redăm opiniile autorilor, cu precizarea că pasajele subliniate aparțin redacției:

„Unul din domeniile restante este cel al restituirii adevărului complet cu privire la decembrie 1989. A adevărului necenzurat sau presărat cu fragmente ale falsului etic în care ideologiile osificate estompează valori și fapte. Crâmpeie de adevăr ni s-au oferit în acest sfert de veac, însă adevărul în integritatea sa rămâne în sfera misterului, cu ample consecințe persuasive”.

Se consideră de aceea, pe bună dreptate, că este nevoie de un efort, deoarece timpul șterge urmele, întrucât mulți autori sau martori ai faptelor au trecut în neființă:

„Alții, care sunt în viață și care cunosc la fel de bine mersul evenimentelor, se mențin cantonați în minciuna pe care ne-au prezentat-o atunci, fiind părtași la construcția întregului arsenal de dezinformare. Ei încă poartă un nume și un prenume la care pot răspunde – atunci și dacă vor fi interogați – chiar dacă s-au autodeclarat «emanați». Printre acești «emanați» se regăsesc Ion Iliescu, Petre Roman, Athanasie Stănculescu, Gelu Voican Voiculescu, Virgil Măgureanu, Dumitru Mazilu (unii dintre ei renegați rapid) și de la ei trebuie recuperat adevărul. Adevărul și nu crâmpeie de adevăr ambalate cu grijă în minciuni cronicizate”.

Iată, exprimat cu maximă conciziune, tabloul preluării puterii:

„O minoritate care se instalează la putere fără a utiliza măcar un glonț, dar care apelează la forța gloanțelor spre a crea bruma de legitimitate necesară și spre a-și păstra puterea în fața „teroriștilor care trag din orice poziție”, „teroriști” ce s-au „evaporat” de fiecare dată după capturare. **Un tablou al ridicolului și absurdului care a reușit să ne decredibilizeze în fața întregii lumi.** (subl. ns.)

Practic, exceptând componenta noii puteri (care nu era dată în exclusivitate de militari), preponderența rolului armatei în desfășurarea evenimentelor poate conduce la confirmarea parțială a tezei loviturii de stat militare. Idee pe care urmează să o nuanțăm pe parcursul cărții”.

Un personaj principal al manipulării a fost Victor Atanasie Stănculescu:

„Acest general, condamnat și ascuns după gratii mulți ani (destui pentru a nu mai prezenta pericol prin ceea ce ar putea spune) a contribuit substanțial la joncțiunea «emanaților» cu populația revoltată.

El l-a protejat pe Ceaușescu regizându-i fuga, el – preluând comanda armatei prin arestarea lui Ilie Ceaușescu – a ordonat «oprirea măcelului» (după ce rezervistul Militaru o făcuse, în direct, pe post de televiziune, bineînțeles fără efecte, neavând vreo competență), el l-a chemat pe Iliescu la sediul Ministerului Apărării spre a-l trimite înapoi, cu o «blindată» la sediul fostului C.C. al P.C.R. Prin deoalarea relației ulterioare dintre cei doi, se poate spune că Stănculescu a fost cooptat în rețea cu mult înainte și că generalul Milea trebuia eliminat spre a asigura preluarea comenzii armatei de către generalul priceput la trucuri. Însă, inclusiv trucul imobilizării piciorului în ghips indică faptul că Stănculescu primea ordin de la un alt centru de comandă decât cel oficial;

Regizarea «fugii» lui Ceaușescu și intrarea în scenă a Televiziunii Române sunt alte două momente, pregătite minuțios de către rețeaua ce urma să preia puterea.

Adică, diferența dintre aparență și esență, speculată – prin manipulare – în așa fel încât poporului să i se inducă percepția vidului de putere. În subsidiar, extragerea lui Ceaușescu din centrul oficial de conducere avea consecințe psihologice majore asupra populației, urmărindu-se și obținându-se:

- identificarea dezastrului exclusiv în persoana «fugarilor», ceilalți membri ai nomenclurii urmând să fie exonerati de răspundere (Ilie Verdet, Constantin Dăscălescu ș.a. se găseau în jurul amiezii în sediul comitetului central, printre revoluționari, încercând chiar să constituie guverne);
- suprapunerea – la nivelul afectivității colective – a sentimentelor de dispreț (față de lașitatea cuplului dictatorial) peste sentimentele de ură și furie. În acest mod se obținea «trecerea» de partea revoluției chiar și a nehotărâților;
- evitarea unei posibile învinuiri de lovitură de stat, știindu-se că odată intrată în conștiința maselor a ideii de fugă a dictatorilor, cu greu mai putea fi decredibilizată.

Tot ce s-a întâmplat după extragerea lui Ceaușescu, până la aducerea în fața plutonului de execuție indică regizarea «fugii». Și nu doar comportamentul celor doi ilustrează regizarea, ci și seria de «întâmplări» petrecute: pilotul elicopterului (de altfel, printre cei mai experimentați, mort într-un stupid accident, urmare a «contactului» cu firele unei rețele de înaltă tensiune) comunică dictatorului că a primit «în cască» somație să aterizeze și-i abandonează pe autostrada București-Pitești, un automobil Dacia 1300 condus de un cetățean despre care nu se mai prea știe ceva, îi transportă spre Târgoviște, un alt șofer îi predă la sediul unei întreprinderi agricole, militari dintr-o unitate din Târgoviște îi preiau pe cei doi, punându-i «sub protecție».

Lanțul «întâmplărilor» succesive nu exclude, ci indică un prealabil plan, în care mai toate variantele au fost luate în calcul. Menținerea secretului asupra

arestării cuplului dictatorial până în seara de 25 decembrie este un alt detaliu al planului gândit de rețea.

Regizarea «fugii» include și mecanismele de încunoștințare rapidă a populației asupra acestui eveniment, practic o imensă manipulare, o dezinformare macabră, Televiziunea Națională („liberă”) devenind statul major al acestei manipulări și dezinformări. Nucleul rețelei (în care, în mod cert, erau cuprinși și oameni din Televiziune), a mizat pe buna-credință a unor personalități cu mare credibilitate precum Mircea Dinescu și Ion Caramitru, folosindu-se din plin de ei”.

„(...) Există dovezi – la care vom apela ulterior – care indică cine a ordonat retragerea trupelor armatei în cazărmi, dovezi ce răstoarnă declarațiile «emanaților» în privința generalului Stănculescu. În realitate, Ilie Ceaușescu și nu Stănculescu a dat acest ordin. Dimpotrivă, după instalarea «emanaților», Stănculescu a ordonat revenirea în stradă a unor unități militare”.

„Tot ce s-a petrecut în România începând cu după-amiaza zilei de 22 decembrie a fost amănunțit pregătit. Cine își mai amintește exact cotele tensiunii din noaptea de 22/23 decembrie când grupul crainicilor de la televiziune care transmiteau în direct au fost lăsați în întuneric, fiind expuși «teroriștilor» care «pătrunseseră» în studio? Dar momentul aducerii lui Nicu Ceaușescu, înjunghiat, în studio, spre a fi plimbat precum ursul prin fața oamenilor? Dar discursurile «înflăcărate» ale lui N. Militaru, M. Chițac, Sergiu Nicolaescu și a sumedeniilor de personaje obscure care rosteau tot felul de «anunțuri importante» privitoare la seria de nenorociri?

O asemenea intoxicare nu putea fi pusă la cale de oameni obișnuiți, de necunoscători, ci doar de indivizi ultraspecializați în domeniu. Acești indivizi și-au atins cu multă facilitate scopul și și-au îndeplinit rolul (rol jucat nu la comanda fostei puteri, ci a «emanaților») profitând de starea noastră de ignoranță, dar și de ineditul situației. Avizi de știri «adevărate», după mai bine de 40 de ani de minciună, românii – puși în fața televiziunii «libere» – nu aveau cum să se îndoiască. Practic, în decurs de o jumătate de oră, cu toții au trecut de la neîncrederea totală în știrile televiziunii și radioului, la acceptarea, cu încredere deplină, a tot ceea ce ni se prezenta. Adică, orice minciună – «împachetată» sau nu – era considerată adevăr oficial”.

„Devoalând «întâmplările» se pot observa atât dimensiunile, cât și efectele diversiunilor și manipulării la care au apelat «emanații». Un întreg edificiu construit pe minciună.

Foarte grav este că revenirea fără niciun motiv la violență s-a soldat cu câteva mii de victime. Oameni nevinovați – tineri și vârstnici, civili și militari au

fost uciși nu doar înaintea, ci mai ales, după instalarea la putere a «emanațiilor». Violența a îmbrăcat forma mârșăviei în cel mai pronunțat stil KGB-ist. Prin date și fapte vom ilustra aceste afirmații pe parcursul acestei cărți”.

Pasaje selectate de Paul Carpen

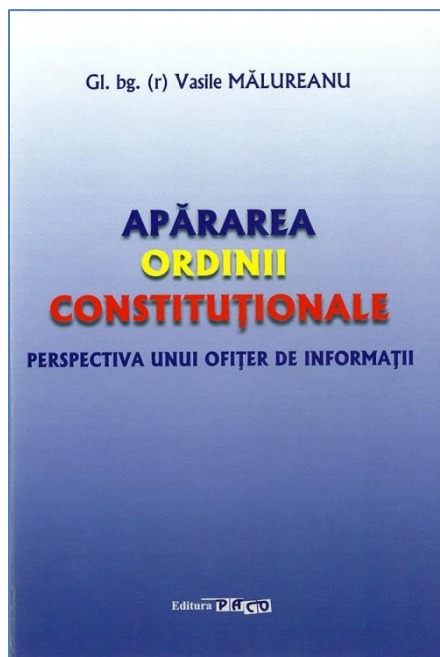
GL. BG. (R) VASILE MĂLUREANU: APĂRAREA ORDINII CONSTITUȚIONALE - PERSPECTIVA UNUI OFIȚER DE INFORMAȚII

Ne face plăcere să semnalăm apariția, la editura PACO, a volumului colegului nostru, care cuprinde articolele publicate în revista „*Vitralii – Lumini și umbre*” de-a lungul celor peste șase ani de existență a acesteia. Prin conținutul lor, aceste articole se constituie într-o reflectare memorialistică a unei bogate și extrem de complexe cariere profesionale.

Prezentăm în cele ce urmează, ca invitație la lectură, câteva fragmente ale „Cuvântului înainte” semnat de col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI, și Paul Carpen, redactor șef al revistei:

„Demersul întreprins de domnul general de brigadă (r) Vasile Mălureanu este demn de cele mai înalte aprecieri. Întreaga sa viață profesională a fost dedicată apărării Constituției. Peste 30 de ani! Un drum presărat cu succese, pe care s-a angajat ca locotenent și l-a părăsit ca general, un drum pe care, parcurgându-l, ofițerul Vasile Mălureanu s-a format și pe sine, dobândind o uriașă experiență.

Înșind din structurile active în iulie 2004, generalul Vasile Mălureanu a înțeles că este dator să pună la dispoziția celor ce vor veni experiența sa, suita articolelor publicate până acum, reunite în această carte, fiind cea mai grăitoare expresie a acestei preocupări.

Prezentând publicului interesat de problematica apărării securității naționale conținutul real al activității Direcției I din Departamentul Securității Statului, autorul reușește să atingă două ținte subsecvente. În primul rând, demontează minciunile debitate de o propagandă virulentă, ani de-a rândul, în legătură cu activitatea Securității. În al doilea rând, contribuie la apărarea demnității și onoarei ofițerilor de Securitate, hărțuite și umilite în baza unor reglementări legale (da, legale!) menite a abate atenția de la jefuirea țării, a crea disensiuni între diverse categorii de persoane, a timora pentru a reduce la tăcere orice persoană sau grupuri care ar fi putut acționa pentru stăvilirea furtului cu lustru de legalitate.

În mod indubitabil, cartea domnului general Vasile Mălureanu intitulată *Apărarea ordinii constituționale - perspectiva unui ofițer de informații* reprezintă o semnificativă contribuție la dezvoltarea unei reale culturi de securitate în rândul populației României. În egală măsură, ea constituie un adevărat manual pentru toți cei care, astăzi, au în preocupări apărarea Constituției și cărora le dorim, și pe această cale, succese deosebite în tot ceea ce întreprind.

Nu putem încheia această scurtă prezentare înainte de a menționa una dintre trăsăturile cele mai frumoase ale omului Vasile Mălureanu.

Dânsul se implică energic în tot ceea ce face. În calitate de vicepreședinte al Asociației a reușit să impulsioneze activitatea sucursalelor județene pe care le coordonează, aducând un suflu nou în viața acestora.

În calitate de membru în Colegiul de redacție al revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”, s-a remarcat prin competența cu care a abordat teme deloc simple, elaborând articole bine documentate, perfect articulate, mobilizatoare. Ca un detaliu minor, dar semnificativ pentru dăruirea cu care generalul (r) Vasile Mălureanu se implică în tot ceea ce face, trebuie să subliniem perseverența cu care a reușit să aducă în rândul autorilor de articole din revistă numeroase persoane din afara cercului strict al foștilor ofițeri din structurile informative ale țării. La fiecare nou număr, domnul Vasile Mălureanu trimite revista unor cititori interesați, unii dintre aceștia devenind și colaboratori constanți ai publicației.

Colonel (r) Filip Teodorescu

Președintele A.C.M.R.R.-S.R.I.

Paul Carpen

*Redactor-șef al revistei
„Vitralii - Lumini și umbre”*

PAGINI LITERARE¹**PAUL CARPEN****UȘĂ DE BISERICĂ**

Catedrala din Wittenberg stă neclintită,
Înfășurată în vâlul negru, de catifea, al nopții.
Vântul a șuierat scurt, hoțeste
Și-a rupt-o la fugă,
Purtând sub aripă noile principii ale lui Luther,
Dar și scrâșnetul cuielor
Ce se înfîgeau în trupul lucios al ușii de biserică.
Dinspre catedrală răzbate un vaier:
E lemnul ușii sau e lemnul crucii
Cel de care e țintuită suferința?
Grăbite, ciocanele bat piroane
Toaca le răspunde tăind în felii timpul.
Ușa grea plânge străpunsă de cuie
Cel atârnat de cruce se stinge șoptind
Tată, tată, de ce m-ai părăsit?
S-a lăsat întunericul la Wittenberg.
Vâlul durerii e fără culoare.

CURCUBEU ALB

În alb sunt împletite toate culorile:
Roșu-Oranj-Galben-Verde-Albastru-Indigo-Violet.
ROGVAIV.
Doar șapte nuanțe, care sunt în stare
să picteze o lume,
Tot astfel după cum
din șapte note
se alcătuiește muzica Universului.

¹ „Paginile Literare” cuprind contribuții ale membrilor ACMRR și ale veteranilor din serviciile de informații care au preocupări și prezențe publicistice în acest domeniu.

Așa este și sufletul tău:
Un curcubeu care ascunde
toate culorile,
de la Roșu la Violet.
De la roșul furat de pe buzele
înfiorate de un sărut
La violetul care-ți țâșnește din ochi
atunci când ești supărată.

Arcuiește-te peste existența mea,
Îngemănare de lumini profunde,
Fuior împletit din șapte vițe,
Curcubeul meu alb!

EMIL DREPTATE

ANII MEI MAI DEPARTE

Bătrânule preludiu al întâiei visări
Oriunde aş fi
Urci cu mine prin ani
Prin văile tale râde și-acum
Copilăria mea
Și-o străjuiesc ciuturile fântânilor
Ridicate spre cerul
Cu fiecare arșiță mai limpede.

Când brumele coboară
Peste vâlvătăile sevei
Pe-ntinderea ta
Se-aprind focuri mari
Să lumineze anii mei mai departe.

Colina de aer

UITE DE-ACUM SUNT PREGĂTITE TOATE

Uite de-acum sunt pregătite toate
Am potcovit caii, am curățat zarea
Am mutat un izvor și o cadă
Pe unde ne trece cărarea.

Cineva se mai joacă în ceață
Căutând locul bun de popas
Să pornim caii până-n lumină
Prea mult n-a mai rămas,

Să lăsăm câte o șoaptă pe masă
Și câte una prin cele câteva sertare
E frumos pe furiș să ne-mbrace
În liliac și uitare.

NICOLAE ARDELEANU

METAMORFOZE

Să numeri stelele, crinii să-i numeri
prin parcu-n care inspirat,
eu, când te-am sărutat pe umeri
sărutu-n aripi s-a schimbat.

Enigma fericirii noastre
vreau să o aflu cătinel.
Eu când te-am sărutat pe deget,
sărutul s-a făcut inel.

Menit e chipul tău să-nfrunte
al vremii val, neabătut.
Eu când te-am sărutat pe frunte
Sărutul lauri s-a făcut.

CONSTANTIN MATEI
- IN MEMORIAM -

FALSET NOCTURN

Mă duc astă-seară să caut
răspuns la cântece vechi,
ascult uvertura la flaut,
viori împletite perechi.

Mă muștră tăcerea în noapte,
misterul se face coșmar

și parcă aud niște șoapte
când umblu cu gândul hoinar.

Și caut răspuns pe-o octavă,
alegro distinct, în final,
la întrebarea-mi rămasă firavă
plutind într-un vis boreal.

Și noaptea se pierde încet
lăsându-mă-n vechi uverturi.
Solfegiu-i de mult un duet
Cântat după vechi partituri.

În zori mă întorc și mai caut
o rimă iubirii de viață,
transcriu uvertura la flaut
când zori însoriți mă răsfață...

GHEORGHE PRESNESCU

DORINȚĂ

Tu! Iubirea dă-mi-o mie,
Rug și flacără să-mi fie.
S-a-nroșit de bucurie,
Luna!

Te-oi purta în nemurire,
Tot plângând de fericire
Mă sărută cu iubire,
Zâna!

Peste leagănul de ape
Mă privești și-mi ești aproape
Tu, duios să-mi pui pe pleoape,
Mâna!

Și adorm visând la soare,
Că ai fost... Vei ști tu oare?
Într-o lume trecătoare,
Una!

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR – SRI

Sucursalele Asociației au organizat numeroase **acțiuni și evenimente dedicate Zilei Naționale**. Astfel:

- În cadrul **Sucursalei Arad** a fost organizat, la poligonul de tir „Sorin Babii”, un eveniment care a cuprins concursul „Cupa rezervistului” la tragere cu pistolul și o reuniune dedicată Zilei Naționale. În același cadru a fost lansat volumul *„Dialoguri incomode – Adevăr și dezinformare în revoluție”* al colegului nostru col. (r) Alexandru Bochiș Borșanu.
- **Sucursala Argeș** a organizat, în colaborare cu Asociația Română de Politică Externă (ARPE) și Muzeul Județean, un simpozion intitulat *„Contribuții ale diplomației la înfăptuirea Marii Uniri”*, urmat de un recital de poezie. Cu același prilej, în cadrul Sucursalei au fost acordate 30 de diplome aniversare.
- **Sucursala Bihor** a participat, la poligonul „Dinamo”, la un concurs de tragere cu pistolul organizat de ANCMRR „Gl. Traian Moșoiu”, echipa Sucursalei, formată din 12 trăgători, situându-se pe primul loc.
- Membrii **Sucursalei Neamț** au participat la evenimentele organizate pe plan local, între care Simpozionul intitulat „Marea Unire”, organizat la Muzeul județean de Istorie și Arheologie, precum și ceremonia și parada militară din centrul municipiului Piatra Neamț. De asemenea, au fost prezenți la ceremonia dedicată comemorării eroilor martiri căzuți în cursul evenimentelor din decembrie 1989.

*

- În contextul manifestărilor culturale dedicate **aniversării a 157 de ani de la Unirea Principatelor**, un grup de rezerviști din **Sucursala Iași** a participat la adunarea publică din Piața Unirii, în ziua de **24 ianuarie 2016**. De asemenea, au participat la un simpozion dedicat personalității Unirii, Mihai Kogălniceanu, organizat de muzeul omonim ieșean, la care au conferențiat istorici, muzeografi și cadre didactice universitare. La Muzeul Unirii din Iași au vizionat expoziția de documente de cancelarie care pun în valoare

acțiunile și demersurile unioniștilor dedicate înfăptuirii actului istoric al Unirii Principatelor.

*

- **Sucursala Bacău a marcat Ziua Culturii Naționale** și 166 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu printr-un **simpozion** la care, pe lângă membrii sucursalei, a participat un numeros public. Au fost prezentate expunerile „*Băcăuanii și Mihai Eminescu*” (prof. univ. Dr. Ioan Cioban) și „*Legătura dintre Mihai Eminescu și poporul român*” (prof. Maria Ciuche).

Cu aceeași ocazie, **gl. bg. (r) Vasile Doroș a prezentat referirile la poetul național prezente în revista „Vitrallii-lumini si umbre”**, iar domnul profesor Ioan Cioban, membru de onoare al Sucursalei, a oferit participanților exemplare din revistă și pliante cuprinzând portretul lui Mihai Eminescu și poeziile „*Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie*” și „*Ne muștră Eminescu*” (ultima aparținând poetului Bebe-Sofronie Măciucă, apărută în revista „*Vitrallii – Lumini și umbre*” nr. 22). Evenimentul a fost urmat de o vizită la statuia poetului din parcul „Cancicov”, unde participanții au depus flori, au aprins lumânări și au citit din versurile lui Eminescu.

- Ziua Culturii Naționale a fost marcată și de membrii **Sucursalei Iași**, care au participat la acțiunile organizate de Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu”, Muzeul Literaturii Române și Biblioteca județeană „Gheorghe Asachi”

*

- În cadrul ședințelor lunare, conducerea **Sucursalei Galați** a analizat activitatea desfășurată în anul anterior, a evaluat acțiunile ce se impun a fi întreprinse în acest an și a prezentat materialele trimise de conducerea Asociației, inclusiv cele legate de problematica pensiilor. Cu acest prilej i-a omagiat pe membrii Sucursalei care și-au serbat ziua de naștere/onomastică.
- Pentru sărbătorirea colegilor care au împlinit vârste de 65, 70, 75, 80 de ani, **Sucursala Vâlcea** a organizat la 16 ianuarie a.c. un eveniment la care a participat și conducerea Direcției Județene de Informații.
- Din inițiativa și cu implicarea directă a colegului nostru **col. (r) Ștefan Levențiu**, membru al Biroului Executiv al **Sucursalei București**, la sediul Asociației a fost amenajată o vitrină cu cărți ai căror autori sunt membri ai

Asociației. Până în prezent au fost donate numeroase volume, dar organizatorii așteaptă noi contribuții de la toți colegii autori de lucrări despre rolul și statutul serviciilor și ofițerilor români de informații, de memorialistică sau beletristică.

- Tot la sediul Asociației sunt expuse pe câteva panouri, **fotografii cu secvențe din activitatea Sucursalei București**.
- Pentru al cincilea an consecutiv, un număr apreciabil de **membri ai Sucursalei București au petrecut împreună revelionul 2016** în cadrul unui eveniment organizat de colega noastră **lt. col. (r) Elena Rădulescu**.

PREZENȚI ÎN VIAȚA ȘI CULTURA CETĂȚII

- În cadrul proiectului „Serata Atitudini”, Casa de Cultură „I.L. Caragiale” a municipiului Ploiești organizează periodic ample manifestări cultural-educative. Prin strădania **Sucursalei Prahova** a ACMRR-SRI, la evenimentul din luna ianuarie a.c. tema de dezbatere a fost **„Cultura de *intelligence* și securitatea națională”**. Au făcut prezentări privind acest subiect președintele ACMRR-SRI, colonel (r) Filip Teodorescu și redactorul șef al revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”, Paul Carpen. Expunerile au fost urmărite cu deosebit interes, fiind urmate de discuții.
- La 21 ianuarie, **col. (r) Grigore Predișor, președintele Sucursalei Vâlcea, a participat la simpozionul științific „Dragoș Petroșanu”**, organizat în comuna Mihăești cu prilejul sărbătoririi a 101 ani de la nașterea istoricului vâlcean, pasionat cercetător al trecutului Olteniei, care s-a stins din viață la 16 octombrie 1941 luptând pe frontul de Răsărit.
- La 13 februarie, **col. (r) dr. Aurel V. David a prezentat conferința „Eminescu pe primul drum al destinului”**, în cadrul unei reuniuni științifice organizate la Colegiul Național „Gheorghe Lazăr” de către Societatea „Rînvierea Daciei”.

NOI APARIȚII EDITORIALE

- Colegul nostru **col. (r) Alexandru Bochiș Borșanu**, membru al Sucursalei **Arad** este autorul unui nou volum intitulat **„Dialoguri incomode – Adevăr și dezinformare în revoluție”**, apărut la Editura Concordia. Lucrarea, care

cuprinde o serie de dialoguri și mărturii ale participanților arădeni la evenimentele din decembrie 1989, inclusiv ale autorului, este prefătată de ziaristul Sorin Ghiles, care apreciază că lucrarea *„nu face lumină în privința evenimentelor vremii, dar aprinde o lumină care cu siguranță va conta, atunci când istoria recentă va fi reflectată de istorici, cu bune și cu rele, adevărată, așa cum a fost”*.

- La editura Pim au apărut *„Confesiunile unui ofițer superior de contrainformații militare”*, semnat Erbod Nirolf, în care **mr. (r) Florin Dobre**, din Sucursala **Argeș**, dezvăluie modul în care a participat și întâmplările cărora le-a fost martor la Sibiu, în contextul evenimentelor din decembrie 1989. Lucrarea a fost lansată la 3 noiembrie 2015 la Biblioteca județeană „Dinicu Golescu”.
- Colegul nostru, scriitorul și artistul plastic **Vasile Pană**, din Sucursala **Ialomița** publică la editura Helis volumul de schițe *„De-a răsu' plânsu'”*, care înfățișează secvențe de viață rememorate de autor în cheie umoristică, uneori autoironică. Lucrarea a apărut cu sprijinul Sucursalei **Ialomița**.

oooOOOooo